

№ 70.

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ ΛΥΤΡΟΝ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΝ.

PARAPHRASIS SACROSANCTISSImæ historiæ Paſsionis & Mortis, Domini ac Saluatoris noſtri IESV CHRISTI,

Carmine Heroico Græco ſcripta

A

PETRO VINSTRVPIO Haffnienſi.

VITEBERGAE

IOHANNES CRATO EXCVDEBAT.

ANNO M. D. LXXVI.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

GENEROSISSIMIS

ATQVE EXIMIA VIRTVTE ET eruditione præcellentibus Adolescentibus TRVDERO BIORNONI & IACOBO BIORNONI: Viri amplissimi BIORNONIS ANDREÆ Domini de Stenhalt & Vischöle, Præsidis ARhusiensis, Serenissimi & potentissimi Danorum Regis FRIDERICI II. Consiliarij prudentissimi, filijs, S.

ON MINVS VERE QVAM eleganter, Adolescentes maiorum imaginibus & animi dotibus præstantiss: ab Isocrate proditum esse iudico, Homines in alijs, vel extollendis, vel deprimendis, Dei veluti instrumenta esse, dum admirandam & singularem Generosiss. & Magnifici Parentis vestri Domini & Mecœnatis mei colendiss: beneuolentiam & propensam voluntatem, qua me semper benignè complexus est, animo mecum voluo & perpendo: Quem veluti singulare Dei instrumentum mihi fuisse, & in densis fortunæ tenebris tanquam salutare sydus diuinitus illuxisse, meritò agnosco.

Is enim ab eo tempore, quò primum Musis consecratus essem, amplissimis me beneficijs, omni cum humanitate & fauore prosequi, literas & studia benignissimè fouere & excitare, rebus omnibus cumulatissimè augere & ornare, nunquã destitit. Cuius autoritate, consilio & auxilio, tanquam singulari Dei instrumento effectum est, vt

ad hunc, quem nunc Dei benignitate ſtatum obtineo, è varijs difficultatum fluctibus, eluctatus ſim: vt abundè in me declararit, ſe, cùm in alios honeſtos ac probos, tùm verò in ſtudioſos & eruditos, vel maximè propenſum eſſe. Cui vni ſecundum Deum cùm ſtudia, tùm fortunæ omnia alia, accepta ferenda eſſe, eique & omnibus eius, mancipi & arctiſsimis neceſsitudinis ſubiectiſsimæ vinculis obſtrictum teneri profiteor, quibus me nunquam laxari ne quidem ſolui poſſe ſat ſcio. Nam vt ingentia ſunt, tenuitas autem mea anguſtiſsima, quæ nullam reſtituendi facultatem ſuggerit, ita polliceri mihi non auſim, vt vel minimam partem, æqua vt dicitur lance remetiar. Nihil tamen priùs aut antiquiùs erit, quàm, vt quæ in me, cumulatiſsimè quaſi ſata intelligo, ſolo planè ſterili & infœcundo commiſſa minimè videantur. Et quamuis benignitate diuina, ea eſt fortuna veſtra, vt nec remunerandi vicem deſideret, nec ſplendori veſtro quidquam addi aut præſtari mea tenuitate queat: non tamen committam, quin quantum maximè potero, vbicunque vel dicendi, vel ſcribendi, ſe mihi obtulerit occaſio, grati animi (quod noſtræ opis eſt) ſignificationem & obſeruantiam, apud vos teſtatam relinquam. Interea Adoleſcentes generoſiſs: hæc πρωτόπειρα ſeu primi ſtudiorum conatus, fœtum quaſi abortiuum, mitto, filij Dei λύτρον κοσμοσωτήριον, quod inter alia, vt nouiſtis, ante aliquot annos, cum primum parens veſter, Pelei exemplum ſapienter imitatus, qui Achillem filium ſuum in gynæceo aulâue

ſua

sua inter voluptatum & otij mancipia educari noluit, ἵν᾽ ἤθη μὴ μάθῃ κακῶν, vt inquit Euripides, ad exteros vos misisset. à me, prout temporis tulit conditio, aliorumq; studiorum & laborum, quibus impensiùs horas tribuebam, rationes passæ sunt, carmine repræsentabam, Vt & meipsum, & vos meæ fidei commendatos (non vt literarum modò cognitione imbuerem, sed vt pietatis etiam elementa inculcarem) ad pietatis & linguæ huius studium acriùs incitarem. Eum sanè qui νόμισμα ὑπὸ θεοῦ χαραχθὲν, vt loquitur Ignatius, esse voluerit, maximè decere in confesso est, iugiter in ijs versari, & voluptatem capere, quæ scopum sibi gloriam Dei propositam habent, quæq; in animis quendam pietatis aculeum relinquunt: eò quod nec quidquam DEO acceptius: nec aliam pro beneficijs, gratiæ relationem esse nouimus, quam quæ Deo gratissima sunt facere. Nam tanquam proprij fœtus & in aliquo cognati effectus, vt loquitur Clemens Alexandrinus, Saluator, actiones & correctiones hominum, ad proprium honorem accipit. Et quemadmodum ea, quæ manum tactumq; quotidie patiuntur, vt est apud Senecam, periculum situs nunquam adeunt: ita quidquid frequens cogitatio exercet ac renouat, memoriæ nunquam subducitur, sed menti altius infixum hæret. Sic pietatis exercitatio, qua nulla alia verior & constantior, nulla ingeniorum nostrorum motui magis apta & consentanea: siquidem, intimos animi sensus dum afficit, eundem reddit

Ignatius in epistola ad Magnesios.

Clemens Alexand. Στρωμάτων. 7. folio. 329.

Seneca lib. 3. de beneficijs cap. 2.

tranquillum & planè ab aliarum cupiditatum lenocinijs & noxis liberum. Quæ ſi negligatur facilè ſocordia obrepit, ad mundi illecebras, quibus maximam hominum partem irretiri cernimus, dilabimur, auocamenta ſoporem mentibus inducentia obſtrepunt, in fumos pietatis ſemina abeunt, & in quæuis flagitiorũ præcipitia impetuoſè ruimus. Curſum igitur rectum & laudabilem capit, qui ſtudia & cogitationes ſuas in vno Deo figit & locat, cuiq; hoc curæ eſt θεοῦ οὔνομα αἰὲν ἀοιδαῖς ὑμνεῖν ἀθανάτων, vt de Muſis loquitur Theocritus, & ἀντίδωρον hoc longè tamen ἀντάξιον referre ſtudet. Hæc & mihi ſtimulum addidêre, vt hanc filij Dei S. S. hiſtoriam non tamen vt debebat, aut materiæ dignitas requirebat, ſed vt ingenij mei ratio & pluribus moleſtiſſimis curis cumulati labores cõceſſerunt, numeris metricis Grecè exprimerem. Etſi aũt eruditioribus, doctrina multiplici inſtructis hæc ieiuni & impoliti ingenij (cui quid deſit egomet mihi optimus teſtis) fœtura, cõfragoſa & hiulca textura videatur, taliſq; vt in repræhenſionẽ meritò incurrat: Non tamen à re literaria & honeſto otio alienam eſſe, mihi conceſſum volo. Præſertim, cum non fabuloſam aliquam narrationem, ſub obſcuro cortice fictitijs coloribus occultatam: Nec inuoluti quid, vt Lactantius de quibuſdam annotat, quos ait res verè geſtas, in aliquas obliquæ figurationis ſpecies, cum decore aliquo conuerſas, transfudiſſe: vt facilius imperitam plebem, à myſterijs ſapientiæ reconditioris arcerent, dedi. Nec

Lactantius li. 1. cap. 11. et 19.

Sirenum

Sirenum more, ſcurrilem materiam, auribus pijs indignam, propoſui: ſed in caſto pioq́ argumento, Muſa noſtra χολλῶ διαθήσαι & hanc materiam, huic aptiſsimo carminis genere transfundere voluit. Tum etiam paratiorem mihi veniam fore, confido, quod exercitium hoc, ad imitationem bonorum inſtitutum, homini ſolidam eruditionem appetenti, ſummè neceſſarium, eò quod magnam eruditæ doctrinæ partem complectitur, à præſtantiſsimis literarum coryphæis, Platone, Cicerone, Baſilio & alijs, habitum eſt. Inq́ hoc genere excultiſsimos quoſq́, cùm priſcos tum recentiores, ſeſe exercuiſſe videre eſt. Qui non Sirenæas ſpurcitias, ſed pias Odas pijs auribus dignas & vtiles, ad imitationem Homeri & aliorum in eo foro, expreſſas reliquêre. Quibus me non confero, nam aliud Pſittacus, aliud coturnix, ſed tamen idem mihi licere cenſeo; vt quod illi bonitate ingenij & multiplici doctrina præſtitêre, id mihi legendo admirari & admirando piè imitari ὡς κολοιὸς ἐν ταῖς μούσαις liberè conceſſum autumo. Quò fit vt eorum, qui Archilochum terunt, quiq́ dente Theonio, aliorum fœtum arrodere ſolent, præpoſtera & ſiniſteriora ſi quæ pullulabunt iudicia, fortiter contemnam: Cùm ne quidquam mortalium, tam numeris omnibus abſolutum, tam doctum, tam rectè factum inueniatur, quod non, innatus momis iſtis non mimis, calumniandi & carpendi morbus, conuellat atq́ inceſſat: ſed βουκένται, γῆς δ᾽ οὐκ εἰσὶν ἀρότηρες.

Plato in Ioue. Cicero in oratione pro Archia. Baſilius in oratione ad adoleſcentes de vtilitate ex græcis capienda. Aphthonius Sophiſta in progymnaſmatis. Iſocrates ad Nicoclem, & alij.

Sub vestro autem nomine Adolescentes generosissimi *TRVDERE* suauissime & *IACOBE* dilectissime, hunc meum impolitum & hiulcum fœtum, rigidam sane membrorum sine sanguine compagem, propter materiam tamen lectu dignissimum apparere volui: vt hoc veluti amoris pignore, & animi mei, erga vos, tanquam arrabone deposito, quanti vos faciam, quàm vos amem & exosculer, cognitum haberetis: vtque faciliùs admoneamini de ijs, quæ maximè decent vestram adolescentiam: quæ quamuis spontè vestra facturos, minimè mihi dubium sit: tamen vt sæpius antea, ita & nunc hortor, vt in ijs, quæ Dei & honestatis sunt, studia vestra locetis: tùm etiam, vt quam in hac lingua consecuti estis cognitionem, non sanè exiguam, ceu spartam ornetis & augeatis, vt, aliquando otij quid, vel nacti, vel commodè suffurati à legum studio augustissimo (in quo nunc ex voluntate Generosiss: Parentis vestri versamini, qui iam pridem, cum vos egregia literarum cognitione imbutos, verè cognouisset, ei vos addictos esse, & in eo posthac excoli voluit, ideoque virum in eo professionis genere diu versatum, tanquam ducem vobis tradidit, vt benè in eo exculti, aliquando patriam vestram, consilio & opera iuuetis & ornetis) Id omne in rebus pijs honestisque collocetis. Adhæc etiam, vt æmulatione iusta, ad domestici exempli gloriam, hæreditaria quadam successione, adspiretis: vt quarum laudum splendore & gloria semper vestros floruisse accepistis,

piſtis, & adhuc florere cernitis, *PATREM, KAAS-SIOS, VLSTANDOS*, aliosq; veſtri ſanguinis & affinitatis intelligo, Quibus ſapientia, integritas, prudens & felix in rebus gerendis dexteritas, magnæq; aliæ virtutes, toti patriæ cognitæ & perſpectæ gloriam & autoritatam maximam peperére, ad eam potiſsimum flagranti conamine anheletis: quam ſi non ſuperando, æquando ſaltem propriam efficietis. Et quemadmodum paterna in vobis corporis imago, quam facie, habitu & ſtatura refertis, apparet: adeo vt natura quaſi ludens ſibi antea exemplar propoſuiſſe videatur, vt in eo ſolertiùs, quidquid eſt paterni, virtutisq; cognatæ exprimendo, ſe ipſam vincere velle videatur: Ita etiam auitæ & paternæ virtutis, in animis veſtris fulgeat imago. Ad quod ſane vos naturali incitatione ferri, & animos eò inclinare veſtros, ego, cui quanta ingeniorum dexteritas, pietatis ardor, virtutum ſemina, ipſiuſque ad quoduis honeſti ſtimulantis naturæ benignitas & excellentia, comperta ſunt, teſtis ἀξιόπιστος eſſe poſſum: vt non vano præiudicio, opinioneq; mentis inconſulta, magno vos ornamento patriæ futuros, mihi perſuadeam. Pergite igitur Generoſiſs. Adoleſcentes, & quem inſtituiſtis in Muſarum circo, curſum feliciter peragite, & quò dignitas veſtra illuſtrior, domeſtica res amplior, fortuna benignior, gloria florentior: eò virtutum, pietatis & doctrinæ in vobis ſtudium ardentius ſit, & in eo tenaciùs hæreatis, ὥσπερ εἰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνειν

δέξα-

ἀρξάμενοι, οὐ πρότερον ἵστανται, τῆς ἐπὶ τὰ ἄνω φορᾶς, πρὶν ἂν τῆς ἄκρας ἐφίκονται βαθμίδος, Ita maiorum vestrorum æmuli, iugiter pleno gradu honestorum ascensum, donec ad summum cacumen perueniatis, continuatote. Quod vobis benignissimè Deus, cui vestram adolescentiam gratam & dicatam esse scio, concedat: vt aliquando virtute & doctrina perpolitos, studiorum cursu feliciter absoluto, reduces ex peregrinis oris, saluos & florentes, Parentes charissimi videant. Valete quàm felicissimè & hunc qualemcunque conatum & operam nostram, boni consulite, eoque suscipite animo, quo is, qui vestri est obseruantissimus offert. Vitebergæ ex Musognaphæo nostro, 8. Idus April: Anno Redemptoris 1576.

Vestræ Generosi:

addictissimus

Petrus Vinstrupius.

HISTORIÆ MORTIS CHRISTI.

PARS PRIMA.

Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα θεουδέα, ὃς μάλα πολλὰ
τλῆσε λεωλεθρίων μερόπων ὕπερ, ἀνδρόμεόν τε
οὐλόμενον γένος, οἰκτίστων ἐρρύσατο μόχθων.
αὐτὸς ἐὼν θεὸς ἄφθιτος, ἠδὲ καὶ ἄμβροτος αἰὲν,
παντοκράτωρ καὶ ὑπερμεγέτης, αἰώνιος ἀλκὴ,
πᾶσιν ὁμῶς θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσων,
καὶ υἱὲς γενέτου, ἀγενήτου, αὐτογενέθλου
μουνογενὴς, ὁμοούσιος, ἠδὲ σφράγισμα θεουδὲς
πατρὸς ὑποστάσεως μέσατος καὶ ἐνὶ τριοπροσώπῳ
μορφῇ ἐχούσῃ ἴσα μίαν φύσιν αὐτοφυῆ, καὶ
πάγχυ ἀδιαίρετον. ὃς δ᾽ ἐφημοσύνῃσι τοκῆος
οὐρανόθεν καταβὰς, χθόνα δύσατο πουλυβότειραν,
μορφὴν καὶ βροτέην λάβε, οὐ βροτέοισι νόμοισι,
σεμνοῖς ἐν σπλάγχνοισιν, ἀπειρογάμοιο τεκούσης
σαρκωθεὶς. Βροτὸς ὡς μὲν ἐπὶ χθονὶ ἐξεφαάνθη
σῶμα ἑεσσάμενος ψυχήν τε, θαῦμα μέγιστον,
νόσφιν ἀτασθαλίης, βροτῷ ἀνέρι πάμπαν ἐοικὼς:
παντοίην κακότητα ὁ κάμμορος, ἄλγεα, ὕβριν,
λοιδορίην καὶ ὀλοώτατα πήματα, αἰνὰ πέπονθε.
δούρατι σταυροτύπῳ καὶ σύμπλοκος, ὑψόθι γαίης,
ὀξέσι δεινὰ πόδας τε χέρας τε πεπαρμένος ἥλοις
ἐκπικρὴν ἀνέτλησε τελευτὴν: ὄφρα γενέθλην
ἀνδρομέην συγερῷ, φεῦ πειρηθεῖσαν ὀλέθρῳ
δαίμονος ἠδ᾽ ἀπάτῃ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἑῇσιν
δειμὺ ὀλωλυῖαν, ὀλοφωΐας ἐξωλείας.

ἁρπάξῃ

ἀρπάξῃ· συνεργοῖο δράκοντος, δώματος ἔξω.
ἶφι ἐρύκῃ, δῶ καὶ ὀλύμπια δώματα ναίειν.
τὴν ἀμόθεν νῦν, πνεῦμα θεόπνοον εἰπὲ ἐμοὶ, καὶ
ἴθυνε κραδίην· ἵν' εὔφρονι ταῦτα μενοινῇ
ἐμμελέως νοέω, χαρίεντί τε χεύματι γλώσσης
ἀντὶ τόσων ἀδιηγήτων εὐεργεσιάων
λυτρωτῇ ἐπὶ ἱερὰ φέρω κλέος αἰὲν ἀείδων.

Matth. 26. Marc. 14. Lucæ 12.

Χριστὸς ἐπουρανίοιο θεοῦ ὁμοούσιος υἱὸς,
μοῦνος ἐπιστήμων, πότμοιο ὅτ' ἤλυθε καιρὸς
σμερδαλέου, βραχὺ μέλλε θανεῖν, καὶ πάντα τελέσσαι·
ἔφρακεν ἐς γενετῆρα, ἀπ' ἰθέα κόσμον ἐάσας,
ὑψιμέδοντα ἑὸν παλινοστήσειν· ἀσέπτοις,
ἐγγὺς ἰουδαίοις, τόθ' ἑορτὴ ἐτήσιος ἦεν,

Filius Dei venisse sibi à patre præfinitã mortis horam discipulis indicat.

πανδημεὶ δὲ πολυκλήϊστη, τὴν καλέουσι,
πάσχ' ἱεροπρεπὲς· εἶτα θεόσσυτα χείλε' ἀνοίξας,
πᾶσι συναγρομένοισι δυώδεκα εἶπε μαθηταῖς.
ὕμμες εὖ οἴδατε, ὅτι μετ' ἠοῦς ἠελιγνείας,
κραιπνοφόρους δύ' ἐλίγμους, πάσχατος ἄξομεν ὀρτὴν·

Pontifices & seniores cum suis Symmistis concilium cogunt in atrio Pontificis aduersus Christum Domini.

καὶ χρόνος ἐγγύθι καίριος ἤλυθε, λοίσθιος ὥρη
ἵσταται, ὄφρα κεν ἀνθρώποιο ἀναίτιος υἱὸς,
ἑβραίοις παράδωτ' ὀλοοῖσιν, ἐς αἰπὺν ὄλεθρον,
ἠδὲ ταθεὶς χθονὸς ὑψόθι, ἐσκολοπισμένος εἴη.
τὴν δὲ ἀρχέκακοι καὶ ἀτάσθαλοι ἀρχιερῆες,
ἡγεμόνες τε θεοστυγέες, τ' ὀλοφώϊοι, ἄνδρες,
σχέτλιος ἠδὲ χορὸς φρενοληπτῶν δημογερόντων,
λάθρα λόχον φθονερῆφι μενοινῇ μηχανάοντες·

Psalm. 22. Sapient. 2. Circumueniamus iustum.

εἰς ἓν ἀολλίσθησαν ἔσω, πολυχανδέος οἴκου
χαΐαφ', ὃς πέλε ἀρχιερεὺς λυκάβαντος ἐκείνου.
φραζόμενοι, κακὰ ἐρράψαντο διαμπερὲς, ἠδὲ
μῆτιν ἔθεντο· ὅπως τὸν ἀμύμονα υἱὰ θεοῖο,

ἢ προπᾶσι λόχοισι, δυνάιντο τάχ᾽ ἐξεναρίξειν,
ἄψ καὶ ὀλέσσαι, ἐλεγχίστῳ καὶ ἀνηλεεῖ πότμῳ
χείλεσιν ἀλλήλοις φθέγξαντο, δολόπλοκον αὐδήν.

Νῦν τί τεύχομεν; ἄμμι τί ἐστιν ἄριστον; ἀλήτης
οὗτος ἀνήρ, διὰ νωιτέρης νῦν πείρατα γαίης,
θρυλλεῖται σποράδην, ἡμείων ἀντὶ δίδαγμα
ἐξηλλαγμένον, ἠδὲ πολύτροπα θαύματα φαίνει,
οἷσιν ὅλην ταινίαν, καὶ ἱερὸν ἄστυ κορύσσει,
ἡμέτερόν τε παραπλανάει, ταχυπειθέα δῆμον.
ὡς οἵγ᾽ ἀλλήλοισιν ἀμειβαδὸν ἠγορόωντο.

Δύσθεος ὤν, πάμπρωτος ὑφαίνειν, ἤρχετο μῆτιν:
πᾶσιν ἀνιστάμενος, πυκινὴν κ᾽ ἠρτύετο βουλήν,
Καΐαφας ἀπόπεμπτος: ὃς ἄλλων ἦρχ᾽ ἱερήων,
διζέμενος μιαραῖς, χριστῷ φρεσὶ δεινὸν ὄλεθρον.

Caiphas, qui eo anno Pontificatum obtinebat, interrumpit Iudæorum querelas & consilium dat de perdendo Iesu.

ὦ φίλοι Ἑβραίων ἱερῆες τ᾽ ἠδὲ μέδοντες
ὠτραλέως ἐμέθεν νῦν κέκλυτε, πυκνὰ νοοῦντος,
καὶ πάνυ ὑμετέρῃσι παραιφασίῃσι πίθεσθε.
εἴ γὰρ ἀπορρίπτειν χρὴ ἀλίσβην, ἠδὲ νυ μῆχος
εὑρέμεν οὐ δυνάμεθα πορισμὸς ποῖος ἀπαρτὶ
ἄμμι ἀέξεται, οἱ γὰρ ὁμιλαδὸν οὖλος ὅμιλος
ἕσπεται, αἰὲν ὑπέρτατα σήματ᾽ ἑοῖο δεδορκώς:
εἰ σέτι ἦμαρ ἐπ᾽ ἦμαρ, ἀπειρέσιος αὐτῷ ἐπιρρέει
ὄχλος, νῦν φῆμις διὰ γὰρ πεπότητο ὅλην γῆν
τοῦ πέρι, καί σφε σέβονται ὀλύμπιον οἷά τε μάντιν.
ὡς ἤτοι καὶ αὐτὸς φησὶ, χέων δαμασίφρονα μῦθον.
τοῦτο μὲν ἔσσεται ἀγχίμολον, πάνυ αἰσχρὸν ἀκοῦσαι.
πατρίδι γῇ μέγα πῆμα, πόληΐ τε, παντί τε δήμῳ.
ῥωμαϊκοῖς καὶ ἀρηϊφίλοισιν ἕλωρ καὶ κύρμα,
εἶτα γενοίμεθ᾽ οἱ ἠνορέαν καὶ κῦδος ἔλουσι
ἱερὰ κ᾽ ἠμύσει συναγομένη πόλις ἡμῶν
χερσὶν ὑπ᾽ ἐχθομένῃσιν ἀλοῦσά τε περθομένη τε

Oratio Caiphæ ad seniores.

τοῖα μοὶ οὖν κατὰ θυμὸν ἐνηέα φαίνετο βουλὴ
ξυνὸν καὶ ἐσθλὸν τοῦτο πόληΐ τε παντί τε δήμῳ
εἶναι ἄριστον ὑπὲρ λαοῦ ἕνα πότμον ἐπισπεῖν,
ἢ χάριν αὐτοῦ ὅλον ἔθνος ἰουδαίων ἀπολέσθαι
σὺν ἀνδρὶ ἡμετέροιο ἀναυξέος, ἠδὲ καὶ ἐνιπῆς.
τοὔνεκα χρὴ κακὰ ταῦτα μελεῖν, καὶ μήδεα πυκνὰ
ἐκζητεῖν, βράχ᾽ ὅπως τὴν στωμύλον ἐξολέσωμεν.
ἀλλὰ δόλου μέτα καὶ μετ᾽ ἐνέδρης πάντα γένηται
ὄφρα πολυκληΐστῃ ἐν ἤματι πάσχατος ἱεροῦ,
μὴ ταραχή τε διχοστασίη τε ἐρώρῃ ἐπισφαλής,
καὶ δόλος ἡμείων θανατητόκος, οὐδὲν ὀνήσει.
τοῦτο ἐγὼ νοέω καὶ εἶναι ἄριστον οἴω,
εἰ μή τις νόον ἄλλος ἀμείνονα τοῦδε νοήσει.

Ὡς ἄρα οἱ φρονέοντι δαάσσατο κέρδιον εἶναι
πᾶσι θεοστυγέεσσι κακὴ φρεσὶν ἥνδανε βουλή.

Αὐτὰρ ἐπεὶ τέχνασμ᾽ ἀσεβεῖς, περίοπλον ἔπηξαν
μυσίπολοι, μόλε χρυσομανὴς βροτὸς ἄλλος ἰούδας,
δύσθεος ὤν, τικτὸς κακὸς, ἄγριος, ἠπεροπευτὴς
οὐλόμενός θ᾽, ᾧ αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλε:
κἀκεῖνον καλέεσκον ἐπώνυμον Ἰσκαριώτην,
εἷς γεγαὼς περιπάρεθε, δυώδεκα Χριστοῦ ἑταίρων:
οὗ νωῒ φθισήνωρ κραδίην, κακὸ δύσατο δαίμων
δύσμορος οὗτος ἀνὴρ, ἐς ἀσέπτων χάζετο βουλὴν
αὐτόματος, φθισήνορος οἴστρῳ ἶφι διωχθεὶς
τοῖον ἔπος καὶ πᾶσιν ἔφη ἀπατήλια εἰδὼς
ἠγάθεοι φίλοι ἄνδρες ἐπίσταμαι ὃν τρόπον ἄμμε
ἀφραδέως μετ᾽ ἡσυχίης, βραχὺ Χριστὸν Ἰησοῦν,
ὅν γε στυγέετε λίαν παραδώσομαι. οὕνεκα πάντες
νῦν πείθεσθε καὶ εἴπατε ἐγκαθέτῳ πόσον εἶθαρ
δοῦναι ἐμοὶ θέλετε; οἱ μὲν ἀτάσθαλοι ἄσμενον ἦχον,
εἷς ἐνὶ οὔασι δέγμενοι, κηρόθι ἐτρυφάοντα

Iudas teterrima impulsus auaritia ad nefarium proditionis flagitiū patrandum, sponte se offert.

Iudæ auro insanientis ad Pontifices oratio.

δυσσε-

δυσσεβέεσιν γὰρ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔλεξε.
καί μιν ἀμειβόμενοι. μῦθον πρὸς τοῖον ἔειπον.
τόνγ' εἴ πως σὺ δύναιο λοχησάμενος ζωγρήσειν
δώσομεν ὤρεστόν, τε καὶ ἄξια δῶρα πόνοιο
δώσομεν ἀργύρεα τριάκοντα τεΐν, τὸ γέρας σοι
ἠδέ κε μισθὸς ἔσσεται: ἀρ' οὐχὶ σὺ φείδεο τέχνης.
καρπαλίμως κακοκερδίῃ, βεβλαμμένος ἀνὴρ,
τοῖσιν ὑπέσχετο καὶ κατενεύσατο, ἀργυροτρώκτης
κέρμ' ἐνὶ χερσὶν ἑλὼν, δρόμον ᾔνυε, σοῦ μὲν ἑάσας,
κἀκ τούτου ἤπειτα, δόλου μεμνημένος αἰὲν,
ὀτραλέως, καὶ κρύβδα κατὰ φρένα, καὶ κατὰ θυμὸν
μερμήριξεν, ὅπως ὀλοφώϊον ἔργον ἀνύττων,
ἢ τάχος, ἐγκαίρως στάσεως ἄτερ ἠδὲ κλόνοιο
ἀρχεκάκοις ἱερεῦσιν, ἀμύμονα υἱα θεοῖο,
ἐς βροτόεντα μόρον προδιδοίη, ὥσπερ ὑπέστη.

† τὴν δ' ἀρνοφάγοιο προσαββάτου, ἔτραπεν ἦμαρ,
ᾧ ἐνὶ πάσχα θύεσθ' ἐράνας δέον ἔσκεν ἀνάψαι,
ἱερὰ καλὰ ποιεῖν κατὰ θεσμὸν. ἄγχι φανεῖς δ'
εἰρόμενοι Χριστῷ ζάθεοι φοιτῆται ἔφησαν
κοίρανε ἄμμιν εἶπε ὅπου μεμάῃ ἵνα ἡμεῖς
νῶϊ προκέλευθοι ὁδευόμενοι, τὴν ἀρνα ἄμωμον,
ἄζυμον ἠδὲ κ' ἐπεντυνώμεθα. χεῖλε ἀνοίξας
ἄγχι παρεσταμένω δύο ἤϋε μυστὰ κάλεσκε
ἀσπαλιῆα Πέτρον μίγα ὃν περὶ κῆρι μαθητὴν
παντοίην φιλότητα φιλήσατο, τοῖσιν Ἰησοῦς
ἀμφοτέροισι, μίαν. ξυνώσατο εἶθαρ ἰωὴν.
ἄμφω ὁμοῦ τι ἐϋκτίμενον ποτὶ ἄστυ θοάσθον,
καὶ ὑμῖν πιλάων ἐπιβησαμένοισι πόληος,
δοῦλος ἀγχίμολον φῶς, οἰκόθεν ἀντιμολήσει.
νάματος ἀμφιφορῆα φέρων ἐγκύμονα χερσὶν
κείνῳ ἐφέσπεσθον τ' ἔσω ἀργυφέοιο μελάθρου.

Responsio Iudæorum cum promißione remunerationis & præmij.

† Prima azymorũ dies, erat quarta decima primi mensis luna, qua inter vesperas agnus mactari & omne fermentum abijci solebat.

Discipuli Christum interrogant vbi Pascha sibi parari velit.

Mittuntur discipuli ad præparandum Pascha.

Cœnaculum à Christo monstratur. putatur hoc cœnaculum esse in quo latuerunt discipuli post resurrectionẽ & vbi acceperunt spiritũ S. Iohan. 20. Actor. 1. 2.

καὶ ἐσιάμωνι πιφαύσκετε, μειλιχίοισιν ἔπεσσιν.
κοίρανος ἡμέτερος τεὶν ἔσσεται, ἐνεγγὺς ἱκάνει
καιρὸς ὥρη ἐμή, καταγωγίου ἔνδοθι σεῖο,
ἱέμεναι ἠγαθέοις μύστῃσι σὺν ἔδμεναι δόρπα.
καρπαλίμως δείξει πολυχανδέα ὔμμι ξενῶνα,
ἐνδυκέως σμηθέντα τε καλλωπίσμασι, πάντῃ
λεγνώδεσσι στρησάμενον, σκευάζετε δεῖπνον

Discipuli mãdatum ex præscripto Christi exequuntur.

αὐτόθι, οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο,
λεπτὴν καρπαλίμοισι τρίβον, ποσὶν ἐξανύσαντες,
ἱερὸν ἐξαπίνης πτολίεθρον τ' εἰσαφίκανον:
ἠδ' εἰς ἀμφοτέρω σταθμούχου δώματα βῆτην,
καὶ μὲν δ' ἠσπάζοντο περιχρέα τε πάντα κίχησαν
θεσπίδι Ἰησοῦς καθάπερ προέλεξατο μύθῳ.
οἱ πεπονήατο πάσχα, μίαν δαίνυντο τράπεζαν
ὀτραλέως περὶ δεῖπνον, ἐνὶ μεγάροισι πένοντες,
πάντα ἐπιμασσάτην, ἅτε δαῖς χρεῖος εἶχε κομείτην.

Ad præparatũ cœnaculum vespere Christus venit & cum duodecim accumbit.

Ἀλλ' ὅτε ἐς δύσιν ἀχλύπεζαν ἐπείγετο φοῖβος,
ἐκ περάτης καὶ ἀνέφαινε βαθύσκιος ἕσπερος ἀστήρ,
πᾶσιν ἀμαυροτάτην, ἄφαρ ἀνδράσι νύκτα κομίζων:
δὴ τότε σὺν ζαθέοις μύστῃσιν ἐδύσατο χριστὸς,
οἶκον ἰοστέφανον: μεμαὼς πάνυ πάντα τελέσσαι
πρὶν μοῖραν θανάτοιο παθεῖν. τότε πᾶσι κέλευε
φοιτήτῃσιν ἑοῖσι μιῆς ὑπὸ κύκλα τραπέζης
ῥίμφ' ἧσθαι στεφανηδὸν ἀνίαχε κεκλιμένοισιν

Filius Dei magno cum desiderio animi, gaudioq; Typicum Pascha celebrans, cum discipulus cœnat.

ὦ φίλ' ἑταῖροι ἐμεῦ μεγάλως ἐκράτησεν ἐέλδωρ
θυμὸς ἐμὸς καὶ ἵμειρε μεθ' ἡμῶν πάσχα τὸ ἱερὸν
τρώγειν, πρὶν μογέειν ὀλοώτατα πήματα, καὶ πρὶν
μοῖραν, ὅπως θεόθεν πέπρωται, ἀπηνέα πάσχειν.
φῆ: καὶ ἄφαρ πανάγεσσιν ἑαῖς παλάμῃσιν ἔδεκτο
ἄρτον, ἔπεσσι τοκῆ εἰδὼς χάριν ὑψιμέδοντι.
ἔκλασε, κεκλιμένοισι καὶ ὤρεγε πίρνας ἐνίσπων.

ξύμπαντες λάβετε καὶ τοῦτο φάγεσθε ἀληθὲς
τοῦτο, ἔφυ κρέας ἡμέτερον τόδε ἀμπλακιάων
πλαγχθέντος κόσμοιο ὑπὲρ ἐς ἀνηλέα πότμον
ἐγγυαλίζεται. ἡμέτερον δέμας ἐσθόμενοι δὲ
νωλεμὲς ἐκ πικροῖο ἐμεῦ, μιμνήσκετε πότμου.
ἐξομόθεν κ' οἴνοιο πλέον, χείρεσσι κύπελλον
δέξατο, καὶ ἱκετεύσας ἀειζώοντα τοκῆα,
ἠγαθέοις μύστησιν ὅπασσεν, ἀσεμφέα μῦθον
φθέγξατ': ὁμαρτῇ ἅπαντες πίνατε, οἶνος ἐμεῖο,
ὃν νῦν ὔμμι ὄρεξα, ἐτήτυμον αἷμα πέλεσκε.
αἵματος οὖν τούτου ποσσάκις γεύσησθε δαφοινοῦ
αἱματόεντος, ἐμοῦ τότε μνήμονες ἐστὲ μόροιο.
ἀτρεκέως ὑμῖν ὀαρίζω. ὅτ' οὔπω ἀπαρτὶ
τὴν, οὐ ἐγὼ οἰχοῖο διατρυγίου μελεηδῆ
ἐκφορέων πίνω, εἰσόκεν ἦμαρ κλειτὸν ἱκάνει
ὅκκα νέον πολυφέρτατον ἐν βασιλείᾳ ἀγαστῇ
παμμεδέοντος ἐμεῦ γλυκέταιο, σὺν ὔμμι πίνωμαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ, δόρπῳ τε ποτῆτί τε θυμὸν ἔρεσσαν
δὴ ῥάνυ χρυσομανῆς, βεβολημένος οἴστρῳ ἰούδας,
δαίμονος οὐλομένου, ἵν' ἀμεμφέα ἦα θεοῖο
ἑβραίοισι θεοστυγέεσσι προδοίη ἀναιδέω.
εὖ μάλα χριστὸς ἐπιστάμενος ὅτι πάντα κυβερνᾷν
χερσὶ ἔῃ θεὸς ὑψιμέδων ἐπιπάγχυ ὄπασσε:
ὅττι κε ἀστερόεντα, πόθεν μόλε πρόσθεν, ὄλυμπον,
νόστιμος αὖθις ἄνεισι, ἀλήτην κόσμον ἐάσας.
ἐξαπίνης ἀνάϊξε, λιπὼν ἕδος ἔνθα θάασσεν.
τοὔργον ἑτοῖμος ὑπηρετικὸν δράναι οἷσι μαθηταῖς.
εἵματ' ἄφαρ σφέτερ' ἐξαπέδυνεν καὶ θέτο φᾶρος
λεπταλέον τε εὔστιπτον: προνατρίδα ἄλλην
ἀμφὶ ψόαις ἐσφίγξατο: καὶ γλαφυρὴν ποδονίπτραν
χερσὶ λαβὼν, ὕδατος πιμπλήσατο κοίρανος, εἶταρ

Institutio sacrosanctissimae Eucharistiae. 1.Cor.11.

Iohan.14.

Christus seruili sumpta persona surgit à coena, praecinctus linteo & aqua in peluim infusa discipulorum suorum pedes lauat.

νάματι ἁγνῷ, ἑῶν λοέειν πόδας, ἤρχετο λατρῶν.
ἰκμάδα καὶ ἀπέμαξε ῥοωδέα, μίτρῃ ἀραιᾷ,
ᾗ νυ ἑὴν ἐζωσμένος: ἑξῆς, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
νίψατο. πρῶτα γέροντα πέτρον ποτὶ, κραιπνὰ ἱκάνει
κἀκείνοιο πόδας λελιημένος ὕδατι λούειν.
αὐτὰρ ὁ ἀντιάχησε ταχὺ πόδας ἐξανακρούσας.
Χριστῷ ἄνακτι γεροῦσιον ἔννεπε μῦθον ἐνίσπων,
κοίρανε παμβασιλεῦ λοέεις σὺ ἐμὼ πόδε; αὖθις
ἀνταγορεύοντι σίμωνι, ἀνίαχε Χριστὸς ἰωῇ.
ἔργμα, τόπερ νῦν αὐτὸς ἀνύπλω, οὐ σὺ δαῆναι
ἔστι δυνῇ: δὴ ἄρα ἐξοπίσω πάνυ πάντα συνήσεις
υἱὲ θεοῖο σίμων ἔπος αὖτ' ἐφθέγξατο τοῖον.
οἷά τε χωόμενος, κραιπνῶς ἐξέσπασε γυῖα.
οὔποτε χερσὶ τεῇς, ῥυπαρὼ πόδε μεῖο λοήσεις,
εἰσόκεν ἔρπῃ ἀμήρυτος αἰὼν δῖος Ἰησοῦς.
εἶθαρ ἀμειβόμενος, ἠνίπαπε πέτρον ἰωῇ.
αἴκεν μὴ τὺ καθαρσίῳ ὕδατι νίψω ἔγωγε,
πάγχυ τεὶν μερὶς οὐδεμίη μετ' ἐμεῦ ὁ ἔσσεται.
τοῦτο Σίμων ἐπακούσας ἐκταρβημένος ηὔδα,
ὦ 'ναξ, οὐ μόνον ἡμετέρους πόδας, ἀλλά τε χεῖρας
ἀμφοτέρας, κεφαλὴν, καὶ ὅλον χρόα νάματι νίψον.
ἄψ οἱ ἄναξ εἴρηκε νεωστὶ λοεσσάμενος χρώς,
οὐ χρηΐζει ἐπὰψ κλυσμοῖο νεορτοῦ, ἀνίπτοι
πλὴν ἵνα φαιδρύνοιντο πόδες, λιαροῖσι λοετροῖς:
ἄχραντοι. καὶ ἄνευ σπίλοιο πέλεσθε, φρέν', αὐτὰρ
οὐχὶ ἅπαντες ὁμαρτῇ. οἶδε γὰρ εὖ μάλα θυμῷ,
τίς πέλε φὼς μιαρὸς, συνεργῖσιν ὃς, αὐτὸν ἑβραίοις,
μέλλε δόλῳ. παραδοῦναι, τοὔνεκα λέξεν ἑταίροις.
ἀχρανέες νυ πέλεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' οὐχὶ ἅπαντες.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πάντων ἐλοέσσατο γυῖα μαθητῶν,
Δούλιον ἐκτελέσας θεὸς ἔργον, ἐδέξατο ἔσθον

Petrus suos à filio Dei lauari pedes renuit idq; ex ignorantia & præpostera reuerentia.

Concertatio Christi cum Petro.

Christus Petri ignorãtiã primo instruit.

1. Simon acrius resistit filio Dei idq; ex pertinacia & zelo, sed non secundum scientiam.

2. Retundit ipsius pertinaciam.

Nisi quis à Domino lotus fuerit, partem cum eo in Dei regno habere nequit, ipse enim suos cohæredes prius purgat, q̃ hæreditatem adire patiatur.

ἀμφὶ χιτῶνα ὃν ἐύνυθ᾽ ἃ καὶ πάρος εἵματα ἔσω
νόστιμος αὖτε κάθιζεν ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη
παυσάμενος τοὔργοιο θεήγορα χείλεα λῦσε
οἷς τε φιλοστόργοις ἑτάροισιν μῦθον ἔνισπε
οἴδατε οἷον ἐγὼν ὑμῖν νῦν ἔργον ἔοργα:
ὔμμες ἐμὲ σφέτερον κληΐζετε, ἔμφρονι μύθῳ
κοίρανον, ἠδὲ διδάσκαλον, εὖ μάλα τοῦτο γ᾽ ὐδεῖτε,
ἶφος ἔξαρχος γὰρ ἔφυν, καὶ διδάσκαλος ἠὺς,
εἰ ῥά νυ οὖν, φιλίους πόδας ὑμετέρων λελούκα
ὄρχαμος ὑμείων γεραιώς νυ τεδάσκαλος ἠὺς
τὼς ἐμὲ ἐκμιμούμενοι, εὐμενέι κραδίηφι,
ἀλλήλων, δέον ἐστὶ, πόδας πλυνέμεν ἐθελήμως,
κηρόθι καὶ φιλότητα μετ᾽ ἀλλήλοισι τίθεσθαι.
νουθετικὸν γὰρ ἐγὼν ὑπόδειγμα μίγ᾽ ὔμμι ὄπασσα,
ὄφρα κεν ἀλλήλους στέρξητ᾽ ἐρίηρει μενοινῇ,
ῥεξάμενοι φίλον ἔργμα, τόσπερ πάρος ὔμμι ἔρεξα.
ἀτρεκέως ἔπος ἀστυφέλικτον, τοῦτο ἐτύχθη.
κοιράνου οὐ πέλε δμῶς προφερέστερος, οὐδὲ θεέσκων
ὁ βρύοχος, στέλλοντος ἐ ὀρχάμου ἐστὶν ἀμείνων.
εἰ τελέως, τὰ συνοέητε, πράξει μίγδην
ἐκκτυπόητε, πέλεσθε πανόλβιοι. οὐ περὶ πάντων
ὑμείων φημίζομαι, οἶδα γὰρ οὓς παλ᾽ ἐδέγμην.
ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἄεισμα, τόσπερ θεόπνευστος ἔμελψε προφήτης
ψαλμοχαρὴς, φρένα τερπόμενος φόρμιγγι λιγείῃ.
εἴη ἀναμφιλόγως τετελεσμένον. ἄνδρα συνώαυλον
ἄρτον ἐμόν τρώξαντα, διαῤῥήκτην ἀσυρῇ, καὶ
ἐχθρὸν ἄνοικτον ἔχον, λὰξ πτέρνῃ ἐμ᾽ αἰνὸν ἔκοψε.
ἴδμονι νῦν ὑμῖν μέλλοντα φατίσσομαι ὀμφῇ:
ὄφρ᾽ ὁπόταν τελέθῃ τάδε, ῥίμφα προάγγελα μεῖο
θέσφατ᾽ ἀναμνήσησθε, ἅπερ πάρος ὔμμι ἐλάλησα
ἀμφαδὸν. ἀπλανέσι κραδίῃσιν πίστιν ἔχοντες:

Ad finem ducto seruili opere rursus se proprijs vestimentis cingit. Mysterium lotionis pedum à Christo exponitur.

Discipulus nõ est supra magistrum.

Psalmo 41. Qui edit panẽ meum sustulit contra me calcaneum.

ὅτι

ὅττι περ, αὐτὸς ἔφυν, θεοῦ ἄγιος υἱὸς Ἰησοῦς.
ἀστυφέλικτον ἔπος ὀαρίζομαι ἄμμιν ἀμὴν ἀμήν.
ὅστις ἀνὴρ θεράποντος ἐμεῖ', ὃν ἔγωγε ἰάλλω
ἀσπασίως δέξηται, ἐμ' ἄρνυται· ὃς δ' ἄρ' ἐκεῖνος
φῶς ἐμὲ δέξηται, δέχεται γενετῆρα καὶ αὐτὸν
ἡμέτερον θ', ὃς ἐμὲ προέηκεν ἐπὶ χθόν' ἀλήτην.

Christus turbatur spiritu.

Ὣς ἄρα φωνήσας· ἐδονήσατο πνεύματι Χριστὸς
καὶ εἷλεν μὶν θόρυβος, τε ἐπὶ φρέν' ὀδεύσατο τύρβη.
δὴ τότε μύστησιν μυθήσατο, μάρτυρα μῦθον.
εἷς ὁμολόβρος ἀνὴρ ὑμείων ἔπλετο ἑταίρων.
ἑζόμενος μετ' ἐμεῖο, μιῆς ὑπὸ κύκλα τραπέζης,
ἄρτον ἐμὸν βοράσας, ἐπ' ὀνείατα χεῖρας ἰάλλει·
ὃς βραχύ με συγεροῖσιν ἰουδαίοις παραδώσει.

Discipuli sese intuentes sciscitantur, quis illud Deo exosum scelus patraturus sit.

Τὸν δ' ἄρα μῦθον ἐν οὔασι δεγμένοι, ἐσθλοὶ ἑταῖροι
εἰς μέγ' ἀνιάζεσκον, ἑὰς ἐλέλιξεν ὀπωπὰς,
χείλεσι μυθήσαντες ἀμοιβαδὶς, εἰσορόωντες
ἔνθα καὶ ἔνθα πρὸς ἀλλήλους, ἐπιτηδὲς ἀσέπτου
ἀμπλακίης ῥεκτῆρα ἐρευνῶν, οὔπω ἐροῦντες.
σχέτλιος ἡμείων τὶς ἔφυ, φὼς ἠπεροπευτὴς,
ὃς μάλ' ἀναιδείην ἐπιειμένος, ἔργμα βέβηλον,
τοῦτο κ' ἄσεπτον ἄγος τολυπεύσει; ἄφαρ καὶ ἄνακτι
ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ ἔφη, εὐηθίαν ὄμμασι φαίνων.
κοίρανε μήτι κακοῖσι δόλοισι κεκασμένος εἰμί;
δύσμορος ἢ προδότης; βραχὺ ὅν σὺ ἔμελλε φυτεύειν,

Christus fidelissimè in tempore Iudam admonet & quãto cum scelere conatus coniunctus sit subindicat.

θαρσαλέως ἀπάτηλον ἄγος ἐφθέγξαο· Χριστὸς
αὖθις ἔπεσσιν ἀμείβετο, ἐστὲ δυώδεκ' ἀριθμῷ
ἐνθάδε ἑζόμενοι στεφανηδὸν, ἐεῖς καὶ ἀσελγὴς
ὑμείων πέλε φὼς, μετ' ἐμοῦ ἑὰ χεῖρε τανύσσας,
ἐς λεκάνην, τὸν βλωμὸν ἐβάπτει· κεῖνος ἄσωτος
λύσσαν ἔχων ὀλοὴν, θεοεχθέσι μ' ἐγγυαλίξει.
ἄρτι μὲν ἀνθρώπου παῖς οἴχεται αὐτικέλευστος,

θεσμῷ

θεσμῷ ἀφύκτῳ, ὅπως θεόφιν ὡρισμένον, ἠδὲ
τεύχει ἐν ζαθέῳ πεπτωμένον ἐστὶν ἀνοικτεί.
ἀλλ' οὐαὶ βροτῷ ἐκείνῳ, οὗ διὰ υἱὸς ἄμεμπτος
ἀνθρώπου παραδώσεται. ὠφελιμώτερον ἦν, εἰ
μήποτε κεῖνος ἐγεννήθη ἢ φαέσι φέγγος
ἄγλαον, ἠελίοιο ὄπωσε, νηγνότοκος φῶς.

Pœna prædicitur, vt quem pudor non vicerat corrigãt denunciata supplicia, inquit Hieronym:

Τῆνοι ὀλοιὸς ἰούδας, ἑαυτῷ δεινὰ συνειδώς,
εἴκελος ἀγνώσσοντι, ἄμυς κ' ἐρέεινεν Ἰησοῦν.
ῥαββὶν μήτι ἐγὼ σοῦ ἔφυν προδότης; ὁ δ' ἰησοῦς
εἰδὼς ἃ φρενὸς ἔνδοθεν εἶχεν, ἀμείβετο, εἶπας.
εἷς ἑτάρων ἦ θεῖος ἀνὴρ, ὃν σφόδρα θεοῖο
παῖς φιλέεσκε, κάρην ἐπὶ στέρνον ἔρεισεν Ἰησοῦ:
τῷδε σίμων, λελιημένος ἴδμεναι ἄνδρα βέβηλον,
νεύμασιν ἀφθόγγοις. ἐπετέλλετο κρύβδα πυθέσθαι:
τίς τελέθει μιαρὸς φὼς, οὗ πέρι χριστὸς ἔλεξε.

Iudas tanquam nullius sibi sceleris conscius à Christo percontatur num is sit?

αἶψα προθήβης ἠγάθεος ποτὶ κόλπον ἰησοῦ
λοξὸς ἀποκλινθεὶς, μύθοις θεὸν ἐξερέεινεν,
ἀγχίσχων κεφαλήν: ἵνα μὴ πεύθοιατ' οἱ ἄλλοι.
ὦ 'ναξ, εἶπε ἐμοὶ τίς ἔφυ; ὃ δ' ἀμείβετο χριστὸς,
ᾧ τινι, εἰς λεκάνην βάψας, μελιηδέϊ οἴνῳ
πύρνα βεβρεγμένα, νῦν προτενῶ χερὶ, κεῖνος ἀναιδὴς
ἐστὶν ἐμοῦ προδότης. ὃ δ' αὐτίκα χεῖρα πιτάνων,
ψωμὸν ἐβάψατο, καὶ πόρεν ἀργυροτρώκτῃ ἰούδᾳ

Iohãnes Christum interrogat.

Christus suo preditori porrigit offulam.

ἀγχίμολον μετὰ βλωμὸν, ὃν ὤρεγεν ἀνδρὸς ὀλείου,
φθισίμως κραδίης κατάκρας, ἐπεβήσατο δαίμων.
ἄψ σομάτεσσιν ἄναξ, σφετέρῳ ἀγόρευε φωνῇ,
τεύχεο θᾶσσον, ὅπερ διανύσσεις: τοῦτο δ' οὐδεὶς
κεκλιμένων ξυνέηκε, τί μῦθος ἄδηλος ἀνώγει.
φρεσσὶ τινὲς δοκέοντο, δ' ἐπεὶ κλοπιμαῖος ἰούδας,
πήραν ἐβάσταζ', ἢ ἐνὶ κέρματα ξυνὰ ἔκειτο.
ὅττι θεὸς γ', οἱ ἑῷ ἐκέλευεν ἐπίφρονι μύθῳ:

Sumpta portiuncula Dæmõ subit cor Iudæ, non quod antea in ipso non fuerit, sed quod modo plenius impœnitentem ageret.

εἰς τάχος ὠνήσασθαι, ὅσα χρέος εἶχον ἐς ὁρτήν·
περὶ οἶκά τι, ἢ δόμεναι ταχὺ δευομένοισι πενιχροῖς.
αὐτὰρ ἐπεὶ μιαρὸς ἐρέψατο ἄρτον Ἰούδας,
ἐξαπίνης ἐκ μεγάροιο ἀπῴχετο, ἶφι σωωθεὶς
δαίμονος οἴστρῳ ὀλέου, ἐπείγετο ὅττι τάχιστα.
δύσθεον ἐκτελέσαι τοὔργον. τότε νυκτὸς ἐρεμνῆς
κυανέη νεφέλη, μακρὸν οὐρανὸν ἀμφιβέβηκε,
ἀνδράσι καὶ καμάτῳ ἀδδηκόσι λῆξιν ἄγουσα.

Iudas dæmonis quem in corde habebat æstro agitatus festinat proditionis opus perficere.

PARS SECVNDA.

ΤΗνὶ σχεδὸν μόρου ἦξε χρόνος, καὶ ἐξαῦτις ἀνέστη
Ἰησοῦς, πρυμνοῖο τε δείπνου γιγνομένοιο·
εἶθαρ ἀειζώοντα θεὸν γλυκεροῖσιν ἔπεσσιν
ὑμνήσας, καὶ αἰνοῦντες ἅμ᾽ ἀντίθεοί τε μαθηταὶ,
ἐμμελέως χείλεσσι συνοίμιον ὕμνον ἀείδον.
ὡς εἴωθε παρήξατο, ἐς ἐριθηλέα χῶρον,
ἀντιπέρας, κέδρων ὅθι χείμαῤῥος, μεταίγδην
αἰὲν ἐπεσσύμενος συμβάλλεται ὄβριμον ὕδωρ
ἐν μισγαγκείᾳ, τὸ ἐλαιοτρόφον ποτὶ οὖρος.
τηλέθαον δ᾽ ἐνταῦθα ἔφυ ἀγχιπόρον ἄλσος
πάντοθι μὲν χλοεροῖσι κατασεφὲς εὖ πετάλοισι.
εἰς ὃ θεὸς ξὺν ἑοῖς μύσταισι βέβηκε μίθαικος
κοίρανος αὐτοδίδακτος, ἑταίροις θέσπιδι φωνῇ,
τὴν ποτὶ φυταλιὴν προποδίζων (ἄγλαος ἄρτι
Φοῖβος ἐδύσατο, νῦν καὶ ὀρώρει ἀμαυροτάτη νὺξ)
ἤρχ᾽ ἀγορεύειν· τοῖς ἀδόκητον ἀνίαχε μῦθον.
οὐ μὴ δὴ δνοφερῆς φθινύθη τῆς νυκτὸς ὁμίχλη,
ἔμπεδα πρὶν τετελεσμένα ἢ ἅπερ ἄρτι πρόφημι.
ῥίμφα χρόνῳ ἐνὶ τοῦθ᾽ ὑμεῖς, ἀναφανδὰ πινύσκω.

Habita vltima in vrbe cœna, & dicto Hymno montem Oliuarum de more suo cum discipulis egreditur. Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. Iohan. 18.

Concio Christi ad discipulos de persecutione & fuga.

σκανδα-

σκανδαλίσεσθ᾽ ἐν ἐμοίνη, εἵνεκ᾽ ἰωχμοῦ, ἀπεχθῶν
μοῦνον ἐμ᾽ ἐν μέσσῳ παραλείψατε, κραιπνὰ φυγόντες.
πρώην Ζαχαρίας γὰρ ἐθέσπισεν ἔνθεον ὀμφήν. Zacha. 13.
πιστὸν, ἐγὼ πλαγχθέσσης ποίμνης, ποιμένα πλήξω:
ὡς τότε σκορπισμὸς γ᾽ ἐνὶ πώεϊ παντὶ γένηται,
μῆλα διασκεδάσας, ἐπιμηλοβοτῆρος ἀρωγοῦ
δεινοπαθοῦντος. ἐπεὶ πότμον δ᾽ ἐγὼ ἶφι δαμάσσω,
νόστιμος ἐξ ἀΐδαο, προβήσομαι ἐς γαλιλαίην.

Χριστὸν ἀμειβόμενος, προσαλέστατος ἔννεπε Πέτρος. Petri responsio.
αἴκεν ἅπαντες σκανδαλίσωνται, τοὔνεκα σεῖο:
πρόφρονα μοῦνον ἐμ᾽, οὔποτε σκανδαλίσει τι. ἄθαμβον
παρθέμενος ψυχὴν, καὶ τλήμονα θυμὸν: ἀπό σου
τὴν λώβην ἀμυνῶ, καὶ τλήσομαι ἶφι δίωξιν.

Ἀψ φαρυμῷ προσέειπε πέτρῳ, ἤθεος ἰησοῦς.
ἀτρεκέως τιν ἐνίσπω. ἐμοῖο σὺ σεύθεο μῦθον, Dominus Petri præsumptionem coarguens se ab eo abnegatum iri prædicit.
φρεσί τε σῇσιν ἔχεσκε, ἀληθέα γὰρ τεὶν ἔσπω.
ταύτῃ ἐνὶ ζοφοειδέϊ νυκτὶ, πρὶν οὐρανόθεν φῶς
ἠελίου στίλψαι καταλάμψαν, ἀΐλον ὁμίχλην:
ἠδὲ πρὶν ἤ, τανυσύπτερος ὄρθελον ᾆσαι ἀλέκτωρ
ἐξ εὐνῆς δὶς, τρίς σοῦ ἀπαρνήσῃο λυτρωτήν.

Κοιράνῳ αὖθε σίμων δυσπειθὴς, ἀντιόν ηὔδα.
μὴ σωτῆρ᾽ ἀρνήσομ᾽ ἐμοῦ πότε ψευδέϊ γλώσσῃ.
μέσφα ἔναυδος ἔφυν, καὶ ἐνὶ στήθεσιν ἀϋτμὴ
μίμνει, ἐμεῦ κ᾽ ὄσσοισιν ὀπωπῶ φάεα βηλοῦ
ἶφι κάρην μεμάως σοι ἀλεξέμεν, ἄορ᾽ ὑφέξω,
τὴν δε φίλην ψυχὴν καὶ ὑπὲρ σέο θήσω ἑκοντί.
τὼς ἄλλοι καὶ ἑταῖρ᾽ ἀδαήμονες ἐσσομενάων
συντυχίων, σφετέρης καὶ ἀγωνίας, ὡρκωμότησαν.
ὦ ἄναξ δὴ μάλα μὲν ἡμεῖς ταλασίφρονες ἔσμεν
αὐτίκα σ᾽ ἐμμεμαῶτες ὁμαρτεῖν, ἠδέ τοι αἰὲν
πήμασιν ἐν πάντεσσι πείσεσθ᾽ αἴκα δέῃ νῦν.

ἐν προμάχοισι μένειν, καὶ ὁρᾶν φόνον αἱματόεντα.
τοῖον ἄρ᾽ ὅρκον ἔθεντο, παλαύμενοι ἐκ τοῦ ἀγῶνος.
ἀπερχόμενοι δ᾽ αἰψηρὰ ἵκοντ᾽ ἐριθηλέα κῆπον,
ῥῶπες ὅθι στοιχηδὸν ἐπηετανοὶ πεφύασι.

Gedſemani locus ad Radices monti, Oliuarũ & exponitur pinguedinis ſeu torcularis locus, ibi enim pingues tauri ſaluatorem obſedcrunt. Pſal: 22.

Γεδσεμανῆ καλέεσκε σύρων στόμα, ἀγλαόδενδρον
κῆπον: ὃν οἷς ἀνὰ φοιτητῆσιν ἐδύσατο Χριστὸς
καὶ μιαρὸς τὴν φυταλιὴν εὖ οἶδεν Ἰούδας,
αἰὲν ἐκεῖ γὰρ ὁμιλαδὸν ἠγερέθοντο μαθηταί.
πλειστάχοθεν κ᾽ εἴωθεν ἐκεῖθι, θεηγόρῳ ὀμφῇ
κοίρανος εὔχεσθαι, καὶ φοιτηταῖς ἀγορεύειν.
τηνὶ θεοῖο παῖς, ἐπετέλλετο ἀγχιφάνεσσιν
μύστῃσιν, πήχυον ἐπὶ χρόνον ἧσθαι ἔραζε.
τοῖσι θεοσσύτῳ ἦχον ἐρεύγετο ἀνθερεῶνι.
ἐνθάδε κεκλιμένοι ἐπὶ εὐπετάλοιο πέδοιο,
ἠρέμα συμπαρεδρεύετε, εἰσόκε κεῖσε βεβηκὼς,
ὑψιμέδοντι ἐμεῦ γενετῆρι προσάξομαι. ὡς φῆ:
τρεῖς μετέπειτ᾽ ἔλαβεν ἀπονόσφι ἀπ᾽ ἐσμοῦ ἑταίρων,

Tres ſibi è numero diſcipulorum ſocios delegit, illos ſcilicet qui ſuæ in monte Thabor maieſtatis ſpectatores fuerant, vt cũ glorioſa viderint, videant & triſtia.

αὐτοκασιγνήτω δύο γε κλυτοῦ Σεβεδαίου,
τοῖν μὲν εἷς ἐκαλεῖτο Ἰωάννης, ἑτέρῳ δ᾽,
οὔνομα ἦν Ἰακὼβ, ἄμφω πεφιλημένοι ἄνδρε.
καὶ τρίτος ἔπλετο φὼς, ὃν ἐπίκλησιν καλέουσι
κηφᾶν: τοῖσιν ἔλεξέ μοι ἕσπεσθ᾽, οἱ δε μάλ ὦκα
ἐμμεμαῶτες ἕποντο, καὶ ἄμμιγα εἰς ἕνα θῶκον,
κραιπνὰ προσκάζοντ᾽. Ἀγχίμολον τρόμος ἔλλαβε γυῖ᾽
Ἰησοῦ, ἀνιῶντο καὶ οἱ φρενὲς, ἔστενεν ἦτορ:
ἤρχετο ταμβεῖσθαι καὶ ἀδημονέειν ἐνὶ θυμῷ.
κῆφε μαθηταῖς ἠγαθέοις, ἀκαχημένος ἦτορ.
Ἥδε φίλη μὲν ψυχὴ, ἕως πότμοιο πικροῖο,

Chriſtus percellitur horrore & triſticia.

ὅν γε μογήσω ὑπὲρ λυτρώσιος, ἀργαλέη ᾽στι,
καὶ μέγα με κλονέει, πέλεται δεδονημένων ἦτορ.
μείνατε ὧδε φίλοι ἑταῖροι, πεφιλαγμένοι ἔστε

μὴ τινα αἱρείτω βαρὺς ὕπνος, ἐγρηγορόμενοιτε.
νύκτα διήξατ᾽, ἐν εὐχῶσι τε θεοῖο λατρεία.
νωλεμέως λίσσεσθέ μιν, ὄφρα κεν οὐ μὴ ἐάῃ,
ὑμμέας εἰσελθεῖν, θυμόφθορον εἰς πειρασμόν.

Christus relictis discipulis ad iactum lapidis progreditur.

Ὣς φάμενος: πόσον πάχυ βήσετο ὅσσον ἐνάκμος
τις, σθενέει ἀποβαλλέμεν ἶφι βραχίονι λᾶαν.
ἐξαπίνης καὶ ἤριπε γνὺξ, ἐπὶ ὦπα χάμαζε,
πρηνὴς ἠδὲ δαφίζετο, σφόδρ᾽ ἤχθησε, πόνησε.
χεῖρας ἀνισχόμενος, λιπαρῇ ἰάχησεν ἀϋτμήν.

In faciem humi deuolutus cum labore & gemitu se totum in preces effundit.

Oratio Christi ad patrem.

Ὦ πάτερ ἀββὰ κύδιστε, ὃς οὐρανὸν εὐρὺν ἐνοικεῖς.
ῥηΐδιόν σοι ἐστὶν ἅπαν, καὶ ἀνήνυτον οὐδὲν,
κρατίστῃ γὰρ χειρὶ τεῇ, ξύμπαντα κυβερνᾷς.
ὑψίμεδον πάτερ ὀχθίζων σε διείρομαι: ὄφρα
εἰ οἷόν τε πέλ᾽ ὥρα παρέλθῃ, ἀπλωέος οἴτου.
καὶ παρένεγκ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῦ περιπευκὲς τοῦτο κύπελλον
ἀλλὰ τὸ περ σὺ θέλεις οὐ μεῖο τι θυμὸς ἀνώγει
νῶϊ γενέσθω: σεῖο θελήματι κἀμὲ ὑποτάσσω.

Reuertitur ad discipulos somno securè sepultos, quos secundo ad vigilantiam hortatur.

Τῆς δ᾽ ἄρα παυσάμενος εὐχῆς, ποτὶ χωρίον ἶξε,
καρπνὰ ποσὶ προβιβὰς, ἐρίηρες ὅθ᾽ ἦσαν ἑταῖροι
συμπαρεδρευόμενοι, γλυκερῷ ἑαλωκότες ὕπνῳ.
τοῦ παρστὰς ἐξ ὕπνου ἔγειρε καὶ ἤραρε πέτρῳ
Σίμων ἔγρεο, νῶϊ τί πάννυχον ὕπνον ἀωτεῖς;
οὐχὶ δυνῄ, μετ᾽ ἐμεῖο μιῆς γοῦν ἴχνιον ὥρης
γρηγορέειν, νῦν, λισσάμενος θεὸν ὡς ἐκέλευσα.
τῶν ὑμῖν αὖθις μνήσω, κ᾽ ἐπιτέλλομαι ὑμῖν:
ἀγρυπνεῖτε, θεῷ τε προσεύχεσθ᾽, ὄφρα μὴ οὔλου
πειρασμοῦ κραδίην, θυμόφθορος οἶστρος ἐλαύνῃ.
ἀνδρομέη μὲν ἄναλκις ἔφυ σὰρξ, ἀδρανίης καὶ
δεῖγμα, καὶ πνεῦμα πρόκλητον ἔφυ καὶ θυμὸς ἕτοιμος

Caro infirma spiritus promptus.

Ἔννεπ᾽. ὀπισθ᾽ ἀνεχάζετο: οἱ πάλιν ἤριπον ὕπνῳ,
νήγρετος ἡσυχίῃ κατεβόσκετο, νυκτὶς ἑταίρη.

κάππεσε δὲ πρηνὴς ἐπιδεύτερον, ἐξετανύσθη, ὡς
κεῖτο ἐπ᾽ οὔδει, ἕως κ᾽ ἰάχησε τοκῆϊ συτέοσων.

Secundo orat.

ὦ μάκαρ ἀχνύμενος σ᾽ ἱκετεύω, τοῦτο ἄλεισον
αἴκε παρελθεῖν οὐχὶ δυνήτ᾽ ἄρα πίνομαι αὐτό.
νυνὶ γενέσθω σεῖο θέλησις θεσπεσίη. δὲ

Recurrit ad discipulos.

Ἄψορρον ἀναΐξας, οὓς ποτὶ μύστας ἐφοίτα:
τοὺς ἐκιχήσατο αὐτοῦ καθεύδοντας, κ᾽ ἀμερίμνους,
τοὺς γὰρ ἰαυτμὸς ἔμαρψε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
χ᾽ ἡσυχῇ συνηθῶσαι ἔλιπον, νήγρετον εὗδον,
χείλεσι δὲ σφαλεροῖς ἀλόγιστα τὰ χριστῷ ἔφησαν.

It oratum tertio ijsdem verbis, & in precibus prolixius immoratur.

Ἂψ πάλιν ἐς τόπον ἦλθε, μαθητὰς ἐγκαταλείπων.
ἧρπε δὲ τρίτατον γνὺξ, ηὔχετο ἠθάδι φωνῇ.
ὦ πάτερ εἰ δυνατὸν τελέθει, σὺ ἔαε παρελθεῖν
ῥιγεδανὴν ὥρην, κ᾽ ἀπ᾽ ἐμοῦ παρένεγκε κύπελλον,
ἀργαλέου πότμου, κ᾽ ἀτέων τεὸν ἦα ἔρυκε.
ἀλλὰ θέλημα σέθεν ἀγάνοφρον, ἀεί νυ γενέσθω.

Angelus coelitus à patre missus filium Dei cum morte luctantem corroborat & consolatur.

Ὣς ἄρα λισσάμενος, δ᾽ ἄφαρ οὐλύμποιο καρήνων
βῆ κατ᾽ ἄγγελος, ὑψίστου θεοῦ ἰθυπόρος δμὼς,
παιδὶ θεοῦ ἐξασθενέοντι, ὃς ἠερέην καὶ
ἰσχὺν ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκε, δὲ θυμὸν ἔγειρε
στερνοτυπούμενον: ἠδὲ τοίῃ μὶν τ᾽ ἀμφίχυτ᾽ ὀμφῇ.
Τέκνον ἀειζώοιο θεοῦ τεὸ μέχρις ἀχεύεις,
ἐκπάγλως στενάχων, φίλον κατὰ θυμὸν ἀγάζεις,
νῦν ἐμέθεν ξυνίες ὦκα, τοκῆος ὁ δ᾽ ἄγγελός εἰμι
ὃς σοῦ ἐγγὺς ἐὼν μέγα κήδεται, ἔξοχον ἄλλων.
ἀνδρομέην τε λεωλεθρίην σ᾽ ἐκέλευε γενέθλην

Guttæ sanguineæ fusim in terram ex sanctißimo Christi corpore distillant.

αἵματί σου ἀπολυτρώσειν, δὲ ἐξωλείας
ἁρπάζειν συνεχῆς. ἐν ἀγωνίᾳ οἵτου ἀφύκτου.
χριστὸς ἐὼν, μεγάλ᾽ ἐκτενέϊ λιτανεύσατο εὐχῇ.
Οἱ ἢ δὲ αἱμαλόεις θρόμβοισιν ἀλίγκιος ἱδρὼς,
κήκιεν ἐκ χροὸς ἀχρανέος, ἐρυθαίνετο γαῖα

αἵματι· δὴ ῥατάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι
χρωτὸς ἀπ' ἀμβροσίοιο καὶ, ἄθλῳ κοχύεσκον ἔραζε.
Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσατο προσευχῆς, εἶθαρ ἀνέστη.
καὶ πάλιν ἐς τόπον ἤλυθε, ἠρέμα ποσσὶ βεβηκὼς,
οὓς χαμάδις μίγα ἧσαν ἀτυζόμενοί τε μαθηταὶ
κεκλιμένοι, βαθὺν ὕπνον ἰαύοντες ἀπ' ἀνίης.
κείνων γὰρ φρένας εἷλε λύπη καὶ ἀκαχείατο λίην.
τοὺς διεγερθέντας προσέφη, ἀμέλειαν ἐλέγχων.
Μέχρις τοῦ κατάκεισθε, μὴ ὀῤῥωδεῖτε ἀπεχθεῖς
φίλ' ἕταροι, ἐνὶ νηχέτῳ ἡσυχίηφι δοκεῖτε
κεῖσθαι, ἀτὰρ χαλεπὴ, ὑμῖν ἔγκειται ἀνάγκη.
δήπου ἀπαρτὶ δυνήσεσθ', οὐδέμεν ἠδὲ λοφῆσαι
νῦν γὰρ, τί νῦν κοιμᾶσθ' ἀδεῶς; ἐμβλέψατε θᾶσσον;
λοίσθιος ἐγγύς ἐμοὶ θανατηφόρος ἤλυθε καιρὸς,
ὥρη ἄφυκτος καὶ σχέδον ἵσταται, ὄφρα θεοῖο
καὶ παῖς ἀνθρώπου, ὠμηστῇ ἐς αἰπὺν ὄλεθρον
φωσὶν ὀϊζυροῖς προδιδῶται. ἀλλ' ἄγετ' ὦκα,
στῆτε καὶ ἴομεν ἔνθεν, ἰδοὺ σχεδίην ἀθέμιστος
ἤγγικε φὼς, μιαροῖσιν ὃς ἀνδράσι μὶ ἐγγυαλίξει.
νωλεμέως εὔχεσθε ἀλεξικάκῳ, ἵνα μὴ κῆρ.
πειρασμοῦ φθισήνορος, οἶστρος ὕποξυς ἐλαύνῃ.
προδῶμεν, μάλα δήϊος ἄμμι τάχ' ἐσμὸς ἐπάρρει.
ὣς τῶν, νήδυμος ὕπνος, ἀπὸ βλεφάροιιν ὀλώλει.
Αὐτίκα ταῦτα λέγων, θρασὺς ἀγχόθι ἧξεν ἰούδας,
εἷς γεραιῶς προπάροιθε θεοῖο συνέστιος, ἠδὲ
φοιτητὴς, σφετέροιο τὰ νῦν τρεπλῆρος, ἄνοικτος
ἐχθρὸς καὶ προδότης συγερὸς, μέγα θαῦμα πυθέσθαι.
δύσμορος οὗτος ἀνὴρ, δολίης οὐ λήθετο τέχνης·
ἀλλὰ δολοφρονέων, στρατὸν ἀρχεκάκων ἱερήων,
ἠδὲ θεοστυγέων φαρισαίων, δημογερόντων
δεγμενος, ἡγεμόνευσε καὶ ἐπείγετο, ὅττι τάχιστα,

Tertio venit ad discipulos, somno oppressos, quorum securitatẽ & somnolentiam reprehendit.

Dux iniquitatis exercitum pontificum odijs ferocem armisq; terribilem, in hortum introducit.

τοὔργον ὀλώϊον ἐκτελέσαι, εὐθηλέα κῆπον
δύσατο, ἐν προμάχοισι φάων, προπάροιθεν ὁμίλου.
οἱ δὲ θεοστυγέες μετὰ ἴχνια ἀργυροτρώκτου
ἴλαδον ἐστιχόωντο, σεσαγμένοι αἴθοπι χαλκῷ,
δαιομένους λαμπτῆρας ἔχοντες, καμπύλα τόξα
ἀχθόμενοι σακέεσσι βραχίονας, ἀμπεπαλόντες
ἔγχεα, ῥομφαίας, σκυτάλας, πολεμήϊα τεύχη.
δεινὸν καὶ βρυχῶντο, φόνον λεύσσοντες ὀπωπῇ.
τοῖσι νέωστι θεοπροδότης ἐφθέγξατο μῦθον.
ὑμμέες οἵτε μάλιστα πεποίθατε κάρτεϊ χειρῶν,
πρόφρονες ἀλκιέντι νόῳ, καὶ ἀθαμβέϊ θυμῷ,
σπέσθε ἐμοὶ, τμήδην μετὰ ἴχνια βαίνετε μεῖο.
τοῦτο καὶ ὔμμι σαφὲς τέκμωρ καὶ σῆμα ἐσεῖται.
πήχεσιν ὅν γε περιπλήξω, καὶ μεῖο φιλήσω
χείλεσι, κεῖνος ἔφυ βροτὲς, ὃν ἱερῆες ἅπαντες,
λίαν ἀπεστυγέουσι καὶ ἱμείρονται ὀλέσσαι.
τὸν δὲ λοχησάμενοι, ζωγρήσατε, ἠδὲ βιβᾶσθε,
ἄστυ ποτὶ φρονίμως, οὗ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον.
ἴομεν, αὐτὰρ εγὼν ἡγήσομαι ἠδ᾽ ἐπιδείξω.
ὡς οἱ τετρηγῶτες ἅμ᾽ ἤισαν, ἦρχε δ᾽ ἄρα σφὶν.

Filius Dei instantem necessitatem sciens hostibus sponte occurrit.

Κοίρανος αὐτοδίδακτος, ἰδὼν παρέουσαν ἀνάγκην.
καὶ νοέων ἵστασθαι, ὅτι ἐσκολοπισμένος εἴη.
ἀνδράσιν αὐτοματὶ, κραιπνόσσυτος ἤντετο δηΐοις.
ὁπλοφόρῳ παρστὰς στρατῷ, ἄτρομον ἔννεπε μῦθον:
ἄνδρες ἀρήιοι, οἷον νῦν ἀλοπεύετε φῶτα;
ἐσμὸς ἰουδαίων ἠμείβετο, ἄφρονι μύθῳ.

Colloquium Christi & Iudæorum.

ναζωραῖον Ἰησοῦν, ἐκζητοῦμεν ἅπαντες.
δυσσεβέεσσι πάλιν ἀντίαχε χριστὸς Ιησοῦς.
Ναζωραῖος ἐγὼ πέλω ὃν ζητεῖτε ἰησοῦς.
ἀνδράσι καὶ σχεδίην ἀθέοισι παρέστακ᾽ ἰούδας,
ὃς κακοκερδίης βεβολημένος οἴστρῳ, Ιησοῦν

ἄφρονι

ἄφρονι λύσσῃ ἰουδαίοις παρεδώκατο κωφοῖς.
ἀλλ' ὅτε ἰησοῦς μυθήσατο, ὃ ἔμμεν ἐκεῖνον,
οὗ χάριν ἷξαν ὁμιλαδὸν, ἐμμεμαῶτες ἁλίσκειν:
πρηνέες ἐν κονίῃσιν, ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐπίπτον,
ἐμβρόντητοι θεσπιδὶ μύθῳ, ἀόπλου ἰησοῦ.
ῥοιζηδὸν δ' ἀμφί τε σφὶν βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ,
καί σφισιν ἔμπεδος ἴς, καὶ κηρόθι κῖκυς ὄλωλε.
Εἴρετο τοὔμπαλιν ἐχθομένους, ὁ χριστὸς ἐνίσπων.
ποῖον, ὦ ἄνδρες, φῶτα τὰ νῦν μαστεύετε χειροῦν.
ἄψ μιν ἀμειβόμενοι, βρυχῶντο θεημάχον ἦχον.
ναζωραῖον ἱκάνομεν ἰησοῦν καταμάρψαι.
λαῷ δὲ αὖτ' ἐφθέγξατο κοίρανος, ἤθαδι φωνῇ.
ὔμμι λέληκα ἔναγχος, ἔτ' ἀτρεκέως ἀγορεύω.
αὐτὸς ἐγὼ πέλω, ὃν ζητεῖτε, χριστὸς ἰησοῦς
ναζαρὲθ ναέτης: ἀνυπεύθυνον εἰ δέ με μοῦνον
ἱμείρεσθε πιέζειν, ἠδὲ βίηφι δαμάσσαι,
τοὺς μὲν ἐμοῖο φίλους ἑταίρους, ἀφιεῖτε ἀφοίνους.
μῦθος ὅπως πληρούμενον εἴη, ὃν πρὸς ἔναγχος
εὐχόμενος, γενετῆρι ἐῷ φράδεν ὑψιμέδοντι.
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν, οὓς υἱϊ σεῖο δέδωκας,
ὤλετο: πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ἐλωΐου ἀργυροτρώκτου.
Καρπαλίμως προδότης ἀθέμιστος, πρῶτος ὀρούων,
ἐγγὺς ἵκανεν, καὶ λόχον ὁρμαίνων κατὰ θυμὸν,
ἵστατο πρόσθεν, δεινὰ ὁρῶν, ἄψ ᾦρτο ἐπ' αὐτὸν
βεβρυχὼς: ἀμ' ἰουδαίων εἵποντο φάλαγγες,
δυσμενέες σικεσίν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι.
καὶ θεὸν ἐξαπίνης ἐπεὶ ἠπεροπῆι προσηύδα.
ῥαββὶν χαῖρε καὶ ἀμφὶ ἐχεύατο πήχεε χριστὸν
χείλεα φαιδρὰ φιλήσατο, χείλεσιν ἰοβόλοισιν.
ὡς ἄρα ποιήσας. δολίην θεὸς ὄσσετο τέχνην,
ἐνδόθι χ' ἃ φρενὸς εἶχεν ἀνὴρ ἀλιτήριος εἰδώς.

Phalanges & cateruæ militum miti saluatoris responso sternuntur. August: Tract: 112. Ego sum (inquit) & impios deijcit, qd iudicaturus faciet cum iudicandus hoc fecit? quid regnaturus poterit cũ moriturus hocpotuit.

Secundò interrogat.

Iudas impetu fertur in Christum & osculum figit non amoris sed proditionis signum. Arator lib. I. Qui signifer oscula figens, Pacis ab indicio, bellum lupus intulit agno.

κῆφε ἀμοιβαδὶ μύθῳ, ἑῷ δολόεντι φονῆι.
ὦ ἕταρ' ἀνθ' ὅτου ἥκεις; ἀτασθάλῳ ἐσμῷ ἰούδα
ἀνθρώποιο σὺ υἷα, φιλήματι νῦν προδέδωκας;
πανταχόθεν, τότ' ὀϊζυροὶ, καὶ ἀμείλιχοι ἐχθροὶ,
χαλκῷ μαρμαίροντι σεσαγμένοι ἀσπιδιῶται
ἀμφὶ οἱ ὡρμήθησαν, ἄφαρ καὶ ἀφειδέσι χερσὶν
μαρψάμενοι, κρατεροῖσιν ἐπισφίγξαντο ἓ δεσμοῖς.
Αὐτὰρ ἐνὶ βλεφάροισι παροῦσιν ἰδόντες ἀνάγκην
ἀγχιφανεῖς φοιτῆται, ἑῷ οἱ ἄνακτι ἕπεσπον,
ἔνδοθι φυταλιῆς πολυδένδρεος, ὀργίλῃ αὐδῇ,
ἐμμεμαῶτες ἀοσσῆσαι θεῷ, ἐξερέεινον.
ὦ ἄναξ, εἰ νὺ σὺ λῇς, μενεαίνομεν ἀψιμάχειν καὶ
σεῖο ἀμῦναι ἐπιστροφάδην, συφελισμὸν ἄνοικτον.
† Αἶψα σίμων μὴ ἰσχανάων χριστοῖο ἀμοιβὴν,
χερσ' ἄφαρ ἀμφοτέρῃσιν, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
φάσγανον ἐκ κολεοῖο ἐρύσσατο, καὶ δι' ὁμίλου,
ὁρμῇ ἐπαΐξας, ξίφει οὔτασεν, ἀρχιερῆος
δοῦλον ἐπικρατέως, ἠδ' ἄορ δεξιὸν αὐτοῦ
ὠτίον ἀντικρὺς ἀπεράξατο. κάδδε παρειῶν
αἷμ' ἀπελείβετ', ἔραζε ὀπάονι οὐταμένῳ δὲ
οὔνομα μάλχος μάχλος ἔην, πρόκα πρᾶος Ἰησοῦς
εἰρομένοις, φῆ ἐρητύων μύσταισι, φίλ' ἄνδρες
λευγαλέοι νυ πέλεσθε, καὶ οὐ δεδαηκότες ἀλκήν.
δῆτα μάχης παύεσθε, καὶ ἐάσατε ταῦτα γίνεσθαι.
* χωόμενον τ' ἀγανοῖσιν, ἔπεσσιν ἐνίπαπε πέτρον,
τὸν καὶ ὀνόμαζε: Σίμων τί νόον βαρύμηνιν ἀέξεις;
ἴσχεο νῦν καὶ λῆγε χόλου, ἐσπασμένον ἄορ
βάλλεο ἐς θήκην, πολέμου ἀποπαύεο πάμπαν.
οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶ μάχεσθαι, νηλέϊ χαλκῷ.
ἔσθ' ἄρα πρηΰτερος, νόμῳ ὅ, τι τεταγμένον ἐστὶ
θνητὸς, ὃς εἰς χόλον ὀϊστρηθεὶς, φόνον ἔρδει ἀνηλέως.
καὶ αἵματι χεῖρα μιαίνει ἄθεσμον σπώμενος ἄορ:

Christus comprehensus vincitur & sæuis vinculis constringitur.

† Petrus stricto gladio impetuose fertur in Malchũ pontificis seruum eiq; dexteram detruncat auriculam.

** Christus furiosum Petrũ miti verbo reprimit.*

Christus noluit persecutorũ sanguine fuso defendi, qui suo sanguine oẽs homines redempturus erat. Hinc cõtemplari licebit in magistro patiẽte & discipulo percutiente spiritus & carnis affectus, Amb: offic: 3. cap. 3. Illicite vtens gladio peribit gladio.

κένου ὅμως βιοτὴν ποινή περ χαλκῷ ὀλῆται.
ἢ σ᾽ οἴεις, ὅτι μὴ δύναμαι ἱκετήριδι ὀμφῇ
εὔχεσθαι γενετῆρι ἐμεῖο, βοηθῷ ἀρίστῳ.
ὄφρα κεν οὐρανόθεν μοι, δώδεκα τάγματα, καὶ πλεῖον
ἀγγελικῆς στρατιῆς, ἰθύδρομα πνεύματ᾽ ἰάλλῃ.
οὐ μὴν, ἐμοῖο ἀγαπητερεῶς γενετῆρος ἄλεισον
πίνω, ἐμοὶ τόπερ αὐτὸς ἔδωκε. τεληθῶσιν πῶς
θέσφατα ὅσσα θεόπνευστοι γράψαντο προφῆται.
οὕτω ἄστρα γενέσθαι ἔδει γὰρ πάντα διάμπαξ.
φῆ καὶ ὀπάονος οὐταμένου, ζωαρκεῖ χειρὶ
ψαύων τραύματος ἔσχ᾽ ὀδύνας καὶ ἰήσατο οὖας.
τὴν δὲ θεοῖο παῖς φρενολήπτοις ἀρχιερεῦσι
πρεσβυτέροις τε θεοστυγέσιν, φυλάκεσσι μελάθρου,
οὐτιδανοῖς θεράπουσιν ἄρηος, ὀλωΐῳ ἐσμῷ:
εἰ ποτινύσσοντό σφε ἀλισκέμεν, ἤραρε μῦθον.
ἰλαδὸν ὕμμες ἱκάνετ᾽ ἀμαυροτάτην ἐπὶ νύκτα
μαρμαίροντες ἄρηϊ, μάχην δριμεῖαν ἐγείρειν.
ὡς ἐπὶ ληστάρχην μιαρὸν, καὶ ἀλάστορα φῶτα.
ἔγχεα, αἰθομένας δᾷδας καὶ καμπύλα τόξα,
ἄορα, ῥομφαίας, πολεμήϊα τεύχεα δύντες.
ὄφρα με μοῦνον ἀνέγκλητον μάρψητε ἅπαντες,
ἦμαρ ἐπ᾽ ἦμαρ ἕδρευσα, λιθωδέος ἔνδοθι ναοῦ,
θεῖα διδάσκων, βλίξ τε πολύτροπα θαύμαθ᾽ ὑφαίνων.
κ᾽ ὑμείων οὐδεὶς, θάρρησέ με χειρὶ πιέζειν,
ταύτῃ ἄρ᾽ ὕμμι φρενοβλαβέσιν, πέλεν ὥρη ἐρεμνὴ,
καὶ δύναμις ἐρέβους, σφέτερος νῦν θυμὸς ὀλειὸς
ἀμφεχύθη σκοτίην: ἵνα πεπληρωμένα εἴη,
τεύχει θεσπεσίῳ, κεχαραγμένα θέσφατα πάντα.
ἐξαπίνης πάντες, ταλασίφρονες, ἐκ τοῦ ἀγῶνος.
φοιτηταὶ κεκάδοντο, τάχιστα καὶ ἄλλυδις ἄλλος,
ἐτράπετ᾽ ἐς φύξιν πεφοβημένος, οἷον ἀπεχθέων

Iesus salutifera manu decussam à capite aurem sanat.

Apostrophe ad milites qui turmatim ad se confluxerant.

Discipuli trepidantes & pauidi celeriter diffugiunt domino relicto, is nunc solus calcat torcular.

μεσσηγὺς δηΐων, σφέτερον λείποντες Ἰησοῦν.
ὡς οἱ γ' οὐκ ἔτι δὴν μίμνον ἔμπεδον, ἀλλὰ κέδασθεν.

Adolescēs pone sequēs Christum comprehenditur qui relicta sindone qua amictus erat, nudus euasit.
Matt. 26.
Marc. 14.

τὶς δὲ κε ἠβώτης λελιημένος, ὅσσα ἔγεντο
ὀπιδεύειν, θεοεχθέσιν ἕσπετο, ἐγγύθι βαίνων,
οὐκ ἐσθήματ' ἔχων: περὶ χρωτὶ δὲ σινδόνα ἕστο,
τὸν γ' ἄλλοι παίζοντες ἔφηβοι, ἄγνωστιν ἔμαρψαν.
αὐτὰρ ὁ ἐκφυγέειν μεμαὼς μένος, ἔνθα καὶ ἔνθα.
ὄμμασι πάπταινεν, τάχ' ὅπη φύγοι, εἴλυμα λείψας
λεπτὸν, ἄνευ χλαίνης καὶ σινδόνος ὑμενίοιο,
γυμνὸς ἀποθρώσκων, ἀνεχάζετο κραιπνὰ πόδεσσιν.

Vinctus Christus in vrbem deducitur.

πασσυδίη θεράποντες ἀμείλιχοι ἀρχιερήων,
ἄφρονες ἡγεμόνες στρατιῆς, καὶ ὑπηρέται ἄνοικτοι,
καὶ ἄλλοι φῶτες ὀλώϊοι: οἵ μιν ἵκοντο πιέζειν,
ἄρκυσιν ἀρρήκτοισι περισφίγξαντες Ἰησοῦν,
ζευγνύμενοι καὶ χεῖρας ὄπισθεν, ἀνηλέι εἱργμῷ
σμερδὸν ἔδησαν, ἐπεὶ ἶφι βίηφι δάμασσαν. ἄφαρ καὶ
τὴν αὐτὴν παλίνορσοι ἀταρπιτὸν εἰσελθόντες,
δριμὺ μένος πνείοντες, ἔπειτ' ἀπέρχοντο σιωπῇ,

Milites Pontifici gratificantes ad Annam socerum Pontificis, vinculis constrictum Dei filium, primum ducunt.

εἰσόκε δὴ πυλέων ἐπέβησαν αὐτοῦ ἄστεος ἱεροῦ:
καὶ πρώτιστα, χαριζόμενοι θεοεχθέι ἀρχῷ.
τῶν ἀσεβέων ἱερέων, ποτὶ περίφρονα ὑψερεφὲς δῶ
ἀννᾶ, βίβησαν Ἰησοῦν, πενθερὸς ὅστις ἔην, τοῦ
χαϊάφα, λυκάβαντος ἐκείνου ἀρχιερῆος.
οὗτος ἀνὴρ ἀθέμιστος ἔην, ὃς ἐναγχος ἑβραίοις
μῆτιν ὕφαινε, κατὰ χριστοῦ κακὰ βυσσοδομεύων.
εἶναι ἄριστον ὑπὲρ λαοῦ, ἕνα πότμον ἐπισπεῖν:
ἢ χάριν αὐτοῦ, ὅλον ἔθνος ἰουδαίων ἀπολέσθαι.

Trahitur ad Chaiapham.

καρπαλίμως τηνῶθεν ἀπήγαγον ἀσπιδιῶται
υἱὰ θεοῦ, ποτὶ οἶκον ἐΰκτιμένον, μισαροῖο
καϊάφ' ἀρχιερῆος, ὃς ἄλλων ἦρχ' ἱερήων.
ἦχι γέροντες πάντες ἅμ' ἠγερέθοντο, μέδοντες,

πρεσβύ-

πρεσβύτεροι μιαροὶ καὶ ἡγήτορες ἄλλοι ἄσεπτοι
εἷς ἓν ἰόντες, ὄλεθρον χριστῷ ἐμηχανάοντο.
τῆλε δὲ βάρδιστος, τῷ κοιράνῳ ἕσπετο, Σίμων. Simon |Petrus eminus dominum suum comitatur ad aulam Pontificũ.
ἄλλος καὶ μύστης μετὰ ἴχνια βαῖνε θεοῖο
τὼ δ᾽ εἰς ἀμφοτέρω βήτην δόμον ἀρχιερῆος:
αὐτὰρ ὁ ἀρχεκάκῳ ἱερεῖ εὔγνωστος ὑπάρχων,
ἀσπασίως παρενείρετ᾽, ἔσω θεοχανδέος οἴκου. Discipulus Pontifici notus intromittitur.
γηραλέος δὲ πέτρος ἄγνωστος, ἀπέλλετο οἶος
ἔκτοσθεν πυλάων, ὅπη ἕστακεν, εἰσόκεν ἄλλος
φοιτητὴς νέος, ἂψ ποσὶν ἕρκεος οὐδὸν ἀμείψας,
στῆχε θύραζε, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι, θυρωρῷ
προσλιπάρησε θεράπνᾳ: ὄφρα κε πέτρον ἐάσῃ
ἐσφοιτᾶν. ἡ δ᾽ αἶψα θύρας ὤϊξε δόμοιο.
αὐτίκα τῆς διὰ νεῦμα, λαβὼν οὗ χεῖρα μαθητὴς,
ἔνδοθεν αὐλαίης θεοδεγμόνος, ἤγαγε πέτρον. Ministri prunas in atrio sternunt.
δὴν τε κάτ᾽ αὐτόθι μίμνεν, ἐνὶ προδόμῳ ἱερῆος.
ἐν δὲ μελάθρῳ ὀπάονες ἐστήσαντο, καὶ ἄλλοι
οὐτιδανοὶ θεράποντες ἔσαν μὶξ, ἐν δ᾽ ἄρα μέσσῳ
αὐλαίης φλογοδέρπτους ἤρεον, ἀνθρακιάς τε
νηήσαντο χύδην τε, περισταδὸν αἰθομένοιο
καύματι πύρσου, ἐθέρμαινον μέλη, οὔ τινα αὐτῶν
στίβη ὑπηοίη δαμάσῃ: δυσχείμερος ἦν γὰρ
νὺξ, καὶ νυκτέριος ψυχάζετο γαῖαν ἀήτης:
μεσσοφανὴς δὲ παρὰ θεοεχθέσιν, ἵστατο πέτρος,
θαλπόμενος λαμπρῷ παρὰ καυτῷ, ῥίγια γυῖα. Petrus sceleratis astat.
καὶ λελιημένος, ὀπτεύειν χριστοῖο τελευτήν.
ἀμφίπολος δὲ θυρωρὸς μέσσῳ ἐνίζανε κύκλῳ,
ἄγρια δερκομένη, βλεφάροισιν ἀναιδέσι, πέτρον Petrus ad ianuam atrij interrogatur ab ostiaria.
γείτονα, γυῖα θέροντος ἐπ᾽ ἐσχάρῃ, ἐν πυρὸς αἴγλῃ:
πύρσος δ᾽ ὡς λύχνοιο λελάμπρυκε, φαινόμενος δῶ.
στῆσα δὲ πρόσθ᾽ αὐτοῖο, προσήορον ὄμμα ἔρεισε

πέτρον ἐς ἄγνωστεν· οἱ ἕπος καὶ ἐρεύγετο τοῖον
μή συ μαθητῶν εἷς τελέθεις γαλιλαίου Ἰησοῦ;
δὴ ῥα ἔης συνοδηπόρος αὐτοῦ, καὶ συνόφοιτος.
πέτρος ἐτάρβησεν, μεμαὼς κακότητ᾽ ἀλέασθαι.
ἂψ περιπέριθεν ἀγλερμύθων, ἠρνεῖτο λυτρωτὴν.
ὤμοσεν ὅρκον, δὴ μάλα καὶ κρατερῶς ἀπέειπεν,
ἀμφαδίην θεράπαινη ἀνίαχε, ψευδέα βάζων.
ὦ γύναι οὐ πέλομαι ἑταῖρος, γαλιλαίου Ἰησοῦ.
οὔποτ᾽ ἐγὼ βροτὸν οἶδα, ἐκεῖνος ἄγνωστος ἐμοί 'στι·
οὐδὲ νόημι λόγον σέο, εἰμί νυ πάμπαν ἄϊδρις.

Prima Petri abnegatio.

Ambro: Petrus non in monte non in templo non in sua domo Christum negat, sed in aula principis sacerdotum, ibi negat vbi veritas non est, ibi negat vbi Christus captus, vbi Christus ligatus est.

ἔνδοθι αὐλαίης, ἱερήων ἔξη ὁλείων,
πρεσβυτέρων ἀσεβῶν, πρωτόθρονος ἕζετο βουλή.
εἶθαρ ἀγλιώωρ ἀρχιερεὺς, ζηλήμονι μύθῳ,
Ἰησοῦν βαρύδεσμον ἀνείρετο, ὧν περὶ ἑταίρων,
ἀμφί χ᾽ ἑῆς ἁγίης διδαχῆς, τερατώδεος ἔργου.

Seniores in aula Pontificis coacti, vt Deū suum condemnent.

Pontifex filiū Dei interrogat de doctrina & discipulis.

Κοίρανος ἀρχιερῆα, θεήγορα χείλεα λύσας,
ἄτρομος αὖ ἀπαμείπτο, διαῤῥήδην νυ ἀλήτη
κόσμῳ, ἀεὶ ἀγόρευον, ἐμὴν ἀψευδέα φωνὴν,
ἀμφαδίην ἐδίδαξ᾽, ἀρίδηλα καὶ ἔργα ἔρεξα
ἐν ὁμάδοισιν, ἐνὶ μεγάροις, βλὶξ ἔνδοθι νηοῦ
ἧχι ὁμιλαδὸν ἐσμὸς ἄπειρος παντόσε πάντων
ἑβραίων ὁμαδεύσατο· κρύβδην μήποτε, μηδὲν
χείλεσι τοῦτος ἔλεξα, ἐπίκρυφον ἔργον ἔτευξα
μηδὲ δίδαξα. σὺ τίπτε μέ ἤρεαι; ἠνίδε πάντες
ἀμφιστάντες, ἐμῆς διδαχῆς ἐπιμάρτυρες ἔστων.
πολλάκι μευ παμπρεήκτορα, οὖσι μῦθον ἄκουσαν,
ἔργα τε οἷς φαέεσσι δέδορκαν. τοὺς ἐρέεινε
ἀμφί μου ἔργματος, εἰ ῥέξα ἢ ἀμφαδὸν, ἠὲ κρυφηδόν.

Placidißima Christi responsio.

ταῦτα ἔειπε θεοῖο παῖς· ἀθέμιστος ἀΐδην
λογχήτης ἄγχ᾽ ἱστάμενος, χειρῶν ὑπὸ γναθμοῦ,
μάρνη ἔδωκε ῥάπισμ᾽ ἀπρὶξ; καὶ πλῆξε παρειὰν

Agrestis minister Christo alapam infringit.

θεσπεσίην δριμὺ μύθοισί μιν εἶτα προσηύδα·
ὦ μάλ' ἀναιδείην ἐπιειμένε, δεξιτερῇ
ἀξιοτίμῳ, ἔπος ἀμελητὶ σύ, τοῖον ἔειπας;
αὐτίκα δὴ μάλα σῖγα ἢ πολὺ κύντερα λάψῃ.
σχέτλιος ὡς ποίησε φέρων χάριν ἀρχιερεῦσι.
τοῦ καταμεμφόμενος, ἠμείβετο πραῢς ἰησοῦς.
εἰ νὺ κακῶς εἴρηκα τανῦν, ἐπιμέμτῃ ἰωῇ·
ἀμφὶ κακηγορίης ἐπιμαρτύρου. εἰ δ' ἐλάλησα
ἀμέμπτως, συβαρῇ σὺ δεθέντα τί χειρὶ πατάσσεις.
δύσμορος Ἄννας ἔπαψ, κρατεροῖς πεπεδημένον εἱργμοῖς
υἷα θεοῦ, κηδέσῃ ἑῷ πέμψασκεν ἀσέπτῳ.
πυρκαϊῇ δὲ παρὰ φλογοέσσῃ, σκυθρὸς ἐν αὐλῇ,
δμώεσσι μιγεὶς θεοεχθέσι, ἵστατο πέτρος.
θαλπόμενος τ' ἐπιθαλπεῖ πυρσῷ, γυῖα κρυώδη.
καὶ βραχὺ ὕστερον, ἄρνησιν τελέσσατο πρώτην,
αὐτίκα ἔξω ἀπῴχετο, καὶ παρὰ ἀντιθύρῳ στάς.
ᾆσμα χέειν, τανυσίπτερος ἤρχετ' ἑῷος ἀλέκτωρ.
ἴχνος ἔπαψ παλίνορσος ἔκαμψε, καὶ ἔνδοθεν αὐλῆς
στῆχε, καὶ ὑπιδάνοισι παρέστηκε, μέσσος ὁμίλου.
ἐξαπίνης ἄλλη θεράπαινα ὑπόδρα ἰδοῦσα,
ἄγνωστον φαέεσσι ἀναιδέσι πέτρον, ἐκεῖθι
ἑσταότ'· ἀμφιπόλοισιν ἀγειρομένοισιν ἔνισπε·
ἀτρεκέως κεῖνος συνοδοιπόρος ἐστὶν ἰησοῦ.
ἀλλότριος γὰρ ἐμοὶ δοκεῖ, ἔμμεν ἀνὴρ γαλιλαῖος.
τοῦτο καὶ ἀλλήλοισιν ἀμοιβαδὶς ἠγορόωντο.
οἱ δέ μιν, ὡς εἴδοντο, περισταδὸν ὡρμήθησαν,
αὐτὸν ἐρειόμενοι, οἱ ὁμόθροον ἴαχον ἦχον.
τίς σὺ πέλεις; πόθεν εἶς; τίνος εἵνεκεν αὐτόσε ἦξας;
οὐχὶ μαθητῶν εἷς τελέθεις γαλιλαίου ἰησοῦ;
ῥίμφα τις ἄλλος ἄσεπτος ἰδὼν, ἐπέρειδε βεβαίως,
αὐδῇ μαρτυρίῃ. σὺ ἐν αὐτῷ ὁμαιχμίᾳ ἔσκεν.

Cyrillus alapis cæsus & illisus est, vt nos illusori Sathanæ illudere poßimus & præuaricationis peccatum fugiamus. Christus cum suæ percussore expostulat.

Petrus ad ianuam stans primum audit gallicinium.

ἤρχε τὸ δεύτερον ἀρνεῖσθαι, ἐπίορκον ὀμοῦσθαι
κάρτερον, ὡς θεράπουσιν ἐνίσπων, παρεζομένοισιν.

Secunda Petri abnegatio facta in vestibulo.

ναὶ μὴν ὦ φίλοι, Ἰησοῦ οὐκ εἰμὶ μαθητής,
κἀυτὸς ἀνήρ, ἐπιπάγχυ ἐμοὶ ἄγνωστος ἐτύχθη.
ἀγχίμολον δ', μιῆς μετὰ σῆμα ἀελλάδος ὥρης.

Simon cõuincitur à militib:

ἀλλοφανῆ ἄφαρ ἄλλος ὀπάων, ἄνδρα δεδορκώς.
ταυτὸν ἔφη, καὶ ἀναμφιβόλως βασανίσατο πέτρον.
μάψ ψευδόρκει τί νῦν ἀπόμνυς, ἐτώσια βάζων.

Tertia abnegatio corã Pontificis ministris in media aula ad prunam.

νημερτὴς οὐ πέλεις ἑταῖρος ἑαλωκότος ἀνδρὸς
ἀλλόθερος τε μέροψ τελέθεις, γαλιλαῖος ἀνήρ, καὶ
σὴ ῥάνυ σε γλῶσση, ἀναφανδὸν ἐλέγχει ἀλήτην.
ὑστέριον δ' ἄρα δμωὸς γεραιὸς δρηστῆρος ὁμαίμων

Latro Christũ ignotum agnouit, Petrus cognitũ negauit, timeat ergo bonus ne pereat per superbiã & malus ne desperet per multam malitiam. Aug:

τοῖο νεουτήτου, ὀξεῖ οὗ, πάρος ἄορι, σίμων
δεξιὸν οὖας ἔκοψε, ἐλέγξατο πέτρον ἐνίσπων
θαρσαλέως Χριστοῦ, σὲ συνέμπορον εἶν' ἀποείπῃς;
οὐ σ' ἐγὼ ἔνδοθι φυταλίης δράκον ἀνθεμόεσσαν,
οἱ σπόμενον. τότε ψευδάλιος τρίτον ἤρχετο σίμων
ἀφραδέϊ κραδίῃ, καταρᾶσθαι ἠδὲ καὶ ὀμοῦσθαι.
ῥίγιστον πάντεσσι βροτοῖσι, θεῷ τέ καὶ ὅρκον.
ψευδαλίως, ἀρνησάμενός θ' ἔθεν ἤμεν ἑταῖρον
θεσκέλου Ἰησοῦ. καὶ ἔπος φάτο (θαῦμα πυθέσθαι)
ναὶ μὰ δία Χριστοῦ οὐκ εἰμ', οὐκ εἰμὶ μαθητής:

Gallus secundo canit.

οὐ δέ βροτὸν πότε οἶδα ἐκεῖνον, ὃν ὔμμες ἐρεῖται
ψευδέσιν οὐδ' ὅρκοισιν ἀλαλκέμεναι μενέαινεν.

Ecce medici cõpleta est prędictio, ægroti cõiuncta præsumptio.

αὐτὰρ ἐπειδὴ ἐὸν, τρίτον ἀρνήσατο, λυτρωτὴν,
καὶ τελέσαι θυμοφθόρον ὅρκον, ψευδολόγος φώς.
οὔ ἔτι φθεγγομένοιο τὸ δεύτερον, ὄρθελον ἦστε
ἐξ ἠῶης, κόκκυ ὄρνις, ἀναχῶν εὔτριχα δειρήν.

Dominus respicit Petrum oculis misericordiæ.

κοίρανος εἶθαρ ὀπίσσω, ἑὴν χαρίεσσαν ὀπωπὴν
στρέψε, καὶ ὀφθαλμοῖς οἰκτίρμοσι πέτρον ἔδαρκε,
τὸν γ' ἀλιτήμονα: ῥίμφα κατείβετο θυμὸν ἀνίᾳ,

ἀντιφάτου

ἀντιφάτου γὰρ χριστοῦ ἔπαψ μεμνήσατο μύθου,
ὅν γε νεωστὶ θεὸς βαρυπενθέϊ ἀνδρὶ ἔλεξε,
ταῦτα περιθεσπίζων, ἅτε νῦν τετελεσμένα ἐστὶ
ταύτῃ ἐνὶ ζοφοδέϊ νυκτὶ, πρὶν οὐρανόθεν φῶς
ἠελίου στίλψαι, καλάμψαι ἄχλον ὀμίχλην.
ἠδὲ πρὶν, ὀξὺ ὁ ὀρθροτόφωνος, ἰϋγμὸν ἀλέκτωρ
δὶς κλάγξειεν, τρὶς σοῦ ἀπαρνήσαιο λυτρωτήν.
αὖτε δ' ὑψορόφοιο παλιμπετὲς, ἐκ μεγάροιο
φοῖτα, ἑαυτῷ δεινὰ συνειδὼς καὶ ἀχνύμενος κῆρ
ἵστατο νόσφι θυρῶν, πολλῇ στοναχῇ τε, γόῳ τε,
τῆς χάριν ἀμπλακίης ἐθρήνεε. καδδὲ παρειῶν
πικρῶς, θερμὰ χύδην, κατὰ δάκρυα λεῖβε χαμᾶζε,

Petri salutaris pœnitentia.

λαὸς ἰουδαίων καὶ ὑπερφίαλοι φαρισαῖοι,
ἀρχιερῆες τ' ἀρχέκακοι, κακοήτορες ἄνδρες,
ἡγεμόνες θεοεχθέες, ἠδὲ συνέδριον οὖλον.
ὀτραλέως πάντες, δίζηντο ἀπεχθέϊ θυμῷ
ψευδέσι μαρτύροισιν ἀμύμονα χριστὸν ἐλέγχειν,
ὄφρα τάχιστα μιν, αἰσχίστῳ καὶ ἀνηλέϊ πότμῳ,
ὠμηστῇ θανατῶσιν πολλοὶ πάντοτε ἦξαν
κομπαστῆες, ἀτάσθαλα λαιμῷ δεινὰ χάνοντες.
κὰν δ' ἄρα πάμπολλοι ἐκεῖ, ἀθρείσοιντο σωρηδὸν
ψευδέες ἀβλητῆρες, ψευδέα πολλὰ φλύοντες.
κἀυτῶν μαρτυρέοι, ψεύδοιτ' ἐπίορκοι ἕκαστος,
χείλεσι λυσσοπόνοισι, κατὰ χριστοῖο ἰησοῦ.
οὐκ ἂν, ἀμεμφέα ἦα θεοῖο, δυνάιντο ἐλέγχειν.
ὅτι ἀνάρμοστα ψευδῆ, οὐ πίστιν ἔχοντα,
ἠπεροπῆες ἔφαν. καὶ ἄλλοτε ἄλλος ἔλεξεν
ὕστατιον δ', δύω ὀλοόφρονες ἄνδρες ὁμαρτῇ.
ἐρχόμενοι, φλυαροῦν, λωβήτορε δεινὰ λάρυγξι,
μαρτυρέειν πάνυ ψευδῆ ἔφαν, καὶ ὕβριν ἔρευγον.
αἰδέσιμοι ἱερῆες, εὔφρονες ἠδὲ μέδοντες

Quærũtur falsi testes aduersus Christum.

Duo falsi testes insimulãt filium Dei blasphemiæ.

Cyrill: in Io: Domus et templum Domini est sanctißimũ Christi corpus in quo propter nos habitare voluit, & August. lib. 18. de ciuitate Dei cap. 35. in explicatione Psal. 75.

πολλάκις ἡμετέροις ἠκούσαμεν οὔασι, σὺ φίλον
μαθητῆρος ἐκείνου, δυστραπέλως ἄρα βάσκε:
ἱρὸν ἐγὼ, δύναμαι καὶ βούλομαι ἔστι μέλαθρον
εὐεργὲς καὶ εὐκτίμενον ἐπερόχοι κόσμῳ
τὸ πρὶν ἐδωμήσαντο γονεῖς δαπάνῃσιν ἀπείροις,
τλησιπόνων τεκτήνατο πλέον, εὐτεχνίᾳ φώτων.
περθέμεναι πεδόθεν, κ' ἐξαῦτης μήδομαι αὐτὸς,
ἤμασιν ἐν τρισσοῖσι, νεήλατον ἄλλο ἐγείρειν,
νόσφιν ἄτερ καμάτου, τῶν χειρῶν. οὐδέ καὶ οὕτως
μαρτυρίῃσιν ἐφάρμοζον, ψευδήγοροι ἄνδρες.
χριστὸν ὁμοφρονέοντες ἀμύμονα, πότμῳ ὀλέσσαι.

Καρπαλίμως κακομήχανος ἀρχιερεὺς, ἐνὶ μέσσῳ
κύκλῳ ἀνίστατο, μαινόμενος, φθονεροῖσιν ἔπεσσιν
ἰησοῦν ἐρέεινε. τί νῦν ποτὶ τοῦτο σιωπᾷς
τίπτε σφίσιν μὴ ἀντερέεις; τίνος εἵνεκεν οὗτοι,
ἄμμιγ' ἀγειρόμενοι, σ' ἀβολήτορες ἀντιδικοῦσι.

Ἀλλ' ἄρα δὴ ἰησοῦς, ἐα θέσκελα χείλεα ἴλλων,
δυσσεβέσιν μὴ ἀμειβέμεν. πόρε ἀνδράσι φωνήν.
ἂψ ἐπιδεύτερον, ἀρχιερεὺς ἀθέμιστος ἰωῇ
ἐξερέεινε μιν, ἠδ' ἐπονειδίστως ἀγόρευε.
δεῦρ' ἄγε μοὶ τόδ' ἐνίσπε ἐτήτυμον ὄφρ' εὖ εἴδω
εἰ σὺ ἀειζώοιο θεοῦ κεχαρισμένος υἱὸς,
ἠδὲ ὁ χριστὸς ἔφυς; σέ θεοῦ κατὰ παμβασιλῆος
ἐξορκίζω, ἀμφαδίην ἐμοὶ ἔννεπε μύθῳ,
εἰ σὺ πέλεις χριστὸς, τέκος ὑψιμέδοντος ἄνακτος.

Filius Dei bene tacet quia defensione nõ indiget, ambigant defendi qui timent vinci Ambro: Esa. 53. Io. 18. Pontifex secundò interrogat Christũ. Christus respondet Pontifici.

Τὸν αὖθις μύθοισιν ἀμείβετο, δῖος ἰησοῦς.
ναὶ σὺ εἶπας: γ' υἱὸς ἔφυν, θεοῦ οὐρανίωνος,
ἠδ' ἔτι πλέον, νημερτὲς ἀπειθέσιν ὔμμι φατίσσω.
καιρὸς ἀπαρτὶ ἐσεῖται, ἡνίκα πάντες ἀνοικτεί,
γνήσιον ἀνθρώπου, ὄσσοισι βλέψετε υἱὸν,
εἰς χέρα δεξιτερὴν, τοῦ κοιράνου ὀβριμοεργοῦ

ἐζόμενον, νεφέλην καὶ ἐπὶ ἀστερόεντος ὀλύμπου
οὐρανίων γε μόλοντα, σὺν ἀγλαΐᾳ στρατιάων.
ὡς φάτο· εἰς χόλον ἀρχιερεὺς, ὀλοφώϊος ἀνὴρ,
οἰστρηθεὶς, ἤλυξε κατὰ φρένα, καὶ κατὰ θυμὸν,
καὶ αἰνὰ νόον βαρύμηνιν ἀέξατο. πᾶν γὰρ οἱ αὐχὴν
θυμοῦ ἐνεπλήσθη, καὶ ὀρίνθη νῦν πλέον ἢ πρὶν
σμερδνὸν δ' ὄμματα οἱ βλοσυρῷ ὑπέλαμπε μετώπῳ
ὡς ἔα καὶ φραδίην, ἐῤῥήξατο εἵματα χερσὶν,
ἐμπιμέλῳ ἃ ἔεστο περὶ χροΐ, ταρβαλέως καὶ
χείλεσι γῆρυν ἐρεύγετο. τὸν θεὸν εὐρυμέδοντα
βλασφήμησε, τί χρὴ ἔτι μᾶλλον ἀβλήτορες ἀκρῶς
μαστεύειν, ἢ μὴν καταλέγχειν μαρτυρίῃσι.
μυστίπολοι μεγαλοπρεπέες, νῦν οὔασι πάντες
ἐκλύετ' ἀμφαδίην, λεσχηνίαν ἀνδρὸς ἀσώτου,
ἢ ῥά νυ ἐπεὶ γνωρίζετε πλάσμ', ἀποφαίνετε γνώμην.

Pontifex furore percitus vestimenta sua discindit.

Ἄφρονες ἄνδρες ἄφαρ καὶ ὅλος χορὸς ἀβραμιδάων
αἶψα καταψηφιζόμενοι, χριστοῖο ὄλεθρον
λαίμῳ ὁμοφθόγγῳ βρυχῶντο, θεημάχον ἦχον.
* οὗτος ἀνὴρ, ὀλοωτάτῳ οἴτῳ ὑπεύθυνός ἐστι.
τὴν δὲ δρηστῆρες φιλοκέρτομοι, ἄγριοι ἄνδρες,
οἵτε κρατοῦντο θεὸν, πεπεδημένον ἄρκεσι δεινῶς
† ἐντρυφάοντες ὀνείδισαν οἱ, καὶ ὕβριν ἔχοντες,
ἰοβόλοις στομάτεσσιν ἐνέπλυσαν, εἰς οὗ ὀπώπην
πλύσματα φαρμακόεντα βάλον. μολιώοντο παρειαὶ.
ἠδὲ τίνες, παλάμῃσι πάταξαν θέσπιδα κόρρην,
καὶ κολαφιζόμενοι, ῥαπίσματα χερσὶν ἔδωκαν.
δμώων ἄλλοι ἔπειτα, ῥακώματι κύκλον ὀπώπης,
ἐξ ὠτὸς τετανῷ ποτὶ θὤτερον, ἀμφικάλιψαν.
τοὺς κροτάφους καὶ κρᾶτα, παρειὰς, ἀήκεσι πλήγαις
δεμὺ ῥάπισσον, ἀμφλιχίην ἀσκοῦν παντοίην.
τοῦτο μάλιστα ἄνυκτον ἀπάθαλοι ἀσπιδιῶται

* Innocens Dei filius vnanimi consensu & clamore morti adiudicatur.

† Christus per totam noctem in atrio Pontificis illuditur, conuicijs proscinditur, fustibus tunditur, conspuitur & truculentissimè tractatur.

καὶ ἱρῶν ἐπιδανοὶ θέραπες ὀλοώτατοι ὕβριν.
μυθήσαντες ἀναίδην. νῶϊ θεμίστεο ὦ 'ναξ,
τίς γ᾽ ἄγε ἔπλετο φὼς, ὃς ἐθείνετο σεῖο παρειάν;
ἀλλὰ καὶ αἰκικὰ πολλὰ μιάστορες, ὑβρίζοντες
ὠμηστῇ αἰνύοντο, βροτοῖς μέγα θαῦμα πυθέσθαι
οὐδ᾽ εἷς ἂν πότε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα
ὅσσα λυτρώσιος ἡμετέρης χάριν αἰνὰ πέπονθε.

TERTIA PARS.

Die illucescente in vnum cõfluunt Pontifices et seniores, vt morti eum tradant.

Ἦμος ἀμαυροτάτης νυκτὸς, ζοφοειδέα ὄρφνην,
ἀκροφανοῦς, ἀμάρυγμα διέσπασεν, ἠριγενείας
τῆμος ὑπερφίαλοι νὺ φιλάμονες ἀρχιερῆες,
μυστιπόλοι μιαροὶ, θεοεχθέες ἡγεμονῆες,
δημογέροντες ὀλώιοι, ἠδὲ συνέδριον οὗλον.
πάντες ὁμαρτῇ ἀολλέες ἤλυθον, εἰς ἕνα χῶρον,
ῥαψάμενοι κακὰ φρεσὶ διαμπερὲς, ἠρτύνοντο
μῆτιν, ἐπίκλοπον, ἤθελον ὃν τρόνον ἐξεναρίζειν
ἠπορόπῃ δόλῳ, ἀνυπεύθυνον υἷα θεοῖο
ἄψ καὶ ὀλέσσαι ἐλεγχίστῳ καὶ ἀπεινέϊ πότμῳ.

Ad concilium seu synedrion seniorum abducitur Christus.

τὸν δὲ οἰζυροὶ γὰρ ὑπηρέται ἶφι, βίηφι,
ἔνδοθεν αὐλαίης, μὶν ἀπήγαγον: ἧχι μεδόντων
πρεσβυτέρων καὶ ὀλόων, πρωτόθρονος ἕζετο βουλή.

Totum concilium interrogat Christum.

ἐξαπίνης πάντες, ζηλήμονι Χριστὸν ἰωῇ
ἐξερέεινον, χείλεσι τοῖον ἀνήρυγον ἰυγμόν.
νῦν ἄγε, ἄμμι ἀγλεομύθοις, νημερτὲς ἔνισπε:
εἰ σὺ ὁ Χριστὸς ἔφυς, τέκος ὑψίστοιο θεοῖο;

Responsio Christi.

φωσὶ θεοστυγέεσσιν ἔφη θεὸς ἤπιος αὐδῇ.
αἴκεν ἀπειθέσιν ὔμμι, ἀληθέα μῦθον ὑδήσω,
μὴ μὲν τοὶ κραδίη πιστεύσητ᾽ ἀτρεκεῖ ὀμφῇ:
αἴκα πάλιν δὲ ἐρεείνω ἔπος ὑπερφιόρεας ἄμμε:

οὐκ ἐμοὶ

οὐκ ἐμοὶ εἰρομένῳ μεμιμάοσετε δοῦναι ἀμοιβὴν,
μηδὲ ὀλέθρου ἀπαλλάξητέ με, αὐτὰρ ἐνίσπω
ἔσται δὴ τοῦτ' ἦμαρ ὁππηνίκα, ὀφθαλμοῖσιν
βλέψετε, ἀνθρώπου ἐς δεξιὰ υἱὸν ἄνακτος
οὐρανίοιο καθήμενον, ἀγλαΐηφι ἐν ἶφι.
Δήιος ἑβραίων ἀπαμείβετο λαὸς ἰαγχῶν.
ἦ ῥ' ἄνυ τέκνον ἀειζώοιο σὺ ἔμμεναι εὔχῃ;
τοὺς δ' αὖτε προσέειπεν ἰησοῦς. ὔμμες ἐρεῖτε.
γνήσιος υἱός ἐγὼ πέλομαι, θεοῦ ὑψιμέδοντος.
αὐτίκα βρυχῶντο κακοήτορες, ἄφρονι μύθῳ.
τί χρεῖαν ἐχόμεσθα ἔτι πλέον ἵστορας, ἠὲ
μαρτυρίησιν ἐλεγχέμεναι σφ', ὅτι ἀμφαδίην νῶϊ,
νωίτεροις ἠκούσαμεν οὔασι, σίφλον ἀσελγῆ,
δυσσεβῆ ἠδὲ θεοῖο κατὰ βλασφημίαν αὐτοῦ.
νῦν σάφα ἔγνωμεν, νῦν τοῦτ' ἐδάημεν ἀνοικτεί.
καρπαλίμως δ' ἐπιχαιρέφρονος καὶ μάργος ὅμιλος,
οὐλου εὐκτίμενον τέγος ἀρχιερῆος ἐάσας,
ἐξωρμήσατο: ἰλλόμενον καὶ νηλέσι δεσμοῖς
*Πρόφρονα ἰησοῦν ἐβίβησεν, ἀγηνορείδαο
οἴκαδε ἡγεμόνος, ἕ καὶ ἐγγυάλιξε πιλάτῳ
πρώϊον ἔνθα σέλας, διέχευεν ἑωσφόρος ἀστὴρ,
οὐρανόθεν χαροπὴ καλὸν διέφαινε πρόσωπον
ἠὼς ἀντέλλουσα νέον: λάμποντο δ' ἀταρποί.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πανόλεθρος φὼς ξυνέηκεν ἰούδας
ὃς, χάριν, οὐτιδανωτάτου ἥδεος, ἵνα θεοῖο
δυσσεβέσιν παρέδω, τὸν ἀπεψηφισμένον εἶναι.
ἠδὲ δίκῃ ἀδίκως ὠφληκότα, ἀργυροτρώκτης
αὐτίκ' ἐπεσσυμένος, παναλάστορος ὀξεῖ κέντρῳ
ἐς χορὸν ἀρχιερῶν καὶ ἀσέπτων, χάζετο βουλὴν
ὦνον ὀλέθρου χερσὶ φέρων, κεκαφηότι θυμῷ
ἐχθήσας, ῥοιζηδὸν ἀπορρήπτησε χάμαζε,

* Morti iam adiudicatus filius Dei in palatio Caiaphæ & synedrio Pilato tanquã executori sententiæ trucidandus adducitur. Hũc enim morem habebant, vt quem morte dignum iudicassent ligatum iudici tanquam politico magistratui traderent, teste Hieronymo.

Iudas desperat et sibi ipsi mortem consciscit.

φωσὶ λυπηρῶς κ' ἀντιαχήσατο, ἐξολολύξας.
Ὦ μοι ἐγὼ, τί πάθω, τί νυ μοὶ μήκιστα γένηται,
ἰή, εἰς ἅδην ὑπ' ἀλάστορος ἕλκομαι ἤδη.
δεινὰ γὰρ ἔντοσθεν στέρνων, ἐμὸν ἦτορ ἐνοχλεῖ,
φεῦ βαρυποτμοτάτου, φεῦ, σχέτλιον ἔργον ἔοργα
αἷμ' ἀνυπεύθυνον, ὕμμιν ἀγαζήλοις προδεδωκὼς,
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενοι φιλάμονες ἔννεπον ἄνδρες
τίπτε σὺ ἡμῖν τοῦτο πιφαύσκεις, τί πρὸς τὶ ἡμᾶς;
εἰ σὺ φυτεύσας ἄγος; τύνη ὄψει; ἄμμες ἄμωμοι.
καὶ καθαροὶ κακότητος, ἄφαρ τύνη ἔνθεν ἄπερρε.
Ἀργυροδέκτης οὗτος, ἑαυτῷ δεινὰ σιωπηδῶς,
ἐξέχεε χθονὶ κέρδος ὀλώιον, εἶθαρ ὀρούων,

Abiectis in templo argenteis solus secedit vitamq; laqueo finit.

ἐκ μεγάροιο δυέσσυτο, ἄργυρα αὐτόθι λείψας.
κραιπνὰ πόδεσσιν ἀποθρώξασκεν, δαιμονίοιο.
καὶ παναλάστορος οὐλομένου, ὑπὸ πληγῇσι διωχθεὶς.
δεινὰ ἀνελπίζων, ᾗ μὶν πόδες ἦγον, ἐχώρει.
μαινόμενος, χαλεπὸν γὰρ ἔσω βέλος, ἦτορ ἄμυσσεν.
ἀρτήσας σχοινίδα, βρόχον τ' ἔμβαλλε τραχήλῳ,
αὐχένα σφιγξάμενος τάχ' ἀπήγξατο, αὐτοφόνος δὴ
δριμὺ μεταλλάξας βίον, ἐς κρυόεντα βέβηκε
τάρταρον: ἠδ' ἄϊδι δεινῶς βαρυδαίμονα ψυχὴν
ἄψ προΐαψε, δίκῃ μεμελημένον, ἔμμορε μισθὸν

Acto. 1.
Matth. 27.

οὐλομένων καὶ δέκτο πόνων, ἀντάξιον ἄτην.
ἐξαπίνης πρησθεὶς γεγαὼς, ἀνὰ γαστέρα μέσσην

† Sacerdotes pecunijs Iudæ cruentis disiectis iterũ colligunt, & in quem vsum collocent deliberant.

ῥήγνυτο, καὶ κοράκεσσιν φοινήεντα, χάμαζε
ἔγκατα ἐξεχύθη, ἐπαλάσσετο αἵματι βηλὸς.
μυστίπολοι τε μιάστορες, ἠδὲ γέροντες ἄσεπτοι,
κέρμα λαβόντες ὀλέθρου, ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοισιν
φάν. τί ἀνύσσομεν; οὐ θέμις ἐστί, χρήματα ταῦτα,
ἵεναι εἰς κίστην, ἐπεὶ αἵματος ἔπλετο τιμή.
εἶτα φιλάμονες εἰς ἀγορὴν ἀγέροντο γέροντες,

φραζόμενοι

φραζόμενοι ἐπιτηδὲς, ὅπως ἀναλῶσαι ὀλέθρου
κέρμα δυύναιντο: μετ' ἀλλήλων τότ' ἐννέα μῆτιν
τεκταίνοντο: ἐπεὶ τ' αἰώνιον, ἠδ' ἐπίδηλον
μνῆμα θεοβλαβίης θέμενοι: κεραμῆος, ἀγρεῖον
ἀγρὸν ἐωνοῦνθ', ᾧ ἐνὶ ἄπνοα πτώματα, ξείνων
πλαγχθέντων ἐνθάψετ' ἀμοιβὶ. βροτοῖσιν ἅπασιν
ναιετάουσιν ἔσω ἱεροῦ πτολέθροιο σολύμων,
ἀλλοτρίοις ἄλλοις, ἅμα τοῦτ' ἀρίδηλον ἐτύχθη.
τοὔνεκα χῶρα σύρῳ κικλήσκεται εἰσέτι μύθῳ,
ἀγρὸς ἀκελδαμὰ: οἷά τε χωρίον αἵματος ὤνου
ἐξαγορασθέν. Νὴ Διά ἀμφαδὸν ἔνθ' ἔτι, νῦν περ
ἐγκέχυται τόδε μνῆμα καὶ ὀψιγόνοισιν ἰδέσθαι.
τῶν δέ καὶ ἀσυφέλικτον ἔπος τετελεσμένον ἐστὶ
ταῦτα θεμίσσοντος πάρος ἠγαθέοιο προφήτου
τρεῖς λάβε δηναρίων δεκάδας, πόκα λαὸς ἐμοῖο,
τὴν τιμὴν τιμημένου, ὅν γ' ἀπὸ ἰσραήλου
τέκνων, αὐτωνούμενος ἠγόρασεν, καὶ ἔπειτα
κέρμα θεοβλαβίης, κεραμῆος ἐς ἀγρὸν ἔδωκεν.
ὥσπερ ὁ κοίρανος ὑψιμέδων συνέταξε γενέσθαι.

Δῆμος ἑβραίων δὲ χόρος, κακοήτορες ἄνδρες,
οἱ ποτὶ, χριστὸν ἀμεμφῆ, ἐκώμασαν ἡγεμόνος δῶ:
πάντες ἀολλέες ηὐλίζοντ', ἔκτοσθε θυράων
αὐλῆς, ἀχρεανέες γεγαῶτες, δυῶαι ὑπάρχου,
οὐχὶ μέλαθρα θέλοντ': ἵνα μὴ ἔμπυσα γῆα μολυνῇ,
παρ' ὅσιον λελιημένοι ἔδμεναι, ἁγνεσ' ὀδοῦσι.
τοὔνεκα ἡγεμονεὺς πιλᾶτος, ἔστιχε θύραζε,
μάρτυρες ἐξαιτῶν, εἰσηγερίης ἀδίκοιο.
τοῖον ἔπος καὶ ἐφθέγξατο, παντὶ κατηγόρῳ ἐσμῷ.
τίπτε κατηγρύσατ', αὐτίσε τοῦτον φῶτα, τί ῥέξε;
τίς πρόφασις πότμοιο, τί φῶς πεφναῖον ἔτευξε
αἶψα θεοστυγέες χείλεσσι νυ λυσσοπόνοισι,

Hiero: de lot. Hebraici.

Acheldama ager sanguinis, qui hodie quoq; demonstratur in vrbe Ælia ad australem partē mōtis Sion.

Iudæi comparantes figuli agrum æternum suæ impietatis reliquerunt monumentum.

Iudæi Pascha sumpturi in prætorium nolunt introire Pilati attactu se contaminari credentes innocenti vero sanguine se pollui nihil currantes. Cyrillus.

κραξά-

κραξάμενοι φλυαροῦντο, σὺ ἄμμες ἀμεμφῆ οἴεις,
μεμφιβολεῖν νῦν, εἰ μὴ ἀνὴρ εἴη ἀπόβωμος,
ἢ ἢ δύσφατιν οὗτος ἄγος τελέσσεν ἀναιδῶ:
οὔποτε κεῖνον ἐφείλκομεν αὐτίσε, χερσὶ βιαίοις.
ἐξαυτῆς μύθοισιν ἀμείψατο, ὄρχαμος ἀνήρ.
μάρψατε θυμὸς ἔπ' ὔμμι, σφὲ πρηνίζεσθαι ὀλέθρῳ,
καὶ μὶν ὅπως ἱμείρετε, πατρῴοισι νόμοισι
κρίνατε: οὐδὲν ἐμοὶ καὶ ἀνδρ', οὐ μάρτυρει φωνῇ
νικηθέντι. χόρος θεοεχθέων ἀρχιερήων,
αὖθις ἔφη πιλάτῳ, κατακρίνειν οὐκ ἐθέλοντι.
οὐ θέμις ἐσθ' ἡμῖν θρήσκοισι καὶ εὐαγέεσσι,
ἐξεναρίζειν δεῖνα βροτὸν ποινήτορα χαλκῷ
ὄφρα κεν ἀστεμφὲς τοὔπος τετελεσμένον εἴη.
ΙΗΣΟΥΣ τόπερ ἄρτι φράδεν μύστῃσι, θεμίστων
πότμῳ ὁποίῳ μέλλε θανεῖν, καὶ ὠμηστῇ ὀλέσθαι.
οἱ δ' ἄρα ἀρχιερεῖς καὶ σχέτλιοι ἄνδρες ὁμοῦ τι
νηίπολοι κακομήχανοι ἠδὲ γραφῆες ἄλειοι,
φρεσὶ χόλον καὶ κρύβδα φθόνον, χριστοῖο ἔχοντες
θυμῷ ἀπεχθεῖ, σφόδρ' ἤρξαντο μὶν αἰτιάασθαι;
παντοίης κακίης γε διχοστασίης τε στροφῆς τε
μεμφωλὴν λαίμῳ λωβήτορα, δεινὰ φλύοντες.
οὗτος ἀβῆς ἐπαίστος ἔγεντο, σεβάσμιον ἔθνος
λυμαίνεσθαι, ἔπεσι γοητείῃσι: καὶ ἔλλειν
δυστραπέλως δόμεναι, διασημοτάτῳ ἐπὶ δασμὸν
καίσαρι: τοῦτ' ἄρα εὐσταθέως θεοῦ εὔχεται εἶναι
υἱὸς καὶ χριστὸς στεφανηφόρος. αὖθις ὕπαρχος,
λαὸν ἀμείλιχον ἐγκαταλείψας, ἔνδοθεν αὐλῆς,
ποσσὶν ἐπένθορε: καὶ θεὸν εἴρετο μύθῳ, ἐνίσσων.
δεῦρ' ἔχε δὴ παρ' ἐμ' ἵσταθι, μοὶ καὶ ἐτύμως ἀγόρευε.
κοίρανος εἰ σὺ πέλεις, στεφανηφόρος Ἀβραμιδάων.
ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἰδῶ ἀληθές.

Iudæi Christũ non interfecerũt, quia ipsis legibus Romanis subiacentibus de illorum potestate multum abscißum erat, teste Chrysost.

Christus insimulatus falsæ doctrinæ & seditionis.

Pilati cum Christo colloquium.

ἀνέρι

ἀνέρι πευθομένῳ μυθήσατο Δῖος ἰησοῦς,
ἱστάμενος πρόσθ᾽ αὐτοῦ ἔρεινε μὲν εὖ μάλα εἰδώς.
αὐτοδίδακτος τοῦτο ἐρεῖς, μὲ ἄνακτα κικλήσκων;
εἰ περὶ μου, τείν ἄλλοι ἔφησαν. ὁ ὄρχαμος, εἶθαρ
χριστὸν ἀμείβετο. μήτι ἐγὼν ἑβραῖος ὑπάρχω;
σφωίτερον δέ σ᾽ ἔθνος τε χολωδέες ἀρχιερῆες
χειρὶ ἐμῇ παρέδοντο σ᾽ ὅπως τιμήσω ὀλέθρου.
ἦ ῥά· νυ αὐτὸς ἐμοὶ φάθι νητρεκὲς, ἔργον ὁποῖον
ἐκτολύπευσας. ἀντίαχεν ἠπιόθυμος ἰησοῦς.

Respondet Christus.

Γηΐνη οὐ τελέθει βασιλεία μου, ἀγλαΐη καὶ
οὐδαμοῦ οὐδαίη, οὐδεὶς βασιλήϊος οἶκος.
εἰ γὰρ ἐπιχθόνιον, πρώτειον ἐμεῖο ἐτύχθη,
εἰ γενόμην κόσμοιο μέδων, πολύαθλοι ὀπηδοὶ
ἡμέτεροι προτεταγμένοι, ἠδὲ καὶ ἀσπιδιῶται.
πρόφρονες ἀλκίεντι νόῳ, καὶ ἀθαμβέϊ θυμῷ,
ἀμφὶ ἐμοὶ, δριμεῖαν ἔγειρον ἄρηϊ μάχην, καὶ
μίξαντες δαΐ χεῖρας ἄμυνον μ᾽: ὄφρα μὴ οὔλοις
ἑβραίοις παραδῶμαι, ἐμ᾽ ἐμμαῶσιν ὀλέσσαι.
ἀλλὰ δέ κοιρανίη μευ̃, οὐκ ἐπίγειος ἐτύχθη.
οὐδὲ χθονεστιβὲς ἤνιον, οὐ πλάκα δούρασι γαίης
εὐθυνέω. τὸν ἀμειβόμενος φῆ ἔξοχος ἀνδρῶν
οὐκοῦν τύνη ἄναξ πελέθεις; ἐφθέγξατο χριστὸς
ναὶ σὺ εἶπας, ἄναξ γενόμην ἐγὼ ὀβριμόεργος.
εἰς τοῦτο χθόνα δῦσα, γεγὼς ἐς τοῦτο ἔγωγε:
ὄφρα κ᾽ ἀληθείην ἀτίνακτον, γ᾽ ἀμφαδὸν αἰὲν
πᾶσιν ἀλιτροῖσιν κηρύξω, μάρτυρι φωνῇ
πᾶς καὶ ἀλήθινος, ὃς κραδίῃ ἐτεώνιον ἄζει,
πεύθεται ὀτραλέως, τὰ ἐμοῖο ἀληθέος ὀμφῆς.
ὄρχαμος ἄψορρον ὑπέροπτα χριστὸν ἔρεινε.
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ, σύ μοι εἶπε, ἀληθείη τί πελέσκει;
Ὣς φάμενος: προέηκε ποσὶν ἀπῴχετο δώματος ἔξω

Christi regnū non eſt ex hoc mundo, nō arripit mortalia, qui regna dat cœleſtia.

Præses Christum excusat.

νόσφι θυρῶν καὶ αὐλιζομένῳ, φῆ, ἐσμῷ ἀθέσμῳ
νὴ δία, πλημμελέεσθε, ἀμύμονα βασκαίνοντες,
αἰτίαν οὐδεμίαν θανατηφόρον, οἶδα κιχεῖν.
οὔ τινα πότμοιο πρόφασιν διάδηκον ὀπεύω
ἀνδρὶ ἐνί· ὔμμι φέριν ἐστιν, ἀναίτιον αἰτιαάσθαι.

Οἵδε περιπλέες ἔχθεσι καὶ ὀλοώτατοι ὕβριν
λαβροβάροις στομάτεσσιν ὑποκρίνοντες, ἐκεῖνοι
παμπληθεῖς νῦν κατηγόρεον κακότητος, ἄγους τε
καὶ εἰ ἀνὰ κατήγορει ἀρχιερῆες, ἀσελγεῖς
πρεσβύτεροι μανιωδέες, ἠδὲ ὅλος ἐσμὸς ὀλειός,
δυσνοίκως, τῷ χριστῷ ἀνεγκλήτῳ, ἀδίκοντοι
μέμψιν ἐμέμφθησαν· μὴ μὲν τοι χείλεα λύσαις,
δυσσεβέσιν πόρε φωσὶν ἀμοιβὴν, ψευδῆ ἐλέγχων.
τοὔμπαλιν ἰησοῦν, ὑπερήφανος εἴρετο ἀρχός.
τίπτε τεὼν γλωσσοκρατέεις; μὴ μύθῳ ἀμοιβὴν,
αἰτίαν ἀνδράσι τὴν ἐπενεγκόντεσσι, δίδως νῦν.
οὐ σὺ γὰρ οὔασι σοῖς ἀΐεις νῦν ὅππῃ, ἅπαντες
σοὶ μέμψιν μέμφονται, ἀτασθαλίην παντοίην
καὶ ἀνὰ μίασμα, συνάγδην σεῦ καταμαρτυρέουσιν.

Taciturnitas Christi apologiam Adæ absoluit, inquit Hieronym.

αὐτὰρ ἀκήνιος ἔστακεν, εἰς ἔραν ὄμματα πήξας,
οὐδεμίαν λαλαγὴν, ἀντίαχε πρᾳὺς ἰησοῦς.
οὗ χάριν οἷς πραπίδεσσιν ἐθαύμασεν ἔξοχος ἀνὴρ
οἱ δὲ ἄρα αἰεὶ μᾶλλον, ἀμείλιχοι ἀρχιερῆες,
κραυγῇ ἐπίσχυον, ἀντιδικοῦντες καὶ φλυαροῦντες.

Iudæi vehementius accusant.

Οὗτος ἀβρῆς σφετέρῃ διδαχῇ, ὅλον εὐλαβὲς ἔθνος
κυρκινάει, μαθέων σποράδην, ἀνὰ πείρατα οὔλης
γαίας ἰουδαϊκῆς, πανιάων πλησιοχώρων.
ἀρξάμενος πρώϊζα ὑπ' ἀγχιάλου γαλιλαίης
μέχρι καὶ ἡμετέροιο καθέρπυσεν ἄστεος, ἱροῦ,
θρυλλέει ἤχῃ χύδην, ἡμείων ἀντὶ δίδαγμα
ἐξηλλαγμένον, ἠδὲ πολύτροπα θαύματα φαίνει.

εἴσιν ὅλην πανίαν καὶ ἱερὸν ἄςυ κορύσσει,
ἡμέτερόν τε παρασπλανάει, ταχοπεῖ θέα λαὸν.

Facta mentione Galilææ præses quærit num Christus sit Galilæus.

Ἀλλ᾽ ὅτε, ἡγεμονεὺς πιλάτος, ἀκούσατο μῦθον,
ὃν μιαροὶ λέξαν, περὶ τῆς γαλιλαιάδος αἴης
εἴρετο νηπίλους ἄφαρ εἰ γαλιλαῖος ἐκεῖνος
γείνατο: ὡς δὲ καὶ ἐ γαλιλαιίδα ἔκγονον ἔγνω,
ἠδ᾽ ἀπ᾽ ἐπικρατίης ἔμεν, ἡρώδαο ἄνακτος.

Filius Dei pro spectaculo Herodi mittitur.

αἰφνιδίως θεοπαῖδα, λίνοις ὠμηςῇ ἀμύδροις
ἱλλόμενον, προέηκε φέρων χάριν ἠδὲ κ᾽ ἀρέσκων,
ἡρώδῃ βασιλῆϊ, νόον βαρύμηνιν ἔχοντι.
ὅς δὲ καὶ ἔνδοθι ἱεροῦ ἄστεος ἤμασι τήνοις
πανσυδίῃ δηθύνετο. καὶ ὅτε δήϊος ἀρχὸς

Viso Dei filio gaudio perfunditur Rex.

ἡρώδης φαέεσσι θεὸν βαρύδεσμον ὄπωπε
ἐν φρεσὶ γήθησεν, καὶ ἀνέπλατο χάρματι θυμὸς
δηθὰ μάλ᾽ αὐτὸν ἐέλδετο, καὶ μάστευεν ὀπεύειν.
πολλάκι γὰρ τερατώδεα, οἱ περὶ, πολλὰ ἄκουσε,
πάντες ἃ πάντοθι φὰν, καὶ θαῦμα θεάσθαι ἐώλπει.
Τὴν δ᾽ ὀφρυόεις βασιλεὺς, τωθασικῷ ἰύγμῳ,
ἀμφὶ ἀπείρων χερσὶν ἀπείρετο, μυκτηρίζων.
ἤπιος αὐτὰρ ἰησοῦς, θέσκελα χείλεα ἴλλων,
δυσθέῳ οὐ πόρε ἀνδρὶ, ἀμοιβάδα χεύματα γλώσσης.
Οἰστρομανὴς αὐτικρὺς ἐκεῖ χορὸς ἀρχιερήων
ὑλοφρόνων, φώτων κακοχάρτων ἠδὲ γραφήων

Herodes in risum solutus gratulatur sibi spectaculū.

εἶχε ποδὸς στειτὸν ἴχνος: ὁμοφθόγγῳ τινὶ λαιμῷ
σφόδρα κατηγορέων χριστοῦ, πολύφλοισβον ἔγειρε
βρυγμὸν, ἀθεσφάτου, οἶκον ἄνακτος πλήσατο μομφῆς.
εἶτα μέδων καταμειδιάων φράδεν ἡδὺ γελάσσας
ᾇ ᾇ μοί γε φλύαξ ὁπόθεν τίδε φλαῦρον ἄθυρμα
καὶ σοβαρὸν γὰρ ἐπέμυξ᾽ οἱ σφ᾽ πάνυ μῶμος ἐτύχθη.

A satellitibus illuditur & conuitijs proscinditur.

οὐτιδανοὶ θεράποντες ὁμῶς, κατακαγχάζοντες
τὴν κομιδῇ ἐγέλασσαν, ὀνείδεσιν ἐστυφέλιξαν.

Contumelia affectus & purpura tectus praesidi remittitur.

λώπην καὶ νιφόεσσαν, ἐπ' αὐτοῦ, κάββαλον ὤμοις,
καὶ τὸ μὲν ἐξετέλεσσαν, ἐφημοσύνῃφι ἄνακτος.
εἶτ' ἄρ' ἄναξ ἀθέμιστος ἔπεμψε, πιλάτῳ ἑῷ ἐχθρῷ,
δεινὰ πεπαιγμένον υἷα θεοῦ, ἀνέπεμψεν. ἄφαρ καὶ,
αὐτῆμαρ, σφεδανὸς μηνιθμὸς τ' ὤλετο πάμπαν,
δυσμενίην καὶ ἀπόρριψαν, φιλότητα ἕλοντο.
πρόσθε γὰρ ἐχθρὰν ἔχον, ποτὶ ἀλλήλους, ὁ ὕπαρχος
δήιος, ἐς κότον ὀφρυόεντα ἄνακτα καταστὰς,

Simultas & odium inter Herodem & Pilatum, conceptum propter lanienam & caedem in Galilaea factã, vbi sanguinem Galilaeorum commiscuit cruori pecudũ, tollitur.

δριμέης ἀνδροκτονίης χάριν, ἥνπερ ἔρξε,
ὠμηστῇ πενίηφι ἐν εὐπύργου γαλιλαίης.
οὔποτε ἀρθμήσαν, δὴ ἄναξ χόλον οὐλόμενόν πρὶν
οὐκ ἔθελε σβέσσαι: τοι ἐπεὶ θεοῦ υἱὸν ἀμεμφῆ
ἀλλήλοις συνεφωνήσαντο ὑφωμαδὸν ἄμφω
ἀρθμὸν ὁμοφροσύνης ἀλύτῳ ταχὺ ἔδησαν ὀχῆι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ, θεόπαιδα παλίντροποι ἀπεδιῶται
ἐς πραιτώριον αὖθις ἐκώμασαν, ὄρχαμος ἄφνω
συγκαλέσας βουλὴν, ξὺν ὀλόφροσιν ἀρχιερεῦσι,
πρεσβυτέροισιν ὀλωΐοις ἠδὲ κατηγόρῳ ἐσμῷ,
οἵτε μάλιστα ἐβάσκαινον, τεκταίνετο μῆτιν.
πᾶσι συναγρομένοισι καὶ ηὔδαε, μῦθον ἐνίσπων.
Τοῦτον ἐμοί νυ ἀνέγκλητον, παρεδώκατε φῶτα.
οἷά τε σφωΐτερον σφάλλοντα σεβάσμιον ἔθνος,
ἱερὸν ἠδὲ καὶ ἑῇ διδαχῇ θορυβοῦντα πτόλεθρον.
ἀλλὰ δὴ αὐτὸς ἐπιστροφάδην, ὑμῶν παρεόντων,
πρῶτα προσηνέσιν, εἶτα δ' ἀπλευέσι τῆνον ἔπεσσι
ἐξερέεινον, καὶ βασανίζων πάντα διάμπαξ.

Innocens Dei filius iterum à Pilato excusatur.

οὐ μὴν αἰτίαν εὗρον ἐν ἀνδρὶ ἀναιτίῳ, οὐδὲ
ἀμπλακίην μίαν, οὐδ' ἄγος, ὧν κατὰ πάντες ἐκείνου
ἄρτι κατηγορέεσθε: ἀρ' οὐδὲ καὶ ἔξοχος ἄλλων
ἡρώδης βασιλεὺς, ποτὶ ὃν γ' ἐπεπόμφεα ἄμμε:
ἄξιον οὐδὲν ὀλέθρου, ἐν ἀνέρι οἶδε δοκεύειν

οὐ χάριν, οἷά τ' ἀμεμφῆ, ἐμοί μιν ὀπίσσω ἴαλλεν.
δῆτα νὺ σμερδαλέης πληγῇσι, σφὲ ὦκα δαμάσσω,
καὶ μετέπειτ' ἀδίκαστιν, ἀπαλλάξω μὶν ὀλέθρου.
Ἀρχαϊκόνδε ἰουδαίοις ἐνιαύσιον, ἔσκε
ἦθος, ἀειμνήστου κατὰ πάσχατος ἦμαρ ἑορτῆς,
ὄφρα κεν ἡγεμονεὺς, λαῷ λιπαροῦντι, ἀπ' εἰργμῶν
δεσμώτην λύσειεν ἕνα βροτὸν, ὅνπερ ἔλιτον.
τῆμος δὲ, ἄμμασι σφιγξάμενον τινὰ, δύσμορον ἄνδρα
εἶχεν, ἐν ἠεροειδεῖ εἱρκτῇ, τῷδε Βαραββᾶν
οὔνομα ἦν, λῃστὴς μιαρὸς καὶ ἀνδροφόνος φώς.
ὃς μετὰ κοινωνῶν ἑαλωκὼς ἡμεροκοίτων,
οἵ τε δικοστασίην θορυβώδη, ἐν ἄστει ἔγειρον,
οἰκτίστην τε μιαιφονίην νύχα δριμὺ φύτευσαν:
τοὔνεκεν ὦφλον, σμερδνὰ δίκην θανάτοιο, δικαίως.
Ἤρχετο ἐξαπίνης, φθέγγεσθαι ἄθικτος ὅμιλος,
αἰτήσας, ἵνα ὄρχαμος, ὥσπερ ὁ θεσμὸς ἀνώγει
ποιήσῃ; καὶ ἕνα σφίσι δέσμιον ἐκτὸς ὀλέθρου
λύσῃ: ἄφαρ συναγειρομένους προσέειπεν ὕπαρχος
ὕμμι ἐτήσιόν ἐστιν ἔθος, κατὰ πάσχατος ὁρτὴν,
ὄφρα κατηφόνα, ὔμμι ἕνα βροτὸν ἄνδρ' ἀπολύσω.
ἠνίδε νῦν δύω ἵστατον, οἷν ἔχετε φθόνον ὥτε
φρεσὶ συγεῖτε λίην, βεβαρημένω ἄρκεσιν ἄμφω.
εἴπατε μοὶ τίνα ἱμείρεσθε παλύλλυτον ὑμῖν
ἐγγυαλίξω; ἀλάστορα μῶν βούλεσθε Βαραββᾶν;
ἢ μᾶλλον κρατερὸς, πεπεδημένον ἄμμασ', ἀμεμφῆ
χριστὸν, ἰουδαίων ὃν ἐπικλείουσιν ἄνακτα;
εἴρετο οἰστρομανεῖς φῶς, εὖ μάλα φρεσὶ νοήσας:
ὅττι κε τὴν διὰ βασκανίην ὀλοφώιοι ἱρεῖς
κρύβδα φθόνον καὶ δεινὰ χόλον, χριστοῖο ἔχοντες.
χερὶ ἑῇ μιν ὄπασσαν, ὅπως τιμήσῃ ὀλέθρου.
Τόφρα δ' ἡγεμόνος, ἐπὶ βήματος ἑζομένοιο,

Barrabas interpretatur filius magistri eorum.

Confertur Dominus innocentissimus cum latrone sceleratissimo.

Ignatius & Remigius asserunt diabolum huic mulieri timorem incußiſſe ad conturbanda crucis trophæa, ſi fortè per mulierem ſalutem noſtrã impedire poſſet.

ἴφθιμη ἄλοχος, θυόεντα λιποῦσα ἴαυον,
δειμαίνουσα, φίλον ποτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν.
ποῖοί με στρωτῶν λεχέων ὕπερ, ἐν θαλάμοισι.
ἡδὺ μάλα κνώσσουσαν, ἀνεπτοίησαν ὄνειροι;
τίς με τοιάδε φάσματ' ἀπ' οὐρανίων προέηκε
νὴ δία οὐχὶ μάτην, τὸ γὰρ ὡς ὕπαρ εἶδον ὄνειαρ
Ὣς φαμένη: ἀνόρουσε ταχεῖ καὶ δμῶα καλοῦσα,
μηνύτειρα περὶ φίλον ἑὸν προΐαλλεν ἀκοίτην
καὶ φρενόουσα: δαΐφρονα μῦθον, ἐς ὦτα ἔλεξε.
ὦ κεχαρισμένε ἄκοιτα, τοι νῦν, μηδοτιοῦν, καὶ
κείνῳ ἀμεμφέϊ ἀνδρί: απαῦσα γὰρ ὕπνον ἔγωγε
τήμερον, εἵνεκεν αὐτοῦ, ὄναρ κατὰ, πολλὰ πέπονθα,
παννυχίη μοὶ ὄνειρα κατὰ φρένας ἐπτοίησαν,

Pontifices & ſeniores clam incitant populũ, vt Barrabã ſibi dimitti petant, Chriſtũ vero è veſtigio morti tradant.

δείδια μὴ μέγα, δή τι φέρῃ κακόν: ὅττι τάχιστα,
ἢ ἐὰν ἀνώγω σοὶ ἀποπεμπέμεν, ἐκτὸς ὀλέθρου.
Οἱ δ' ἄρα ἡγεμόνες καὶ ἀρχέκακοι ἱερῆες,
κρύβδην ὠτρυνόντο, κατὰ χριστοῖο ἰησοῦ,
ὄχλον ἀμείλικτον, πλήθμονι οἴστρῳ ἀϋτμῆς.
ὄφρα μιῆς γλώττης ἐφ' ὑφωμαδὸν, αἰτήσοιεν
λῃστῆρα βαραββᾶν, κ' ἀβλαβῆ υἷα θεοῖο,
νόσφι τρίβης, προῆκα μαυρώσοιεν ἀεικέϊ σταυρῷ.

Iudæi eum, qui ab æqualitate patris, ad paupertatem noſtram deſcẽdit, vt nos à vero homicida diabolo liberaret, reiecerunt et infamẽ pro eo latronẽ poſtularunt.

Ἀνδράσιν οὐλόφροσιν, πίλατος πάλιν εἴρετο μύθῳ.
τοῖν δύο δεσμοφόροιν, τίνα νῦν ἀφεθέντα θέλεσθε,
ὕμμιν ὀλώϊον ἐκ δεσμῶν ἀπολύσω; ἰησοῦν
χριστὸν ἀναίτιον; ἢ ἢ λῃστῆρα βαραββᾶν;
νηίπολοι κακόχαρτοι ἄφαρ, λαοῖο μέδοντες
δύσθεοι, ἐχθρὸς ὅμιλος ὁμαρτῆ, στηνέα ἰϋγμὸν,
βωστρήσαντες, ἔφησαν: κραιπνῶς αἴρεο τοῦτον,
αἴρεο τοῦτον, νῶϊ καὶ ἄμμε ὄπαζε βαραββᾶν.
ὄρχαμος ἐξαυτῆς, μεμαὼς ταχὺ θυμῷ ἑτοίμῳ,
χριστὸν ἀμεμφῆ ἐᾶσαι, ἀμείβετο ἔμφρονι μύθῳ.

αἴκο

αἴ κα βροτὸν ὑμῖν ἀπολύσω ἡμερόκοιτον,
εἴπατε, τί Χριστὸν τὸν ἀμύμονα φῶτα ποιήσω. *Præses quærit quid de Christo fiet.*
δήιοι ἔμπαλιν ἐκράξαντο ὁμόθροον ἠχῶ
Φεῦ σκολοπίζεο, φεῦ σκολοπίζεο τοῦτο κάθαρμα.
καὶ τρίτατον Πιλάτος, στυφελῇ ἀπέσεισεν ἰωῇ,
ἵνα θεοῖο ἀνακρίνειν, πάλιν αἴτιον ηὔδα.
αἰτία τίς πότμοιο; τί φῶς παμφναῖον ἔτευξε;
ἄξιον οὐδὲν ὀλέθρου, ἐν ἀνέρι τῷδε κιχάνω:
τοὔνεκεν, οὐ θέμις ἐστὶν ἀμεμφέα ἐξεναρίζειν.
ἀλλ' ἄρα μὶν πληγαῖσι δεδμημένον, αὖτε μεθήσω.
ἐσμὸς ὀϊζυρῶν μᾶλλον τί ἀπείρονα κραυγὴν,
δεινὰ χάνοντες ἀΐαχον, ἠδ' ἐνέκειντο ὑπάρχῳ.
δύσμορος οὗτος ἀνὴρ, ἐφόδου σταυρούμενος ἔσω
οὗτος ὄλοιτ', ἐπονειδίστῳ καὶ ἀπηνεῖ πότμῳ,
ἄσπετος ὑστάτιον ᾗ κατίχυεν ὠγμὸς ἀσελγῶν.
Τῷδε νικηθεὶς σπλάγχνησι λαοῖο προθέσεως,
Χριστὸν ἀνέγκλητον, βλοσυροῖς θεράπουσιν ὄπασσε:
ὄφρα κε πλήξοιεν πληγαῖσι μίν. οἱ δὲ μάλ' ὦκα *Paßio Christi in prætorio.*
ἀμφιπερίστιχον αὐτὸν ἕτοιμοι ἐόντες ἄνοικτον
τοὖργον, οὗ διὰ νεῦμα τελέσσαι. πρῶτα καὶ αὐτὸν
εἵματ' ἀποδύσαντες, ἀεικελέῃσιν ἱμάσθλῃς,
πᾶν δέμας, ἐκ κεφαλῆς, ποτὶ τὼ πόδε οὐτήσαντες, *Flagellis cæditur. Iesus iniuria flagellatus fuit, vt nos à vulneribus, quæ iure peccatis nostris perpeßi sumus liberaret.*
ἱερὸν αἷμα δρέποντο ἀνηλέως, καδδὲ οἱ ὤμους
ἕλκεσι ποιητοῖσιν, ἐπέρρεε φοίνικον αἷμα.
αἱματόεσσαι καὶ ψιάδες, κοχύεσκον ἔραζε.
καὶ τὸ μὲν ἐξετέλεσσαν, ἐφημοσύνῃφι ὑπάρχου,
Αὐτίκα δρηστῆρες κακόχαρτοι, δμῶες ὀλέθρου,
ποικιλόνωτον Χριστὸν, ἔσω πολυχανδέος αὐλῆς
ἡγεμονῆος ἀπήγαγον: ἄψ φιλοκέρτομον ἐσμὸν *Propria veste exutum purpura induunt.*
συγκαλέσαντες ἀολλέες ἦξαν ἐς ὑψορεφὲς δῶ.
πρῶτα καὶ εἱλυμάτων, τὸν ἐγυμνώσαντο ἁπάντων.

κᾆτα

Spinis coronatur, vide August. lib. 16. de ciui. cap. 32.

κᾶτα μὲν ἀμφίσκοντες, ἐπὶ χροῒ κάββαλον εἷμα
πορφύρεον· καὶ πλεξάμενοι ῥῖπας ὀξυακάνθης,
τεύξαντο στέφανον πολυκέντορα· ὅνπερ ἔπειτα
ἀμβροσίῳ ἐφύπερθε καρήατι αὐτοῦ ἔθηκαν.

Ligneum sceptrum in manu datur.

καὶ ζαθέους κροτάφους στέψαντο. δόναξ ἐνὶ χειρὶ
δεξιτερῇ, ἅτε σκῆπτρον ἔην, καλὰ σύμβολ' ἄνακτος·

Contumeliosè salutatur iudæorum rex.

γνὺξ κ' ἐρείποντες, ἐφύβριζον, ἠδὲ καὶ αἰνῶς ἸΗΣΟΥ͂
ἤσπαζον βασιλῆ', ὑπέροπλα ἔπεα φλύοντες,
χαῖρε περίκλυτ' ἰουδαίων βασιλεῦ, στιβαραῖς δὲ

Alapis cæditur.

χερσὶν ἀμοιβαίως ζαθέας πλήξαντο παρειάς.
ἠδὲ ῥαπίσματα σμερδνὸν ἐδώκαντ'. ἰοβόλοισι

Conspuitur.

καὶ στομάτεσσιν ἐνέπλυσαν εἰς αὐτοῖο μετώπην

Ligneo sceptro percutitur.

δουράτεον σκῆπτρον τε τόπερ πάρος αὐτῷ ἔπασσαν
δεξάμενοι, ἄλλος ἐπ' ἄλλ', ἱερὴν ἐπατάξατο κόρσην.

Adoratur.

γοῦνατα καμπυλιαζόμενοι, ἕα κρᾶτα σοβοῦντες,
ἀπλεσεπὲς θεοπαῖδα προσεύξαντο, ὕβριν ἔχοντες.
ἄλλα τ' αἰκίσματα πολλὰ, ὀλοοὶ κερτομέοντες
ὠμηστῇ ἀΰοντο· βροτοῖς μέγα θαῦμα πυθέσθαι
οὐδ' εἷς ἂν πότε, τοῦτα λέγων, ἀνύσειεν ἕκαστα·
ὅσσα λυτρωτὸς ἡμετέρης χάριν, αἰνὰ πέπονθεν.

Iterum egreditur præses.

Ἔμπαλιν ἐκ μεγάροιο βέβηκε, προήγορος ἀνὴρ,
καὶ θεὸν ἔξω, ὅπου ἄλλοι ἔσαν ἱερῆες ἄσεπτοι,
ἤγαγε, καὶ τοῖον μιαροῖσιν ἀνήρυγε μῦθον.
ἠνίδε, νῦν τοῦτον ποτὶ ὑμᾶς, οἴκοθεν ἄνδρα,
αὐτὸς ἄγω· ἵνα ἀμφαδίην, νῦν γνῶτε ἅπαντες,
καὶ σάφα γινώσκητε, κατὰ φρένα, ὅττι κεν ἔρδω,
αἰτίαν οὐδεμίαν ἐνὶ ἀνδρὶ ἐγ' οἶδα δοκεύειν·
οὐ πρόφασιν, οὐδ' ἀμπλακίαν θανατητόκον ἄλφω.

Christus egreditur non clarus imperio, sed plenus opprobrio.

Βῆ δ' ἄρ θύραζε θεοῖο πάϊς, κατὰ χρῶτα ἱμαθλῆς
δακνόμενος, μεμολυσμένος ἠδὲ καὶ αἵματι δεινῶς,
ὀξυακονθῶν καὶ στέφανον, περὶ κρατὶ κομίζων,

πορφύρε-

πορφύρεόντε ποδηνεκὲς εἷμ' ἐπιειμένος ὤμοις.
Δηΐῳ, ἐξαῦθις Πιλάτος, μυθήσατο ἐσμῷ,
ἴχνια δεικνύμενος, σμερδνῶν βροθόεντα ἱμαθλῶν,
ἅιματι μὲν σμώδιγγες ἀεικέα βεβρυθῦιαι.
τλήμονα φῶτα θεᾶσθε; συνωδέες ἀρχιερῆες,
ὄχλος ἀμείλιχος, αὐτὸν ἐνὶ βλεφάροισιν ὁρῶντες,
αἰ' ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ποτὶ τὼ πόδε αἱμοφόρυκτον,
στηνέα ἦχον ὁμοφθόγγῳ βρυχῶντο λάρυγγι.
σταύροε οὗτον ἀπαρτὶ, σταύροε τοῦτο κάθαρμα,
σταυρῷ ἕλοιτο μεσηγὺς αἰθέρος οὗτος ἀερθείς.

Vide August: Tracta: 116. super hæc verba.

Ὄρχαμος αὖθις ἀμείβετο, ἀφραδέεσσιν ἔπεσσιν.
νῦν μύθοισι κακοῖσι ἐνίπτομεν, ἠδὲ βολῇσι:
βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος, τετληότι θυμῷ,
πολλὺ ἀνάιτιος οὗτος ἔτλημα. ἢ ῥάνυ κεῖνον
μάρψατε, θυμὸς ἐπεὶ ὔμμι, ἀναίτιον αἰτιάασθαι,
ἐς δόρυ καὶ χαλκήρεσι μὶν περισπαράξατε κέντροις,
ἠδὲ φονεύσατε, ὥς μενεαίνετε: οὐ μὲν ἔγωγε
ἀξίαν ἀμπλακίαν, θανάτοιο ἀπηνέος εὗρον.

Princeps intelligens se nihil sua inclementißima clementia et præpostera sapientia, posse efficere crudeli iudæorum ferocitati, Christum dari cupit.

Οἰστρομανεῖς ἀρχόντι ἔπαψ ἱερῆες ἔφησαν.
ἡμεῖς ἑβραῖοι, γένος εὐσεβὲς Ἀβραμιδάων.
οἷς ἐπιπάγχυ μέλει πατρώϊα πάντα φυλάσσειν
πατρῷόν τ' ἐχόμεσθα νόμον, θεόπεμπτον ἐφετμὴν
τεύχεϊ θεσπεσίῳ τετυπωμένον: ὥσπερ ἐκεῖνος
κέκλεται, οὗτος ἄσεπτος ἀβὴς, ὤφειλε ὀλέσσαι
οἴτῳ ἐλεγχίστῳ: ὅτι ὑψιμέδοντος ἑαυτὸν,
υἷα ποίησε θεοῦ θεοείκελον: ἔξοχος ἀνδρῶν
τοῖον ἐν οὔασι δέγμενος ἦχον, ἄφαρ πλέον ἢ πρὶν
δείδιε δὴ πραπίδεσσιν ἑαῖς, φόβος ἔμπεσε θυμῷ:
ὠκέα ὁρμήσας, καὶ ὀπισθοπόρῳ ποδὶ βαίνων,
ἐς δόμον ἴχνος ἐκάμψατο, ἐχθρὸν ὅμιλον ἐάσσας:
καὶ πάλιν ἐξερέεινε θεὸν μύθοισιν, ἐνίσσων.

Iterum ingreditur in prætorium & diligentius Christum examinat.

τίς σὺ πέλεις; πόθεν εἶ; πατρῷα τίς αἶα πελέσκει;
Ὣς δὲ ἔφη: ὁ δὲ σῖγα πόδων πάρος ὅστε τιταίνων,
οὐδεμίαν λαλαγὴν, ἀντίαχε πρᾶος ἰησοῦς.
δὲ χόλος ἔπαψε χείλεσσι, χολώδεα ῥήξατο φωνήν.
οὐ σὺ ἔπεσσι μοὶ ἀντερέεις νῦν; οὐχὶ σὺ οἶδας,
ὅττι κεν αὐτὸς ἔχω ἐπικρατίην, σὲ ὀλέσσαι
ὠμηστῇ σταυρῷ: καὶ ἐὰν βούλωμαι ἔνεστι,
τῶν σὲ ἀπαλλάξαι δεινῶν, ταχὺ ἐκτὸς ὀλέθρου
λῦσαι. ὑπερμενέα χριστὸς μύθοισι μέδοντα
αὖθις ἀμείψατο. οὐδεμίαν, κατ' ἐμοῖο κατεῖχες
ἶφι ἐπικρατίην: τὴν εἰ μὴ ὑψόθεν ἦεν,
νῶϊ δοθεῖσα: βροτὸς διὰ τοῦτο αἰνήμερος, ὅς με
ζωγρήσας, παρέδωκε τεῇ χερὶ, φρεσὶ στεγάζει
μάσσονα ἀμπλακίαν, καὶ μᾶλλον ἐπίσφατός ἐστι.

Κὰκ τούτου ἐπετηδὲς, ἐμερμήριξεν ὕπαρχος,
ἀβλαβῆ υἱὰ θεοῖο, παλίλλυτον ἠδ' ἀδίκαστον
ἐκ μοίρας θανάτοιο ἀφεῖναι. Ἀρχέκακοι δ'

Si dimiseris Cæsaris nõ es amicus.

νηΐπολοί τε βαρύζηλοι, ὅλος ἐχθρὸς ὅμιλος
μᾶλλον ὀρμώθησαν, τοῦ ἀναιτίου αἵματος ἆτοι.
ἰυγμὸν καὶ κράξαντες ἀθέσφατον, ἀντὶ ἔφησαν.

Αἴκα σὺ τοῦτον ἄφοινον, νῦν ἀπολύσῃ, ἀληθὲς
καίσαρος, οὐ τελέθεις φίλος ἄσιος εὐρυμέδοντος,
ὃν φάμεν εἰς μέγα σοὶ κεχολῶσθαι εἰ μὴν ἀφείη:
πᾶς τις γὰρ βασιλῆα ἑαυτὸν ἐτώσια, κλείων
κεῖνος ἀρίζηλον πρὸς καίσαρα, ποιμένα κόσμου,
† τόν τε κράτιστον ἐπιχθονίων πάνυ ἀντιφερίζει.

† Pilatus audiens, se cæsaris amicum nõ fore, si dimitteret filiũ Dei foras eum adducit & tribunal cõscendit.

ὄρχαμος ὡς ἀΐεσκε τάδ', εἶθαρ ἀπὸ θρόνου ὦρτο,
ἔνθα θάασσεν, καὶ ἰλλόμενον θεὸν, ἅμμασι σκληροῖς,
δώματος ἔξω ἐκώμασεν, ἠδ' ἐπὶ βήματος ὦκα
* ἕζετο: εὐλάιγγι λιθοστρώτῳ ἐνὶ θώκῳ
φωνῇ ἀχαιΐδι ὧδε φατιζομένῳ, ἀνοήτοις.

** λιθόστρωτος lapidib. stratus seu lapidauium Hebræis ab eminentia dictus.*

Γαββαθᾶ

Γαββαθᾶ πανδημεὶ, κλῄζετο ἑβραίοισι.

Στεῖχε δ᾽ ἀρνοφάγοιο, προσάββατον ἦμαρ, ἑορτῆς
ἕκτης κραιπνοφόρης, περιτέλλετο ἴχνιον ὥρης.
καὶ πάλιν ἡγεμονεὺς, θεοεχθέϊ λαῷ ἔνισπε.

Ἤνι σχεδὸν σκηπτοῦχος ἄναξ, καὶ κοίρανος ἡμῶν
σεῖο, στέμμα φέρων βασιλήϊον, ἠδὲ καὶ ὤμοις
πορφυρέην λώπην ἐπιειμένος. αἶψα μέγιστον
εἰν ἀγορῇ βρυγμὸν ἀκόρεστοι αἵματος ἄνδρες,
πάντες ἔγειρον, ἰωκὴ ἀπειρείτος αἰθέρα δῦνε,
νόσφι τρίβης, ταχέως, σὺ ἀάατον αἴρεο τοῦτον,

Tolle, tolle.

αἴρεο τοῦτον, καὶ σκολοπίζεο τοῦτον ἀνοίκτως,
οἴκτῳ ὀνειδίστῳ τε αἰνημέρῳ ἐξεναρίζων.
τοὺς δ᾽ αὖτε προσέειπεν ὁ ὄρχαμος, ἠδὲ καὶ ηὔδα.
σφωΐτερον σταυρῷ βασιλῆα δαμάσσω ἔγωγε;
καὶ μὶν ἀμειβόμενοι προσεφώνεον, ἄφρονι λύσσῃ.
οὐδένα ἄμμες ἄνακτ᾽ ἐχόμεσθ᾽, ἢ ἢ σεβόμεσθα,
εἰ μὴ καίσαρα, τόνγε μονόσκηπτρον βασιλῆα.

Non habemus regem nisi cæsarem.

Τὴν δὲ μέδων, ἐπακούσας λαοῦ ἀπείρονα μομφὴν,
ἠδὲ λάβῃ σφετέρῃ νοέων, πάνυ οὐδὲν ὀφέλλειν.
ἀλλ᾽ αἰεὶ μᾶλλον, θορυβώδεα λαὸν ἀλύσσειν.
νικηθεὶς, πέρας ἀσβέστῳ νὺ βοηθυΐ φώτων,
ἐκτολίπευσε, τόπερ ὁμοθυμαδὸν ἑσμὸς ὀλεῖος,
λύσσαν ἔχων ὀλοὴν, ἤτει φθονερῇσι μενοιναῖς.
καὶ κατέκρινεν ὄλεθρον, ἀνεγκλήτοιο ἰησοῦ.
δέγμενος ὀλκαῖον δ᾽ ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευε,
καὶ προπάροιθεν ὁμίλου, ἐνίψατο χεῖρας ἀνάγνας,
θυμὸν ἔχων ἄδικον: τάδε τε σφὶν ἐρεύγετο μύθῳ.
πάγχυ ἐγὼ καθαρὸς καὶ ἀθῶος ἀφ᾽ αἵματός εἰμι
τούτου ἀναιτίου, ὃν κατέκρινα. ὄψεσθε δ᾽ ὑμεῖς.

Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενοι, φιλαίμονες ἔβρεμον ἄνδρες,
λαίμῳ ἀφειδεῖ. αἷμα ῥοδόχροον αὐτοῦ, ἀληθὸν

† Victus Iudæorum clamore Pilatus, Christū, cui septies innocentiæ testimoniū dederat libidini & furori iudaico permittit. Præses externa aqua internā noxā abluere se posse existimans, culpā iudicij in Iudæos cōtorquet.

ἔξω ἐφ' ἡμᾶς, ἠδὲ καὶ ἐπὶ κλυτὰ ἔκγονα ἡμῶν.
καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα, μεμηνότι λαῷ, ὕπαρχος
ἐκ συνεχοῦς εἱρκτῆς καλέσας, ληστῆρα Βαραββᾶν
φῶτα μιαιφόνα ἐγγυάλιξε, ἀνείμενον ἐκτὸς
τῆς μοίρας θανάτοιο· καὶ ὥσπερ ὅμιλος ἄνωξε
λῦσ' ὀλόων ἀπὸ δεσμῶν, ἃ πρὶν ἐδήσατο ἄγχων.
εἵνεκα τῆς στάσεως, ἀνδροκτασίης τε κλοπῆς τε.
υἱὰ θεοῦ δ' ἀνυπεύθυνον, ἁγνὰ πεπαισμένον, ἠδὲ
σμερδνὸν ἱμαθλῆσιν βεβολημένον, ὠκυμόροισιν
ἄψ πόρε, σταυρομόρῳ ἵνα ῥίμφα κτανῶσιν ὀλέθρῳ.

PARS QVARTA.

Carnifices & mortis ministri filium Dei condemnatum purpura exutum & proprijs indutum vestimentis è prætorio per vrbem, versus supplicij locũ educunt.

** Crucis trabem Humeris suis ipse baiulare cogitur. Simoni Cyrenaico renitenti imponitur crux post tergum Christi, portanda.*

Ασσυδίῃ στρατιῆς προτεταγμένοι, ἄγχονες οὗλοι,
ἵλαδον ἀμφὶ οἱ ὁρμησάντες ἀφειδέσι χερσὶν
τὸν θεοπαῖδα, δίκην ἀδίκως ὀφληκότα, μάρψ-
καὶ πρῶτα πορφυρέην ἐσθῆτα μὲν ἐξεδύσαντες, (αν.
ἀμπεχόνην σφετέρην, ἅτε καὶ πάρος εἵματα ἔστο,
ἀμβροσίῳ ἐξαῦθις ἐπὶ χροῒ, κάββαλον. εἶτα
τμηδὴν οἰχνεύοντες, ἐπ' οἶτον ἀεικέα εἷλκον.
* σταυρὸν καὶ βαρύφορτον, ἐπ' ὤμοις, αὐτὸς ἑαυτοῦ
ὤχμασεν, ἐς θανάτου τόπον. ὡς δ' ἔκτοθε πυλάων
ἄστεος ἔσχον. σφίσιν ἤντετο ἠὺς ἀνήρ τις,
γνήσιος αὐτοκασιγνήτοιν γενετὴρ· Ῥούφοιο
ἠδὲ Ἀλεξάνδροιο, βοώμενος οὔνομα Σίμων.
ἰθὺ μολόντα τὸν ἀγρόθεν ἶφι κρατησάμενον μὲν
ἠνάγκαζον, ἀερτάζειν ποτὶ θῶκον ὀλέθρου,
σταυρὸν ὑπερβελθέα, χριστοῖο ὄπιθεν ἰησοῦ
ἠπεδανοῦ, ἐξασθενέοντος φόρτον ἀγέσθαι.
Ἀγχιφανὲς μέγα οἱ, πάμφυρτον ἐφέσπετο πλῆθος
λαοῦ ὁλῳοῦ, ἠδὲ γυναικῶν θηλυτεράων.

δεινὰ

δεινὰ γὰρ αἱ στέναχον, καὶ ἐπικλαίοντο ὀϊζὺν
καὶ μόρον οἴκτιστον, παντλήμονος ἀνδρὸς ἰησοῦ.
ἐκπάγλως ἀχέουσαι, ἔραζε πολύστονα λεῖψαν
δάκρυα: ὡς ἐνόησε θεὸς στοναχήν τε γόον τε
ἐντροπαλιζόμενος, ἐπιταίνετο ὄμματ᾽ ὀπίσσω,
τὰς καὶ ὀλοφυρομένας προσεφώνεεν, ἠδὲ καὶ ηὔδα
ὦ τέκνα θυγατέρες σολύμων μὴ κλαίετε, μηδὲ
σκυθρωπάζετ᾽, ἐμῆς μοίρας χάριν, οἰκτροτάτης τε
ἀλλ᾽ ἄρα ῥυδδὴν δάκρυα λείβετε, αἰάζουσαι
δάκρυα λείβετε πικρ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτάς, ἠδ᾽ ἐπὶ ὑμῶν
τέκνα λοφιδνὰ καὶ ὀϊζυρώτατα: ἠνίδε καιρὸς
ἔσσεται ἡνίκα ἐξολολίξατε πᾶσαι ἰυγμὸν,
ἰὴ ἰὴ, ὄλβιά ἐστι γυναικῶν θηλυτεράων
στεῖρα, ἣ οὐκ ὠδῖνας ἀνέτλη, ἧς ἐνὶ νηδυῖ,
ζωτικὸν οὐ βλάστημα ἔκειτο, ὑπέμβρυον ἠδὲ,
λαρὸν ἐπισπομένη, ἐπὶ χείλεσι μαστὸν ἀραιοῖς,
λευκῷ οὐχὶ γάλακτι ἐτρέψατο, ὄλβια ἢ στι.
Τηνὶ ἱμασσόμενοι, βελέεσσι βροτοὶ ὀξυτέροισι
ἐξωλείας ἀφύκτου, ἱκεσίην τινὰ κραυγὴν,
οὔρεσι καὶ βουνοῖς, ῥήξουσιν παιπαλόεσσι.
οὔρεα, οὔρεα, νωΐτερον ἐπιθρώξατε κόρσην,
καὶ ῥοιβδησάμεναι, ῥοιζηδὰ καλύψατε ἡμᾶς,
κλωμακόεσσαι ἔρεπτ᾽, ἵνα μὴ ἔτι πενθὰς αἰνή,
τούς ἐπὶ δὴ πάντων, ὀλοώτατα πήματ᾽ ἔχοντας.
καὶ οἰκτροτάτους πάντων, φεῦ, ἐπιχθονίων ἀνιήσῃ:
Εἰ γὰρ ἐν ἰκμαλέῳ ἔρνῳ, νῦν ταῦτα ἐτύχθη,
τί φρυγάνῳ ἐνὶ καρφαλέῳ, μετέπειτα γένηται.
Ἄμμιγα ἠδὲ δύω ἐβιῶντο, κατήφονε φῶτε,
πότμῳ ἐνὶ σταυροῖο θελήμονες ἐδνοπαλίζειν.
ἀπερχόμενοι συνάγοντο, θοῶκον μέσφα ἵκανον,
Γολγοθᾶ ἑβραϊστὶ βοώμενον, ἑλλάδι ὁ φωνῇ

Apostrophe Chrtsti ad mulieres.

Montes cadite super nos.

Si in viridi hæc, quid in arido fiet.

Duo scelerati cum eo interficiendi abducũtur, vt ignominiosa magis et atrox videretur mors Christi.

Locus caluariæ in monte gihonæ. Legatur Hiero. in Matthæum vbi mysterion huius loci exponit.

ἐστὶ σαφηνισθὲν: χόρος εὐτροκάλοιο κρανίου.
αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ἦγον χῶραν ἐπὶ τῶν κακοεργῶν
+ αἶψα ὑπηρέται ἐμμεμαῶτες τοὔργον ὀλέθρου
ἐκτελέσ' ὀξάλμην καὶ ἐσμυρνισμένον οἶνον
πευκεδανῇφι χολῇ κεκερασμένον, ἄψ ἐδέχοντο.
καὶ γλαφυρὸν πλήσαντες ἄλεισον, ἀδευκέος ἄλμης,
χείλεσι διψαλέοισιν ὄρεξαν, χριστοῦ ἰησοῦ.

† Christo datur acetū felle & myrra mixtū. Psal. 68. 22.

ἀλλ' ὅτε ἐκπικροῖο ποτοῖο ἐγεύσατο, οὐ μὴ,
ὄξος, ὅπερ κακοήτορες ὤρεγον, ἤθελε πίειν.
Τὴν δὴ μιάστορες ἄνδραγχοι καὶ δμῶες ὀλέθρου,
εἰλυμάτων ὧν γυμνωθέντα, μὶν ἐξετάνυσσαν
σταυροτύπῳ ἐπὶ δούρατι, καὶ γόμφοισι σιδήροις,

Nudus extenditur in cruce.

ἀμφοτέρωθεν χεῖρε ταθεῖσ' ὤρυξαν, ὁμοῦ καὶ
συμπλοκέας πόδας, ἀντιτόρησαν στρηνεῖ χαλκῷ,
ὕψωσαν μεσσηγὺ καὶ αἰθέρος, ὑψιμέδοντος
ἦα θεοῦ: κάθομον δύο λῃστὰ, μιηφόνω ἄνδρε
πότμῳ ἔνι σφάξαντε, ἕνα περὶ δεξιτερὴν, καὶ

Medius inter duos ob latrocinia dānatos crucifigitur. Esa. 53.

ἐξ εὐωνύμου ἄλλον ἄτερθεν, μέσσον ἰησοῦν,
οἷά τε λῃστάρχην μιαρὸν, καὶ ἔξοχον ἄλλων,
πασπίην κακότητα, κακοὶ ἐπέταξαν ἀλιτροί.
τόφρα γὰρ θέσφατον ἀσεμφὲς, ζαθεοῖο προφήτου
Ἠσαΐαο, τόπερ πάλαι ἦν, τετελεσμένον ἐστί.
παμμεδέοντος ἀμεμφέα καὶ κακότητος ἀθῷον
ἦα θεοῦ, ἀποπεμπτοτάτοις λῃσταῖσι καὶ οὔλοις
φωσὶ, παρείκαζον θεοεχθέες. Αὐτὰρ ἐπειδή.
ὠμηστὴ τελέσσαν ὀλέθρου ἔργον ἀλιτροὶ,
καὶ χριστὸς σκολοπισθείη, τρίτη ἔτρεχεν ὥρη.

Summus pontifex in ara crucis orat pro inimicis.

ὑψοκρεμασθεὶς δ' ἀρχιερεὺς, ἱκέτευσε τοκῆα,
ὧν ὕπερ ἐχθομένων, γε φονήων, μῦθον ἐρεύγων
ὦ πάτερ ἀμπλακίαν, μὴ στήσῃς, ἀνδράσι ταύτην.
οὐ νὺ γὰρ οἱ φρενόλιπτοι ἴσασι, τί νῦν ποιοῦσι,

οὐδέ τί μοι δρῶσιν, ἀτλήμονες οἴδασιν ἄνδρες.

Τόφρα δὲ ἡγεμονεὺς πίλατος διάγραμμα τύπωσε
ἢ τίτλον, πρόφασιν διασημαίνοντα μόροιο
* ὄνγ' ἐχυρῶς τοῦ ἔρεισεν ἐπὶ σταυροῖο κόρυμβον,
τῆς ἐπάνωθι κάρης, ὑψωσαμένοιο θεοῖο.
ἐν δὲ θρυαλλίδι, ἣν κεχαραγμένον, ἴδμονι χειρὶ:
τριπλάδι ἀμφαδίην διαλεκτῷ, δηλαδὴ, ὀμφῇ
ῥομαϊκῇ, ἅμυς ἑβραϊστὶ, καὶ ἑλλάδι φωνῇ.

Illis petebat veniam à quibus adhuc patiebatur iniuriā nō enim attendebat quod ab ipsis moriebatur, sed quia pro ipsis moriebatur. August. tra. 131.

Ἐνθάδε ἐσκολοπίσθη, ὁ Ναζωραῖος ἰησοῦς,
Σκηπτροφόρος βασιλεὺς, καὶ κοίρανος Ἀβραμιδάων.
ἀλλότριοι πολλοὶ μέροπες, τότε τίτλον ἐκεῖνον
εἰσορόωντες ἀνέγνωσαν ὅτι χῶρος ὀλέθρου,
ἧχι θεοῖο πάϊς, γῆς ὑψόθι, οἷά τε σκώληξ
ὄρθιος ἐξετανύσθη, ἔην περίοπτος ἴωρος,
ἐγγὺς ἐϋκτιμένοιο πτολέθρου. ἱεροσολύμων,

** Titulus supra caput crucifixi Christi figitur.*

Τῶν δ' ἀτάσθαλοι ἀρχιερῆες ὑπάρχῳ ἔφησαν,
λυσσόμενοι μὲν ὑπὲρ θυέων: ἵνα τίτλον ἀνορθοῖ,
τοῖον ἔπος καὶ ἔρδιγον- φίλτατε ὄρχαμε ἀνὴρ,
μὴ γράφε τοῦτον ἰουδαίων σκηπτοῦχον ἄνακτα,
ἀλλ' ὅτι τοῖος ἔφη, σφετέρῳ δαμασίφρονι μύθῳ
μουνόσκηπτρος ἰουδαίων, τελέθω βασιλεύς. καὶ
αὖθις ἀμειβόμενος ἀντίαχεν, ἰσχυρογνώμων.
ὄρχαμος. ὅσσα χάραξα, χάραξα,: θεοστυγέες δὲ

Iudæi titulum corrigi volūt.

δρηστῆρες, προτεταγμένοι ἀσπιδιῶται, ἀσελγεῖς,
εἵματα αὐτοῦ ἄφαρ, περικαλλέα χερσὶ δατεῦντο:
τέσσαρα καὶ μερῆ ἔμμεραν, ἰδρηστῆρι ἑκάστῳ,
τέλλειν ὑπ' ἀέθλου. εὔστιπτον μετέπειτα χιτῶνα
ἐυυφῆ, ὃν μὴ ὕποξις ἀναῤῥάψασκεν ἀκέστρη:
καιρωστὴς ἀτὰρ ἦν, καθόλου ὑπένερθε καὶ ὕπερθε.
οὐ χάριν ἀλλήλοισιν ὀπάονες ἠγορόωντο.
μὴ τμάσσοιμεν, τοῦτο μαχαιρίδι φᾶρος ὑφαντὸν

Milites diuidunt inter se vestimenta filij Dei. Psal. 22.

Cyprianus Tract. 3. de simplici: prælatorum mystice exponit.

ἀλλὰ

ἀλλὰ λάχωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀμαχητὶ λάχῃ φι
ἡμείων τίνος ἔσται ἐναίσιος ἥνδανε μῦθος.
οἱ δέ αὐτίκα κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαστος,
λαχμῷ καὶ πεπάλαχθον: ἵνα πληρωθῇ ἀληθὲς
ᾆσμα τόπερ θεόπνευστος ἄναξ ἔμελψε κινύρᾳ
Θοιμάτιον δάσσαντο ἐμόν, καὶ κλῆρον ἔηκαν
ἡμετέρης ὑπὲρ ἀμπεχόνης. ληΐστορες ἄνδρες,
τοῦτο θεοβλαβὲς ἔργμ' ἄνυον, παρεόντος ὁμίλου.
οἴκτιστος γὰρ ἄγυρμος ὀλωΐων πανταχόθεν μὶξ
παρστάμενος, δεινὸν ἔδρακε δύσθεον: ἄλλοι ὁπηδοὶ
ἑζόμενοι στεφανηδὸν, ἐτήρουν αὐτὸν ἀθηρέως.
Ἀγχόθι καὶ σταυροῖο ἰησοῦ, πότνια μητὴρ
δεὶν' ὀλοφυρομένη, καὶ κηρόθι ὠάζουσα
υἱὸν ἑόν, ὀλοώτατα πήματα ὀτλήσαντα,
ἵσατο. ἡ δὲ κασιγνήτη τοῦ κλωπᾶ ἀκοίτης,
αἷς ἅμα Μαγδαλινὴ Μαρίη κ' ὀδυνηροὶ ἑταῖροι,
δάκρυα θερμὰ χέοντες ἅδην. δ' ἄρα μητέρα κεδνὴν,
αἰνοπαθὴς φαέεσσι δεδορκὼς. ἀγχιφανῆ καὶ
φοιτητὴν νέον, ὅν γ' ἐφιλήσατο κηρόθι λίην.
τῇ μὲν σταυρόθεν ἧκεν ἔπος. νῦν ἠνὶ γύναι, σοῦ
οὗτος ἔφυ φίλος υἱός: ἐλέξατο τῷ δε ἔπειτα
ἠνὶ τεκοῦσα τεὴ ἀπὸ νῦν αἰδώη ἐτύχθη.
φὼς ζάθεος, κείνης μετὰ κραιπνοφόρ' ἴχνια ὥρης,
πάρθενον, ἄψ σφετέροιο θεητόκον, ἔνδοθεν οἴκου
ἀσπασίως ὑπέδεκτο, καὶ εὐμενέεσσι μενοιναῖς,
ὡς ἦν, μητέρα στέρξε, καὶ αἰὲν ἐκήδετο αὐτῆς.
Οἱ δ' ἄρα ἀμφοτέρωθεν ἀποιχόμενοι ἀθέμιστοι
κερτόμεον φιλοκέρτομοι, ἠδ' ὕβριν ἔχοντες
κρᾶς ὑπέροπλον ἔσεισαν, ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες.
αὐχένα καμπυλίαζον ἑὸν, ὑπέροπλα χάνοντες.
οὐαὶ τοί, ἱερὸν τὸ ἀμαλδύνοντι μέλαθρον,

Faciebat ista populus impius, patiebatur ista Christus misericors.

Mater Christi iuxta crucem stans tristia sui filij fata, funestissimis moeroribus luget.

Omnes omnis generis homines pendentē in cruce Dominū, sannis, conuicijs & exprobrationibus proscindunt.

Milites.

ἤμασι

ἤμασι καὶ ἐν τρισσοῖσι. νεήλατον οἰκοδομεῦντι,
γνήσιος εἰ σὺ τέκος τοῦ ἀειζώοντος ὑπάρχεις
βῆθι κατὰ σταυροῖο τανῦν, καὶ ῥύσεο σαυτὸν
τῶν ἀτέων, πότμοιο ἀπηνέος. ἀρχιερῆες
ἐξομόθεν ποτὶ ἀλλήλους τε σὺν ὀλομένοισιν
πρεσβυτέροισι θεοστυγέεσσι σὺν ἐσμῷ ἀθέσμῳ
οἱ καταχαγχάζοντες ὀνείδισαν, ἠδ' ἐπέμιξαν
λαβροβόροις στομάτεσσι καὶ ἴαχον, ἀνὰ φλύοντες
παντόσε ἠοσσήσατο ἄλλους, σῶσε καὶ ἄλλους,
οὐ δύναται νῦν δεινὰ πεπονθότα σῶσαι ἑαυτὸν
εἰ ὅδε χριστὸς ἔφυ, καὶ ἄναξ βείμος Ἀβραμιδάων
σωσάτω ἄρτι ἑαυτὸν, καὶ κατὰ αὐτίκα βήτω
σταυροῦ, ἑοῖο κράτους ἀσεμφέα δόσθω ἔλεγχον.
ὄφρα κεν οὐρανίην, ἀναφανδὸν οἱ ἰσχὺν ἴδωμεν:
ἠδ' πιθησώμεθα οἱ ἀσφαλέεσσι μένοιναῖς.
εἰς θεὸν ἐλπίδ' ἔθηκε, τανῦν ῥύσαι τέ μιν ἄτης,
καὶ ἁρπάζοι κακότητος, ἢ οἱ καταθύμιός ἐστι,
εἰ τόσα μὶν φιλέει, εἰ κήδεται. εἶπεν ἀεὶ γὰρ,
παμμεδέοντος ἔφυν πάντων κεχαρισμένος υἱός.

Sacerdotes.
Seniores.
Populus.
Sarcasmi virulenti.

Ἄμμιγα δὲ δύο νυκτίλοχοι, ληΐστορες ἄνδρες
ἐξεστανυσθέντες, ἐπὶ σταυροτύποιο ξύλοιο,
ὑβρισσάτην, προφέροντο ὀνείδεα, τὸν καὶ ἐπέμιξαν.
δμῶες ὀλέθρου ὁμαρτῇ, σκύθρωπες ἀσπιδιῶται,
ἀγχόθι νυσσόμενοι ὀξάλμην πικρὰν ὅπασσαν
χείλεσι φάν καὶ ὑπέροπλα ταχεῖ νῦν ῥύσεο σαυτὸν
εἰ σὺ ἰουδαίων βασιλεὺς στεφανηφόρος ἐσσί.

A latronibus illuditur.

Φῶς μὲν ἑεὶς σκολοπισθέντων ὅσγ' ἐκτετάνυστο
οἱ πέλας ἐξ εὐωνύμου ἀγχίστισιν ὁμοίως,
(δεινὰ πιθέσθαι) ἔπεσσι, θεῷ ἐκύδαζε, λαβράζων.
εἰ σὺ ὁ χριστὸς ἔφυς θεοείκελος, ὥσπερ ἔφασκες:
ῥύσεο δεινοπαθόντα σεαυτὸν, ῥύσεο καὶ ἡμᾶς,

τῶν ἀπέων καὶ κινδυνώσιο, αἰνηλέος οὕτω.
Τοῦ καταμεμφόμενος, ἠμείβετο ἄλλος ὀδύρης
ὑψικρεμασθεὶς δεξιάδην. φεῦ λῆγε ὀνείδους
οὐ σὺ περιτρομέεις πραπίδεσσιν ἀμύντορα μυστέων
παμμεδέοντα θεόν: διότι τιμήματι ἴσῳ
ζημιόῃ, δὴ ὀλβοῖσιν πάνυ νῶϊ δικαίως
τιμάσμεθα θανάτοιο: γὰρ ἀξίαν, ἀμπλακιάων
νωϊτέρων, ἐχόμεσθα δίκην, ἀντάξιον ἄτην
οὐλομένων ἔργων. ἄρα οὗτος ἀναίτιος ἀνὴρ,
ἄξιον οὐδὲν ὀλέθρου αἰνηλέος, οὔποτε ῥέξε.
καὶ ποτὶ χριστὸν ἔπαψ, ἐπιτάινετο ὄμματα λοξὸν,
λυσσόμενος κραδίη, ἄπλαστον ἐρεύγετο εὐχήν.
κοίρανε, ἵλαος ἴσθι ἐμοὶ καὶ μνώεο μεῖο,
† ὅκκα πάλιν νοστήσῃς ἔνδον σοῦ βασιλείας.
* Ἰησοῦς δ' ἀπαμείβετο, χέων οἰκτήρμονα φωνήν.
νημερτὲς τὶν ἐνίσπω ἐμοῦ σὺ πίθησον ἰωῇ.
κουφισθεὶς ὀδύνης, καὶ ἀλγηδόνος, αἰπέος οὕτω:
σήμερον ἔσσῃ ἐμοῖο συνέμπορος οὐρανίοιο
τοῦ παραδείσου ἔσω μετέχων βίου ἀϊδίοιο.
Σῆμα σχεδὸν καὶ ἕκτης μοργείτονος ἵστατο ὥρης
Ἀγχλυόεσσα ὁμίχλη ὅλην ἐκαλύψατο γῆν, καὶ
οὐρανὸς ἀμφιχύθη σκοτίην νυ πελώριον, ἤτοι
ὥραις ἐν τριοσσῇσι χρονίζετο: ἐννάτῃ ὥρῃ
δ' ἔργυφον ἀντικρὺς φάος ἠελίοιο, ἀχοῦντος
κτίστου ἐοῦ μόρον, ἐξάλλαξε ζοφώδη ἐς ὀρφνήν.
πάντοθι νὺξ σκοτόεσσα ὀρώρει, ἤματι μέσσῳ.
Καὶ τότε μακρὰ βόησε, πολύτλας δῖος Ἰησοῦς.

אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי

τοῦτ' ἔστ' ἠλεὶ ἠλεὶ λάμα σαβαχθανί.
τίπτε θεός μου, τίπτε θεός μ' ἐπιπάγχυ ἀφῆκας,

† Latroni à dextris promittitur vita æterna.

* Veritas cum iniquis deputata, vnum reliquit sinistrũ, alterum assumit dextrum, sicut in die iudicij faciet. Ex simili crimine dißimiles sortiuntur fines.

Dies à 6. hora vsq; ad 9. hoc est à 12. vsq; ad 3. pomeridianam in tenebrosam noctẽ versus, vt stellæ in cœlo visæ sunt, teste Phlegone 14. lib.

Querela Christi tristißima.

δύστηνον καὶ τλήμονα ἐν πάσαισι κακαῖσι
παρεστάμενοι δέ τινες βροτοὶ ἄγχιοι, ὄξυν ἀϋτμὴν,
οὔασι πευθόμενοι, φθέγξαντο ἀμοιβαδόν· οὗτος
οὗτος ἀνὴρ, ἠλίαν ἀοσσητῆρα κάλεσσε.

Αὐτὰρ Ἰησοῦς φρεσὶ νοῶν, ὅτι πάντα διάμπαξ,
ἐς πλήρωσιν ἐπείγετο, δυσσεβέσιν θεράπεσσιν
λέξε· λίαν διψῶ· ἐκεῖθι κύπελλον ἔκειτο,
ἔγκυον ὀξάλμης. καὶ ἐπίτροχος εἶθαρ ἀνὴρ εἷς
βουδρομέων πιμπλήσατο σπόγγον δέραιον ἀδευκοῦς
ὄξεος, ὑσσώπῳ τε μεμιγμένου· ὄντως ἔρεισε,
εἰς ἄκρην δολιχοῦ καλάμοιο, καὶ ὄρεξεν Ἰησοῦ,
χείλεσι διψαλέοις. καὶ κράζ' ὑπέροπλα πρὸς ἄλλους.
δεῦρο ἑταῖροι, ἴδωμεν, εἰ ἄρματος αἰθαλόεντος
ἠλίας ἐλατὴρ, νῦν ἵξεται αὐτῷ ἀρῆξαι.
ἀλλ' αἰκίσματα πολλὰ μιάστορες ὑβρίσαντες
ὠμηστὴν ἀνύοντο, βροτοῖς μέγα θαῦμα πυθέσθαι.

Ἀλλ' ὅτ' ἀδευκέα ὀξάλμην, χείλεσσι πέπωκε
αἶψα τριαμβεύων, ἐπινίκιον ἥδιον ἦσε.
πάντα τανῦν τετελεσμένα ἐς ἐπίπαγχυ· πάλιν καὶ
μακρὸν ἄυσεν, ἐπεὶ θανάτου σχεδὸν ἦεν ἀφύκτου.
φθέγμα λάρυγγι τελεύτατον ἴαχε, χριστὸς Ἰησοῦς.

Πνεῦμα ἐμὸν, πάτερ ὑψιμέδον, παρὰ σεῖο τίθημι
χερσὶ φερεζώοις καὶ αὐτίκα κρᾶτα προκύψας,
πότμος πότμου ὀλίου, ἑκουσίῳ εἴκατε πότμῳ.
ψυχὴ δὲ θεϊκὴ, ἐκ σώματος εἰς θεὸν ἔπτη.

† Θνησκομένου χριστοῦ, τερατώδεα τοῦτα ἐτύχθη.
δάπεδες ἱερὰ διαφράξας, ναοῖο πέτασμα,
ἐς δύο ἐσχίσθη, ἀπ' ἄνωθεν, ἐς ἔσχατον ἄκρην,
ἡ δέ τε χαλκοβατὴς γαίη ῥοιζηδὸν ἐσείσθη,
καὶ πεδόθεν ἐτινάσσετ'· ἐπέστενε μακρὸς ὄλυμπος·
ἄρρηκτοι λίθοι ἠδὲ διαρρύχθησαν ἑκόντι·

Spongia aceto impleta per arundinem ori eius admouetur.

Milites Romani, linguæ qua vtebatur in inuocatione Dominus, ignari: ipsum existimant implorare Heliæ auxilium.

Cõmendat patri animam & cum ingenti clamore emittit spiritum.

† Prodigia moriente Christo facta.

Velum templi scissum.

Terra dehiscit.

Rupes golgatana & saxa sponte rumpuntur.

Monumenta sanctorũ franguntur, quorum corpora resurgente Domino etiã excitata sunt.

ἀμφιπαγέων ἀνεῴχθησαν καὶ χάσματα τύμβων,
ἐξ ὧν παμμακάρων νεκύων, παλινάγρετα πολλὰ
σώματα, ἃ πρώως πάλαι ἔδρακε πότμον, ἄιξαν.
νοστίμου ἐξ αἴδαο θεοῦ, μετὰ πάντες ἔπειτα
σώμασθ' ἐεσσάμενοι αὖθις, ψυχάς τε ποθεινὰς,
σύνδρομ' ἀολλέες, ἱερὸν ἄστυ ἵκοντο σολύμων.
ἦχι βροτοῖσιν ἐπιχθονίοις πολλοῖσι φάοντο.

Ἀντιπέρας σταυροῖο δ' ἵστατο ἔξοχος ἀνδρῶν,

Militum hæc videntium & centurionis de Christo pia confeßio.

καὶ μέγα ἰδρηστῆρες ἄρηος, ὀπάονες ἄλλοι,
οἵτε στρηδὸν ἔχον φυλακὰς καὶ χριστὸν ἐτήρουν.
ὀφθαλμοῖσιν ἐπικλιώτην, τέ πελώριον ὀρφνὴν,
πευθόμενοι κ' ἀλάλαγμον, ἀποψύξαντος ἰησοῦ
ἠελίοιο κνέφος, περιθαμβέα ἔργα ἰδόντες.
σφόδρα περιτρόμεοι πραπίδεσσιν, θάμβος ἀνιγρὸς
εἷλε φρένας, κλείοντες ἄφαρ, θεῷ ὑψικεραύνῳ,
δόξαν ἔδοντο. καὶ ἀλλήλοισιν ἔφησαν: ἀληθῶς
οὗτος, ἀληθὴς υἱὸς ἔφυ θεοῦ ὀβριμοέργου
ἦ δὲ δίκαιος ἀνὴρ, καθαρὸς κακότητος ἁπάσης
σπεῖρα ὁμοῦ τι παριστάμενη καὶ ἀμήρετος ὄχλος
ἔνθα δὲ ἔνθα συναγρόμενος μὶξ, οἷσι θεᾶσθαι
ἐν βλεφάροισι. θεήματ' ἀδευκέα ταῦτα δεδορκὼς
οὔασι καὶ τρομεροῖς, ἐκπληκτικὸν ἦχον ἀκούσας,
στήθη ἑὰ μεταμάζια, χερσὶ πάταξαν ἅπαντες,
ἄψ κ' ἀναχωρησάντες ἑὸν ποτὶ δῶμα νέοντο.

Cognati & amici Christi, cruci astant.

Πόρρωθεν δ', θεοῖο ἀολλέες ἦσαν ἑταῖροι,
συγγενέες τε φιλόστοργοι ἀγχίσποροι ἄλλοι,
οἵτε μάλιστα φίλοντο μιν, οἵτε δὲ αἵματος ἦσαν

Mulieres quæ secutæ fuerãt filium Dei ex Galilæa in Iudæam, vnà sunt.

δεινὰ ἀποκλαίοντες, ἀπηνέα μοῖραν ἰησοῦ,
τοῖο νεοθνέος. ἡ δὲ γυναικῶν δακρυχεουσῶν
ἔστη ἐκεῖ χορός: αἳ χθονὸς εὐπύργου γαλιλαίου
ἐξέβαν, οἱ σπόμεναι, ποτὶ γαῖαν ἰσακιδάων.

τοὔργον ὅπερ διάνυτον ἀτάσθαλοι ἄνδρες ὁρῶσαι.
αἷς ἅμα μαγδαληνὴ μαρίη βαρυδάκρυος ἦεν,
ἄλλη καὶ μαρίη ἰακώβου σμικροτέροιο,
μνηστιθέου τε τεκοῦσα ἰωσῆ, ἠδὲ σαλώμη
τῶν, τοῦ, θεσπεσίου σεβεδαίου πότνια μητήρ.
αἳ πάρος εὐμενέϊ τὶν ὑπηρετέοντο λατρείῃ
παντοδαπῶς τῷ χριστῷ ἄνακτι καὶ, αὐτῷ ἕπεσπον
αὐτομάτην στείχοντι πέδον γαλιλαιάδος αἴης:
κεῖθι γυναῖκες ὁμοῦτι θεουδέες ἄλλαι ἔμεμβλον,
αἵτε θεῷ νεοθύτῳ ἀνὰ, πτολέθροιο σολύμων
τοῦ ἱεροῦ ἐπέβησαν, ἅμυς δράκον ὅσα ἔγεντο.

Ἀρνοφάγου ἀντικρὺς ἐπείδε, προσαβάτου ἦμαρ
ἔτραπε, φῶς καὶ ἀναστείλασα κατήϊεν, ἠώς
ἐς δύσιν. ἐγγὺς ἐτησίου ἦκε τε κῶμος ἑορτῆς,
τῆς μεγάλης μανιώδεες ἀρχιερῆες, ἄσεπτοι
ἑβραῖοι θ' ὑπέδυσαν, ἄφαρ, πολυχανδέα οἶκον
ἡγεμόνος, λιπαροῦντο μὲν εἰς μέγα ὄφρα κε φώτων
ὑψικρεμασθέντων, νεοθηγέϊ ῥίμφα σιδήρῳ,
γυῖα διατμήσοιντο βιώσιμα, ἠδ' ἐνὶ σηῒ
ἐνταφιάζοιντο. μὴ ἐπὶ σταυροῖο ταθέντα
σώματα νεκρὰ βέβηλα μένῃσι ἐν ἤματι ἱερῷ
πανδημεὶ πολυκλήϊστῃ, ἐν ᾧ ἱερατεύειν,
δρᾶν καὶ ἔννομα ἦν δέον: ὅπως ὁ θεσμὸς ἀνώγει
αἶψα ἵκοντο φιλαίμονες ἰδρηστῆρες ἄρηος,
ἐκτελέσαι μεμαῶτες ὀλέθρου ἔργμα: ταθέντος
πρῶτα ἑνὸς λῃστοῖο πόδας φλαδιῶντο: πρὸ ἄλλου
ἐξεσταυρωθέντος κυβάλοιο, νεήκεϊ χαλκῷ,
συνέτριβον ἐξομόθεν σκέλη, ὀστέα ἠδὲ κ' ἄρξαν.
παιδὶ θεοῦ γὰρ νέον νενεκρωμένῳ οἷά τε νεκρῷ,
οὐχὶ σιδήρῳ γυῖα διάκλων. ἀλλὰ ταχὺς εἷς
λογχήτων ὅρμησε καὶ ἑῷ καλκήρει ἔγχει,

Iudæi Pilatũ rogant, vt curet illorũ crura confringi, quò mors acceleretur & tollerentur, ne sui conspectu diem festum funestarent.

πλευρὰν ἀντετόρησε· καὶ αὐτίκα ἔγχος ἀνασπῶν,
Sanguis & aqua copiosè ex aperto latere Christi effluit.
ἠρώησεν, ἀπὸ πλευροῖο νενυγμένου, ἄλλην
αἷμα ῥοδόχροον, ὕδατος εἶτα καὶ χεῦμα διδοῦς.
Θεῖος ἀνήρ, φαέεσσιν ἑοῖς, τάδε πάντα δεδορκὼς
αὐτὸς ἐμαρτύρησεν, ἑῷ ἀψευδέϊ μύθῳ·
εὖ μάλ' ἐπιστάμενος, τὰ ἐτήτυμα ἤμεν ἐλέγχειν.
ὄφρα νόῳ πειθήμονι πιστεύσητε καὶ ὑμεῖς.
ταῦτα ἐτύχθη ἅπαντα διαμπερές. ὄφρα κεν ὀμφὴ
Exo. 12. ἔνθεος, ἣν ἐχάραξεν ἀνήρ, τετελεσμένη εἴη
Numer. 6. ὀστέον οὐ συντρίψετε αὐτοῦ· λέξε καὶ ἄλλη
Zacha. 12. θεσπεσίη γραφὴ οἷς ποτε ὄμμασι φωτὲς ὀλοοὶ ἐς
εἰς κεῖνον βλέψουσιν ὃν ἐτρυπάοντο σιδήρῳ

Sepultura Christi.

ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΣ.

Ioseph ab Arimatæa Pilatũ accedit, petitq; vt sibi Christi corpus auferre liceat.

Αὐτὰρ ἐπεί, φαεσίμβροτος ἥλιος, ἅρμα φλογῶδες,
ἐς δύσιν ἄψ ἐτίταινε, καὶ οὐρανὸν ἀμφιβέβηκε
κυανέη νεφέλη τε, προσαββάτου ἤματι ἱρῷ.
δὴ τότε ἦλθεν Ἰωσήπος, πολυλήϊος ἀνήρ,
μητιέτης νημερτὴς ἔννομος. οὐδὲ θεμιστέων
λήθεται ἀλλὰ δίκαια καὶ θέσκελα μήδεα εἰδὼς
ὑψιμέδοντ' ἐφόβει θεόν, ἄστεος ἀριμαθαίας
ἐνναέτηρ ὃς μήποτε ἐμμανέεσσι μενοιναῖς
βουλῇ ἐπὶ χριστὸν συνεφώνεεν, οὐδὲ τῷ ἔργῳ
δυσσεβέων· αὐτὰρ ἐλλόγιμος πέλε χριστοῦ ἑταῖρος,
ἐνδόμυχος δ' ἄρ', ἰουδαίων πεφυλαγμένος ὄκνον
ἠδ' βίου μετέχειν ποτιδέγμενος ἀιδίοιο.
θέσκελος οὗτος ἀνὴρ κατεπείγων, χαλκοβατὲς δῶ
δύσατο θαρσαλέως, μεγαλήτορος ἡγεμονῆος.
καὶ μεγάλ' ἐκλιπαρῶν, πίλατον ἱκετεύσατο μύθῳ·
ὄφρα νεκρὸν χριστοῖο δέμας, ὑποείκη ἀναίρειν.

ἐκ σταυ.

ἐκ σταυροῖο, πρεπόντως καὶ πρόκα τυμβολοχῆσαι.
Οὔασι πευθόμενος σφετέροισιν, ὕπαρχος ἀγλιώως
ἤδη θεοῖο μεταλλαχέναι βίον αἰφνιδίως καὶ
πνεῦμα ἀποψύξαι. μέγα δὲ κρατερόφρονα θυμὸν
ἔλλαβε θαῦμα, καὶ ἠγάσατο. πρόκα κεντερέωνα
ἐγγύθι ὃς σταυροῖο ἔην θνήσκοντος ἰησοῦ
προσκαλέσας, μύθοισι μὲν ἐξερέεινεν ἀθηρέως.
εἰ πάλαι ἐξέπτη μελέων, ἡ ψυχὴ, ὅπως φῆ.
ὡς δὲ ἐνόησεν, ὅθ' ὑψιτενὴ θεοῦ υἷα, προταγνὶ
εἷλε μέλας θάνατος, ἄφαρ ἀθανάτοιο θεοῖο,
χρῶτα νέκυν πόρε λισσομένῳ, φὼς φωτὶ ἑκόντι
οἷς θεράπεσσι κελεύσας ἀναίρειν, οἵτε δοθῆναι.

Εἶτα θεεῖος ἀνὴρ, μίτρην καὶ σινδόνα λεπτὴν
ἐξαγορήσατο, ᾧ χρόα φοινήεντα ἰησοῦ
ἐντύλιξε: ἦ δὲ Νικόδημος δῖος ἐπήλθε,
ἀρχὸς ἰουδαίων ἀριδείκετος, ἄπιστος ἀνὴρ,
ὅστε πάρος νύχα, δυομένου νέον ἠελίοιο,
κρυπτάδι ταρσῷ, ἵκανε θεὸν ποτὶ, μίγμα κομίζων
ἀραβίης σμιρνης, ἀλόης καὶ εὐώδεος. ὡσεὶ
σταθμὸ ἑκατόν. δύο οὗτοι ὑφωμαδὸν ἤϊε φῶτε
χρῶτα κατασπαθέντα ἀπὸ σταυροῖο λαβόντες
ἤλειψαν θυόεντι ἐλαίῳ, ἀκρεφνεῖ ἠδὲ
σινδόνι ἐντύλιξαν, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν,
ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς ὀστώδεϊ δεσμῷ ἔδησαν.
ὥσπερ ἀνώγει ἰουδαίοις, ἐπιτύμβια θεσμὰ,
ἐνταφιάζειν σώματι νεκρά. δὲ ἐγγύθι χώρου,
ἧ θεόπαιδα πάρος, χθονὸς ὑψόθι εὐελοδέης
ἐξετανυσθέντα, σκολόπιζον ἀμείλιχ' ἀλιτροὶ
κῆπος ἔην ἀγχίπορος, ᾧ ἐνὶ μνῆμα νεοεργὸν
ἐκ πέτρας γεγλαμμένον: ἔνδοθ' οὗ, οὐδέπω οὐδεὶς
χρὼς ἐπάφη νενεκρωμένος. αὐτίκα δῖος ἰωσὴφ

Præses à centurione sciscitatur horam qua filius Dei è viuis excessit.

Nicodemus funeralis adiutor officij, coniungit se Iosepho.

Christũ exequijs honorificis prosequuntur.

* Monumenti nouitas, nouũ atq; inauditũ de morte, ad vitam reditum significat, inquit Cyrillus.

ὅττι πα-

ὄψι παρασκευῆς τότε ἐς δύσιν ἔτρεχεν αἴγλη:
καὶ σχεδίην ἐπέφωσκε, κλεεινῆς κῶμος ἑορτῆς,
ἀντικρὺ καὶ χώρου, ἔην τάφος. ἦ ῥ᾽ ἄν᾽ ἐκεῖθι,
Χριστοῦ ἀρζώοιο νέκυν χρόα, ἄνθεσιν ἄμφω,
τύμβῳ ἐνὶ γλαφυρῷ. μετέπειτ᾽ ἐπὶ χάσμα χαμεύνης,
λᾶαν ἔρεισαν ὑπερβελεθῆ, ἠδ᾽ ἐπιτύμβιον ἔργον
ἐκτολυπευσάμενοι, ἄφαρ ἄψ οἴκονδε μόλοντο.

E regione sepulchri sedent mulieres spectantes ritus sepulchrales.

ἀντιπέρας δὲ τάφοιο, θάκευσαν ὁμοῦ τι γυναῖκες
Χριστοχαρεῖς, λιπαρῶς ἀχέουσαι: ὧν κ᾽ ὑπὸ ὄμβρῳ
δακρυόεντι, παριῤῥαίνοντο παρειαὶ: ἀν᾽ ἦσιν
πενθαλέη πέλε μαγδαλινὴ, μαρίη τε ἰώση,
καὶ μίγα θηλύτεραι ἄλλαι, θεῷ αἵτε ἑκόντι
ἐκ βαθυληΐου, ἕποντο πάρος, γαλιλαιάδος αἴης
ἱερὸν ἐς πτολίεθρον: ἐπιπλεύουσαι ἄπωθεν
μνῆμα ἑοῖς φαέεσσιν ἴδον, ἐπιτυμβίδιον καὶ
σχῆμα, ὅπη τε, τρόπον τίνα, χρὼς Χριστοῖο ἔκειτο.
Ὡς δὲ ἐπερχομένης ἠ ἐδεύετο νυκτὸς ὁμίχλη
ἄψ οἴκονδε νέεσθαι, ἐς ἱερὸν εἰσαφίκανον
ἄστυ. ἄφαρ θυόεντα μύρον καὶ καλὸν ἄλειφαρ
ἐμμαπέως πεπονήατο. ἀλλὰ δὲ ἤματι ἱρῷ
ὡς δέον ἦν καμάτοιο ἔπαυσαν, κ᾽ ἔννομα ῥέξαν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ φάος ἄλλον ἑωσφόρος ἀνδράσιν ἀστὴρ
δεῖξε, παρασκευῆς μετὰ ὁλκὸν. οἱ ἀρχιερῆες

Sequenti die conueniunt pontifices & seniores obnixè petentes à præside vt curet sepulchrũ muniri. Matth. 27.

ἀρχέκακοι, φαρισαῖοι ἐλόφρονες, ἄλλος ὅμιλος
ἀλλοπρόσαλλος, ἀολλέες εἰς τὸ ἐϋκτίμενον δῶ
ἡγεμονῆος ἀγλαοείδαο ἐπέῤῥεον: οἱ καὶ
τοῖον ἔπος ῥήξαντο. σεβάσμιε ὄρχαμε ἄνερ
ἡμμέες ἐν μνήμῃ ἐχόμεσθ᾽ ὅτι ἔναγχος ἐκεῖνος
φὼς ἀπατηλὸς ὂν ἄρτ᾽ ἄϊδι προϊάψαμεν, ὅς καὶ
νῦν ἀπόλωλε κακὸν μόρον, ὡς ἐπιπάγχυ ἔνεστι
οὐδεμίη ἡμῖν, θαλπωρὴ, ἐκεῖνον ἐπ᾽ ἄρτι,

εἰς φάος

εἰς φάος ἐρπέμεναι πάλιν, ἠὲ καὶ ἄϊδος ἔξω
νοστῆσαι: εἴπερ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
φησὶν ἀναστῆναι. τοῦ γὰρ πάνυ ὤλετο ζωὴ
καὶ ψυχή. τῆνος δ' ἀναφαντὰ παρεοῦντος ὁμίλου
εἰσέτι ζωὸς ἐὼν σφετέρῳ δαμασίφρονι μύθῳ
φθέγξατο, αὐτὰρ ἐγὼ τὰ ὀλώϊα ἄρκυα πότμου
ῥηξάμενος, καὶ ἐχυρῶς μοῖραν θανάτοιο τελέσσας
τρίπλακα κυκλοφόρου, μετὰ ἠελίοιο ἑλιγμὸν,
νόστιμος ἐξ ἀΐδαο, ἔχων παλιναυξέα ζωὴν,
αὖθις ἀγείρομαι. οὕνεκα σεῦ αἰτοῦμεν ἅπαντες
ὄφρα τεοῖς θεράπεσσιν ἄφαρ μύθοισι κελεύσῃς
ὀτραλέως τὸ μνῆμα κρατεύειν, ἀσφαλέας καὶ
αἰὲν ἔχειν φυλακὰς, τοῦ ἤματος ἄχρι τριτοῖο:
μήποτε, τόφρα ἑοῦ ἀπατηλοὶ, νυκτὸς ἑταῖροι
ἐρχόμενοι, μιν λάθρα συλεύσωσίν τε βάζοντες
ἠπεροπῆα λόγον, ἡμῶν ταχυπειθέϊ λαῷ.
φῶς νενεκρωμένος, ἐκ νεκύων ἐξαῦθις ἀνέστη.
τὴν παλιμβολίη, πολὺ κακωτέρη ἐσχάτη ἔσται,
τῆς πρώτης. ἐφόδον καταινεύσας ὄρχαμος ἄφρων,
πᾶσι θεοστυγέεσσι παραβλήδην ἀγόρευε.
ἐνθάδε δρηστῆρες, κεκορυθμένοι αἴθοπι χαλκῷ,
* ἠδ' ὑπηρέτ' ἄρηος, ἐπείγετε ὅττι τάχιστα,
ἀσφαλίζεσθαι ἐρυμνῶσαι καὶ μνῆμα φρονήτως.
ἔννεπε: οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο
λεπτὴν καρπαλίμοισι τρίβον ποσὶν ἐξανύσαντες,
κῆπον ὅπη τοῦ ἀειζώοιο τεταμμένον εἴη
σῶμα νεκρὸν τάχ' ἔδυσαν, ἄφαρ καὶ παντί σε χῶρον
ὁπλοφόρων στίχη ἐστέψαντο, τάφοιο θύρετρον
λαΐνεον, σφρηγῖδι ἐσημήναντο ἀπεὶξ καὶ
τύμβον ἔρυντο νεκρὸν βροτ' ἀειζώοντα ἐτήρουν.

Δόξα θεῷ

Impiorum conatus cedit in gloriam Dei, ad veritatem stabiliendã & propriam perniciem.

** Thre. 3. Psal. 88. Oppresserunt in lacu vitam Christi, quando eius caro peruenit vsq; ad mortis occubitum, cui super imposuerunt lapidẽ:, eumq; signarunt custodibus adhibitis. Hiero:*

EPIGRAMMA
AD PETRVM VINSTRVPIVM DANVM.

NON ita mirifico viuax amaranthus odore
Pectoris humani mollia sensa mouet:
Quàm nostras animas prænobile nomen IESV
Robore viuifico condecorare potest.
Flore vel hoc vno suauissima mittitur aura
Omnibus Hyblæis anteferenda rosis.
Hic flos, hoc germen Iessæo stemmate natum
Cœtibus aspirat gaudia læta pijs.
Filius ille DEI proprio nos sanguine lotos
Regni participes efficit esse sui:
Historiam cuius docta cum pinxeris arte,
Mi PETRE, tu duplici nomine gratus eris.
Nam nitidis Pietas pulcherrima iuncta Camœnis,
Non modò delectat, sed simul illa iuuat.
Perge, decus nostrum, quo te Natura Deusq;
Turbaq; Pieridum deliciosa trahit.
Tu siquidem surges patriæ spes altera nostræ,
Puraq; Castalij gloria fontis eris.

I. S. P. L.

Errata quæ inter excudendum obrepsêre sic corrige.

Folio 3. versu 18. lege εἰ δέ νυ. f. 5. v. 15. βροτόεντα. f. 7. v. 16. πολυφέρτατον. f. 10. v. 2. ἀσιφέλικτον. fol. 12. ve. 12. in montem. f. 14. vers. 6. montis. fol. 16. ver. 12. ἤυχετο. f. 17. v. 8. διεγερθέντας. f. 18. v. 18. φρονίμως. fol. 25. v. 11. suo percussore. f. 25. v. 31. ἔσκες. fol. 26. vers. 27. conuicta. f. 30. v. 6. ἀνύσειεν. f. 32. v. 19. σφίγξαν. f. 33. versu 24. θέλον μὴ ἵν᾽ ἔμπυσα. f. 36. v. 4. διάδηλον. f. 42. v. 14. ἄλλος ἐπ᾽ ἄλλῳ τὴν ἐπατάξατο &c. f. 42. v. 17. ἄλλ᾽ αὐ-κίσματα. f. 49. v. 8. f. φωνῇ. f. 50. v. 3. οἱ γὰρ καὶ.

70.